

ARGIA

1.984 - Ekaina 17 - XLVII garren urtea - 1020 zenbakia. 100 pezta

Georgiarrak gure artean:

EKIALDEKO ANAIAK OTE?

Ez al zatoz AEK anpadara?

UEUn oraindik ere euskaraz eta
Nafarroan!

Gerardo Bujandarekin PNV
hautsak harrotzen

DIRUA ORDU GUZTIETAN

Ordu guztietan Kutxaren zerbitzuak zure mesedetan daude.

Hemen duzu gure Txatel Berdea. Txartel Berdearekin eragiketa guztiak, diru ateratzea, diru sartzea, etab. edozein ordutan egin dezakezu, gauean edo egunean, lanegunetan edo eta jaiegunetan. Txartel Berdeak ez du ezagutzen jairik.

Erlojua begiratu barik, behar dituzun soluziobideak zeure eskuetan daude:

- Edozein unetan dirua ateratzen.
- Dirua sartzen.
- Zure saldoa berehala ezagutzen.
- Taloi txekak eskatzen.

KREDITUA EDOZEIN TOKITAN

Bidai agentzietan, hoteletan, jate-txetan, dendetan, erostetxe handietan.

Bizkaian 2.000 toki baino gehiagotan.

Munduan zehar 2.600.000 tokitan.

Bizkaiko Aurrezki Kutxaren Master Charge txartela erakutsirik **NO NAHI**, txakur txiki bat ere gabe, erosiko duzu.

Horrela, ez duzu gainean dirurik eraman behar ez eta konturik atera behar.

Gauzez gozatzeko ez duzu itxaron behar. Pagatzeko itxaron behar duzu, gure kreditu osoa duzu eta.

ETA 5.000.000 TAKO SEGURU DOHAIN BAT

Bizkaiko Aurrezki Kutxaren Master Charge txartelarekin harantz honantz ibiltzea ez da bakarrik eroso. Segurua baita.

Abioiez, trenez edo eta itsasuntziz egindako bidaiak txartelaz abonatzen badituzu, zuek eta zeure etxeok

istripuen kontrako aseguru bat duzue. 5.000.000 ptako asegurua hain zuzen. Dena debalde.

Horregaitik ere Bizkaiko Kutxaren Master Charge-a eduki eta erabili behar duzu.

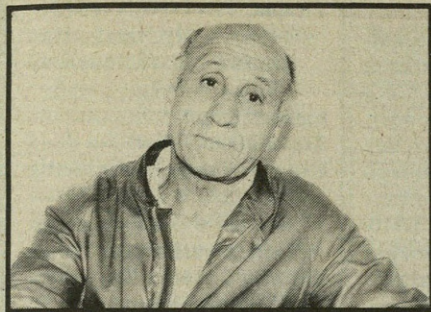
Seguru gaude.

**CAJA DE AHORROS
VIZCAINA**

**BIZKAIKO
AURREZKI KUTXA**

Eusko Alderdi Jeltzalearen barruan dabilen ixkanbila ez da badaezpadakoa eta aste honetan hain ezaguna den **Jerardo Bujandagana** hurbildu gara. Alderdi barruko krisiaz, Nafarroakoekin gertau denaz eta beste, ideia garbiak ditu Jerardok. **11. orrialdetik** aurrera duzu berarekin eginiko elkarrizketa.

Bada gai bat azken **ARGIA**tan agertzen ari dena **Azkena** sailean gainera. UEU eta UPVren arteko harremanak, harreman ezak, edota onak edo txarrak, edota parte hartu, ez hartu, biak EHren alde? Txillardegik hasitakoari L.M. Bandresek eta J. Agirreaz-kuenagak eman zioten jarraiera. **42. orrialdean** Karmelo

4.— Aste giroa.

10.— Ttanttaka.

11.— Jerardo Bujanda: «Horiek esango digute kontserbado-reak garela!». **I. Zubiondo.**

15.— Mundua ez da borobila.

16.— Nazioartekoa. **P. Sastre.**

18.— Makaluren igoerako apunteak. **X. Erro.**

20.— AEK anpada Urkiola-koan...

22.— Georgiarrak gure artean: ekialdeko anaia galduta ote?.

26.— UEU, oraindik ere euskaraz eta Nafarroan.

28.— Pizkundea, iparraldeko kulturaren batzarrea. **Aste-ma.**

31.— Kulturaren ataria.

32.— Erakusketa: Daliren argazkiena. **L. Mintegi.**

33.— Literatura: Manex Lana-tuaren poema liburua. **Itxaro Borda.**

34.— Musika: Itoizekin hizketan.

35.— Erromantzeak Imanolen arabera.

36.— Bertsolaritza: Arabako I. en bertsolari txapelketa.

38.— Txutxumutxuka.

39.— Argazkinobela.

40.— Jo... Adarra.

41.— Bertsoak.

42.— **Azkena:** UEU eta UPV Euskal Herriaren alde... desberdinak. **K. Landa.**

ARGIA

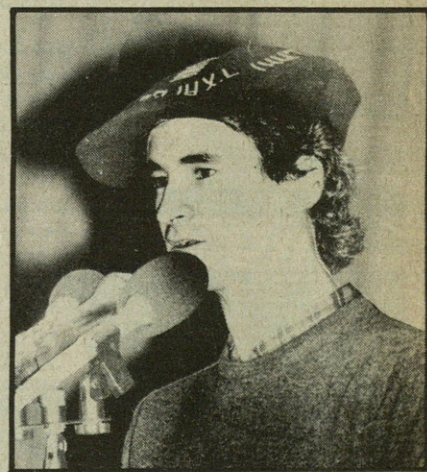
Georgiarrak gure artean:

EKIALDEKO ANAIAK OTE?

Ez al zara AEK anpadara?

UEU oraindik ere euskaraz eta Nafarroan?

*Georgiarrak izan dira iragan astean geure artean. Georgiarraren kultur delegazio bat: ministroa, pintore bat, hizkuntzalari bat, hiriburuko alkate-ordea eta besteren bat. Lehen hurbilketa bat baino izan ez delarik ere hartueman onak izateko borondatea agertu da bi partetatik. **22. orrian.***

*Kultur orrialdetan, Itoizekin elkar-rrizketa bat egoteaz gain eta Imanolen azken diskari buruzko kritika ere agertzeaz aparte, **36. ean** hain zuzen ere ezin utzi dezakezu pasatzen Arabako I. en Bertsolari Txapelketa. Gauza historikoa. Eta irabazlea... euskaldunberria.*

ARGIA

Jabea: Zeruko Argia Kooperati-ba.

Donostiako erredazioa: Josu Landa, Joxemi Zumalabe, Pello Zubiria, Iñaki Uribe, Xalbardin, Jon, Joseba Alvarez.

Gasteizen: Xabier Etxaniz.

Bilbon: ANAITASUNA taldea.

Iparraldean: Ladix Arrosagarai, Mikel Hiribarren, Allande Sokarros.

Iruñean: Pello Lizarralde.

Kolaboratzaileak: Martxel Aizpu-

rua, Enrike Amonarriz (Jo... Adarra), Mikel Antza, Joxe Azurmendi, Balere Bakaikoa, Luis Mari Bandres, Xabier Erro, Iñaki Kamino (Aste Giroa), Emilio Lopez Adan «Beltza», Alfontso Martinez, Mikel Nabarro «Trikuharri», Eneko Olasagasti, Xabier Portugal, Koldo San Julian, Andoni Sarriegi «Murumendi», Joseba Sarriñandia, Pablo Sastre, Joxean Gezalaga «Zaldubi».

Marraskilariak: Joxemi, Julio, Zut.

Argazkilariak: Kristina, Txema Ormazabal, Luis Otaegi.

Publizitateak: Xabier Erro.

Administrazioa: Joxe Mari Ostolaza.

D.L.: 80-1963.

Helbidea: ARGIA. Virgen del Carmen, z/g. Ramonenea behea. DONOSTIA-12.

Telefonoa: (943) 28 33 99.

Inprimategia: GRAFICAS SEMI.

Hego Euskal Herria, Estatu Espainola.....	3.500 pta.
Ipar Euskal Herria,	
Beste azterriak.....	4.800 pta.
Airez.....	7.300 pta.
Ale bakarra.....	100 pta.

EKAINA 16 EKAINA 22

21-an ilbehera

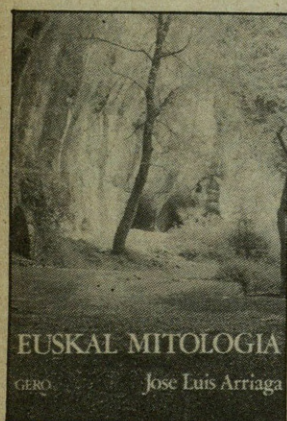
mareak (igandea
17koak)

gora: 07.56 eta 20.10.
behera: 13.55 eta
02.28 (astelehenean)

eguzkia: (igandea 17an)
irten: 06.44
sartu: 21.47

(ordulariaren ordutan)

liburuak

Titulua: Euskal mitologia.
Egilea: Jose Luis Arriaga.
Argitaletxea: Gero.
Ezaugarriak: 173 orrialde.

Orrialde hauetan istorio eta ipuin bezala herrian geratutako mito atal batzu gogora ekarri nahi izan ditut dio egileak liburuaren 'azkenitza' n. Atal hauekin mitoak osatzea edo jatorrizko euskal sinis-kintzei gure gaurko adimena hurbiltzea gauza zaila da, agian ahalezina. Hemen aha-legina egin dugu oraingo ipuin 'zentzugabekoetatik' aintzinako sineskintzetara bide egiten.

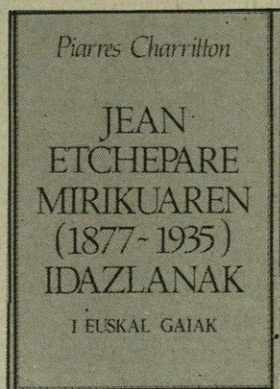
Eta bide hori deskribatzen ahalegintzen da esanaz Euskal Herrian kristautasuna

sartu aurretik euskaldunok 'sineskintza elementalnatu-razkoak' genituela: MARI lurpekoa, eta EGUZKI eta ILAZKI jainkosak. ETXEA ere hildakoen eta bizen egoitza.

Euskal jainkosak eta *numina* ez dute greziar olinpikoe-kin eta erromar klasikoe-kin zerikusi handirik. Ba omen dute ordea aurreolimpikoe-kin eta *numina* erromatar jatorrizkoekin.

Baina gure mitoak kristiautasunaren eraginez 'alde zahar' behintzat puskatuta eta baliogabetuta daude' la dio.

Liburuaren lehen kapitulu-uan beste zenbait kulturek Euskal Herrian izandako eragina aztertzen da: Kristautasuna, Erromatarrak.... Gero mitoak aztertuko ditu banan bana. Labur bakoitza. Beste esanak jasoaz. Agian hori izan daiteke liburuxka honen baliorik handiena: mitoen antologia-hiztegi-kompendio moduko bat izatea. MARI, edo TXELEMÓN edo SUGAAR zer den jakin ahal dela labur labur.

Titulua: Jean Etchepare mirikuaren (1877-1935) idazlanak.
Edizioaren prestatzailea: Piarres Charrilton.
Argitaratzailea: Elkar. Klasi-koak saila.
Ezaugarriak: 383 orrialde.

Euskal Literaturaren historiaz pittin bat arduratu den edonork jakingo du Jean Etchepare dugula XX. mendearen hasierako idazle oneneta-riko bat iparraldean, (Non ez den iparralde honetan bederen gure idazle nagusia dio

Charritonek sarreran).

'Gure Herria' eta 'Euskalduna' aldizkaritan idatzi zuen 1.877. urtean jaio eta 1.935. ean hil zen jaun mirikuak. 1.902. urtean hasi zen artikuluxkak idazten eta segituan nabarmendu zen bes-teen artean, hainbat ze 1.910. urterako bere artikuluekin burututako liburu bat argita-ratzea deliberatu bait zuten. *Buruxkak* izeneko alegia.

Orain aipatzen ari garen li-buruaren sail berberan be-rrargitaratu zuen Elkar-ek *Buruxkak* liburu, gaurko euskaltzale eta literaturzaleei aukera ederra eskainiz Jean Etcheparearen prosa ezagut-zeko.

Jakina da nola bere artiku-luak edozein gaietara zabal-duak ziren: asmo enziklope-distak zituen: gai oro ikutu ahal da euskaraz. Beraz gai orori buruz gerta zitekeen ha-ren iharduera.

1.931. ean bere bigarren li-buru atera zuen *Beribirez*, hau ere artikulua bilduma izan-nik.

Baina liburu horietatik kanpo idatzi asko utzi zituen Jean mirikuak, han batzu, hemen beste batzu. Artikulo solteak..., sakabanatuak..., ezin gaur arte beraiek eskura izan erraztasunez.

Liburu honetan jasotakoak gainera monografikoki 'Eus-kal Gaiak' izenpean idatz ze-zakeenari eskainia dago. 1. Festak, Biltzarrak, Sariketak, Mintzaldiak; 2. Euskaltzale, Euskaltzain, Euskal-idazle; 3. Euskara, Batasuna, Irakas-kuntza, Literatura; 4. Eritzi eta Kitzika.

Titulua: TINTINEN ABEN-TURAK: (I) Urrezko Ha-gindun Karramarroa. (II) Ikatz Stocka.

Egilea: Herge.

Argitaletxea: Elkar.

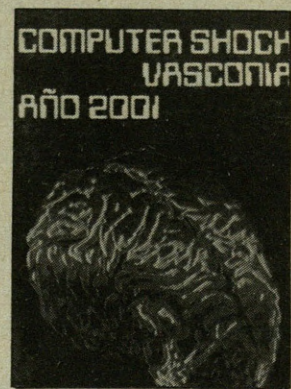
Ezaugarriak: 62 orrialde li-buru bakoitzak.

Asterix eta Obelix etorri zi-ren lehen euskarara. Tintin datorkigu orain Elkar edito-rialari esker. Bueno, Tintin eta bere betiko istorio-ki-deak: kapitaina, detektibe bizkiak, Milu zakurtzua eta betiko gaiztoak...

Aurrenengo liburu, edo komikia, Urrezko Hagindun Karramarro izeneko da. Opi- trafikante maltzur batzuk ha-rrapatuko ditu Tintinek abentura luze, azkar, eder eta liluragarri batzuren ondoren. Frantzia, Afrikan, deser-tuan....

Bigarrena berriz Ikatz Stocka izeneko dugu, beste hainbat baina orain merkant-zia ez da droga baizik eta gi-zakiak dira trafikatzailer gaiz-toek darabilten ezkutukia.

Euskara aldetik aederki it-zuli dituzte Joxe Antonio Or-mazabalak eta Imanol Ta-piak.

Titulua: Computer Shock, Vasconia. Año 2000.

Egilea: Federico Krutwig Sa-gredo

Argitaletxea: Bera.

Ezaugarriak: 493 orrialde, 2000 pztza.

Profeta baten obraren au-rrean gaude oraingo honetan, igerlearen boz liluragarriaren zorabioan. Zerbait ikusi nahi omen du etorkizunean, eta bidebatez liburu honen ira-kurlego potentzialak, hots Vasconiako biztanleak bal-dintza zenbait erakusten

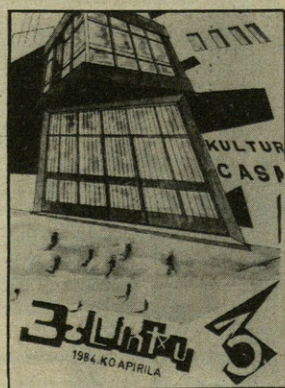

omen dizkie gizadi berri baten hasiera birrantolatzeke.

Bere proposamen. definizio, aipamen jarraiera lojikoak eskandalagarriak dira gutxiarik. Kuriosoak. Hau burutik sano al dago? edota Batzutan ematen du arrazoi piskat ere badaukala esateko modukoak. Ukaezinikoa dena da oso erraz eta gustora irakurri ahal dela, eta maila batean interesgarriak, hala nola aipamen piloa...

Hortik Federikoren teoriak onartzera... Vasconia-k izan zuen arrakasterik ez dugu us-te izango duenik beste honek, zeren eta azkenean, denak eta denen kontuak ezagunak izateaz gain, bisigu-begiz begiratzan duen txusma-populaxeroak ere badaukelako etorkizunari begiratzan. Olinpo menditik mintzo zaigu Ortzi: liburua hor dago nahi duenarentzat.

Aldizkariak

Izena: Bolintxu

Zenbakia: 3.

Noizkoa: 84.eko apirila

Aldizkariarik aipagarrienak dira askotan aipatzeaz ahazten zaizkigunak: aipa ditzagun beharrik handiena daukatenak hain zuzen ere eta geronek ere gehien behar ditugunak. Auzotako aldizkariak, herritako aldizkariak, mugimendutako aldizkariak...

Bolintxu, aldizkari bat baino gehiago da Basaurin: Gaueskola da, euskara da eta kultur-etxearen inguruan biltzen diren askoren biltzailea da.

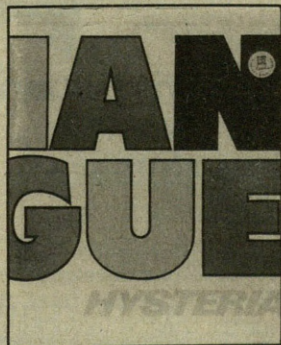
Editorialean, Udaletxeak

hartutako erabaki sektarioak salatzen dira. Bolintxu euskaltegia HABEn sartzen da ala HABE euskaltegi bat sortuko dugu honela AEKren euskaltegiari udal subentzioak kenduaz. Baina horrezaz gain Basauriko kultur mugida guztiek daukate bere tokia Bolintxun: irratia, antzerkia, rocka, zinema...

Honez gero aterako zuten agian laugarren zenbakia. Guk animatu besterik ez genituzke egingo. Beraiek eta herri guztitan horrela dabilzanak. Eta bereziki ez dabilzanetan has daitezten.

diskak

Kaki

Taldea: Human League

Izena: Hysteria

Diskaetxea: Virgin records.

Hiru urte luze pasa dira Giza elkarteak DARE izenez bere azken emaitza eskaini zigunetik. Musika beltzaren altxorra arakatu eta elektronikaren bide hotzak berotuz barne barnetik dantza sorera zizun kanta sorta bikainak goratu zituen gaürko musikaren ohorezko lekuetara.

Diruz ere josi zituen nola ez LP hark. Urteak pasa, zeharo alferturik edo, ez zuten lanerako gogorik eta gure esperantzak gero eta ahulagoak ziren. Baina azkenik, berriro ere martxan da doinu ximpleak agudizea bikainez dantzara bideatzen dituen makina. Ohizko bitartekoak: Sintetizadorea, Phil Oakey jaunaren baritono ahots gozoa, neska ahots laguntza eraginkorra eta batez ere, musika beltzaren errekursoak erabiltzeko modu ezin

pertsonalago bat.

James Brown-en doinu bat ezik, beste guztiak elkartearen konposaketak dira. Single moduan atara den Lebanon doinuarekin bat Louise eta Dont you know I want you izenekoak ditut gustokoen, LPak oro har, inongo galerarik ez badu ere.

Hysteria hau 8 leko DARE HAREN jarraipen sendo bat dugu. Horrexegatik agian, hiru urteotako musikaren emaitza maila exkax eta merkearen adierazgarri nabari

kantaldiak

ekaina

16

ITOIZ, Iurretako futbol zelaian hamar terditan.

RUPER ORDORIKA, Eibarko kiroldegian, hamar terditan.

ihardunaldiak

17

EGIN eguna 84

Aurreko urteetan bezala aurtan ere EGIN eguna ospatzekoa da. Ekainaren hamazazpian Urdiainen dute zita EGIN egunerokoaren lagun-adiskide guziak, San Pedro izeneko zelaian.

Denetarik egongo dela esaten dute ospakizunaren antolatzaileak: Astiazaran anaiak, Rekaldeberriko euskal balleta, Kukubiltxo, Txikili-txakala, Intxaurrendotarrak, aizkolariak, harrijasotzaileak, bertsolariak, Ttanttaka, Azala taldea, Gasteizko Ostadar Fanfarea e.a. Ikusten denez zahar eta gazte, denok izango dute zer entzun eta zer ikus, han aurkeztuko diren euskal zazpi probintzietatik etorritako zenbait taldeen eskutik.

Iku kastreñoek ere aurreko urteetan ezagutza eman duten alaitasunaz han egongo dira sardin erreak eskeintzen. Edari nahiz janari, ez da urri eramango, eta nahi duenak izango du tripa betetzeko aukera

Jende pilla bilduko da aurtengoan ere urtero Eginen irakurleak bere egunkariarekin duten bilerara. Giro alai ziurtatua dago, eta aurtengoan aurreko urtekoak gaintzeko asmoz zozketa sorpresa batzuk ere prestatu omen daude. Hauetatik bi Adin gehiena frogatzen duenarentzat (Benidormera bidaia) eta Adin gutxienekoa duenarentzat sari-sorpresa bat.

Azkeneko oharra Sakanako Ekologi Taldekoek jarri dute, festaren ondorenak hastapenak bezain onak izan daitezten: Kotxerik ez sartzeko mendian, dena aurkitu bezain garbia uzteko, ez surik pizteko e.a. Ohizko bezain betebeharezko izaten diren aholkuak.

JOTAKIE, Ondarruko Kaminazpín, hamaiketan.

ekaina

20

LUIS EDUARDO AUTE, Arrasateko polikiroldegian, hamar terditan

ekaina

21

Beñat Axeari eta Pascual Gain, Bolibarreko frontoian, eguerdiko hamaiki terditan.

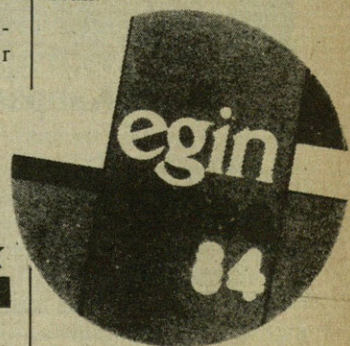
ITOIZ, Andoaingo plazan, hamaiketan.

ekaina

22

NIKO ETXART, Busturiako Altamira auzoan, bederatzitan.

MIKEL LABOA, Donibane Garaziko jai-Alaiean, arratsean.

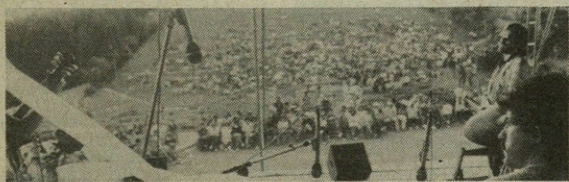

ihardunaldiak

Hazparnen, «Ikastolaren Eguna»

Ekainaren 17an Hazparnen Ikastolen Eguna ospatuko da. Larunbat horretan antzerki irrigarri bat ikusteko aukera izango da. Ikimiliklik taldearen eskutik. Jakina bait da, talde hori ikastaro bat hartzen duten antzerkilariz osatua dela, eta 11etan emango dute beraien obra. Hazparnen ezartzekotan omen diren aerodroma baten inguruan dabilen gaia. Ezker paretan bazkaria izango da ondoren, eta hiruretan, abereak taldeka jarriko dira ibilaldi harrigarri bat egiteko. Euria egingo balu filmak ikusi ahal izango dira, hauek adin guztientzako direlarik. Egun osoz animazio haundia ibiliko da herriko kaletan zehar.

II. AEKANpada Urkiolan

Iaz bezala, aurtan ere Urkiolan AEKkoek AEKANpada eratu dute. Egitaraua ekainaren 21etik 24a bitarte luzatzen da. Aste honi dagokiona jakinaraziko dizuegu.

Ostegunean eguerdiko hamabitan emango zaio hasiera AEKANpada honi bertsolari saio bikain batekin; bertan arituko diren bertsolariak hauek dituzue: Amuriza, Lazkano, Peñagarikano, Telleria, Ajuria eta Enbeita. Ondoren, ordubaterditan, dultzaineroak, Leon eta Maurizia. Orduerdiko saioa burututakoan gaiteroak izango dira, eta hauekin batera fanfarre bat eta animazioa sartuz Kukubiltxo antzerki taldeko munstro eta zangodunak. Lauretan, talde horrek berak antzerki bat eskainiko du. Bostetatik zazpiretara eta ondorengoaren nolabaiteko prestagarri dantza ikastaroa, ondorengo egunetan izango den bezala. Zazpiretan fanfarrea itzuliko da giroa berotzeko, eta hamarretan hasiko da lau egun hauetako lehen musika jaialdi fuertea. Hertzainak eta Zaramak joko dute tartean Korrikako filminak ikusi ahal izango direlarik. Talde horien martxaren oihartzuna baretzen utzi gabe Niko Etxartek bere taldearekin dantzaldia, eta hiruretan juerga gogoz dabilzanentzat zinema.

Ekainak 22, ostiralean, 10etan txangoa izango da, aurreko festako superbizitzailentzat, edota goiz erretiratu zirenentzat. Hamabitan Beti Jai Alai dantza taldearen aktua-zioa. Ordu horretatik aurrera Tanttaka antzerki taldeak eta fanfarreak jarriko dute animazioa. Ordubateretan gose direnak zirikatzeke paella txapelketa. Bazkalondan, lauretan, Tanttaka antzerki taldekoek emanaldi bat eskeiniko dute eta bostetatik zazpirak bitarte ostegunean bezala dantza ikastaroa. Dantzan aritu nahi ez dutenentzat mahai inguru interesgarria prestatua dago, gaia, Euskal egunkaria. Eta afalondan, lasai lasai, Benito Lertxundiren kantaldi gozoa. Horren ondoren bero eta juergo dabilzanentzat dantzaldia, Zubipeko Swing eta Redoble Atxuritarren eskutik. Eta hiruretan, zinema. Hortik aurrera libre.

Nola ez, larunbata eta igandean ere zertan ondo pasa izango dela. Sebastopoleko Titiriteroak, Ruper Ordorika eta Itoiz, San Juan Suak, bertsolariak, Julen Kalzadaren agurra, etabar,

dantzaldiak

Ekainaren 16an, larunbategi. Xuriki elkarrekin Ikastolaren alde antolatu dantzaldia Kanbon, ezker paretan. Dantzaldia Oihana taldeak eskeiniko du.

«Herri Dantzari» Zuberoko Gotañen

17

Urtero ospatzen da Iparraldeko herrialdeetan «Herri Dantzari» delako festa, eta aurtan lehen aldikotz Zuberoko lurretara eraman dute antolatzaile diren Dantzarien Biltzarrekoek. Mauletik Aharrazterako bidean dagoen Gotañe herrian izango da igandean, hilaren 17an, goizetik hasita eta arratsaldera arte, eta bertara Iparraldeko dantza-talde guztiak agertzeko asmotan omen dira. Ikustekoa izango da, beraz.

Kantaldia Donapaleun Amikuzeko Ikastolaren alde

Amikuzeko Ikastolak daukan larritasun ekonomikoak ttipiagotzeko antolatua da hilaren 16rako (neska-egunez) kantaldi polit bat Donapaleuko herrian. Arratseko 9 orenetan izanen da hastapena, eta Etxamendi eta Laralde bikotearekin batera Beñat Atcheary ere tartean izanen da.

txistulariak

Txistulari gaztetxoak Gasteizen

Arabako Txistularien Elkartek ekaina, uztaila eta abuzturako txistuarekin zerikusia duen zenbait eginkizun eratu du. Txistuak galduta duen oihartzuna berreskura dezan asmoz. Egitarauari aste honetan bertan emango zaio hasiera. Ekainaren 17an, igandez. Gasteizko eskoletan txistu klaseak hartzen dituzten hamalau urtetik beherakoen txistularien agertaldi batekin.

herri kirolak

Larunbat honetan, hilak 16. arratsaldeko bostetatik aurrera herri-kirol jaialdi bikaina ospatuko da Gasteizen. Foru Enparantzan zehazkiago. Jaialdi honen ekitaldi nagusia Perurenaren saio izango da. 240 kilotako molearekin daukan rekorda gainditzen saiatuko bait da. Bost minutuko bi txandatan hiru aldiz jasotzean dauka delako rekord hori, eta Gasteizen muga birrintzen saiatuko da Leitza. Berezitasun bat, ez da harriarekin ibiliko, burri-plantzaz osatutako mole

batekin baizik. errazago bait zaio Perurenari aldian harri berri bat enkargatzea baino. ohizko harrien itxura duen plantxaz osatutako mole batekin ibiltzea. behar denean plantxa bat gehitzeko aukera ematen bait du.

Perurenaren saioaz gain badago heste ikusgarri interesgarririk. harrijasotzaille promesak arituko dira ehun kiloko harriarekin. hiru minututako txandetan. Izena emana dute Atxa II.a. Aldamar eta Mendiola II.a arabarrek eta Zuzua bizkaitarrak. Ondoren Gabriel Saralegik hosi metro luzerako enborra botako du aizkoraz. Eta bukatzeko. bikotekako desafioa. Lasarteko Gil eta Apellanizko Atxa. Nafarreteko Zurdo eta Okinako Cresporen aurka. Egin beharreko lanak hauek izango dituzte: bostehun kilotako harria arrastaka eraman. 88 kilotako bola hogeitalditan jaso. txingekin sei iltze egin eta 1.40ko enborra moztu bukatzeko.

Esan bezala. herri-kirol jaialdi bikaina. zaletuek eta ez direnek ere badaukate noraja.

musika

Herriz-herri 84

Aste honetako Herriz-herriren egitaraua honako hau izango duzue:

Ekainaren hamaseian. arratsoko hamarretan Elgetan herriko plazan LAUBURU TALDEA. Egun berean Amurion gaueko bederatzitatik aurrera. herriko pilotalekuan JUANA AGURAIN euskal musika modernoa egiten duen taldeak kontzertua eskainiko du.

Ekainaren hamazazpian. eguerdiko hamabitan Errezilgo eleiza nagusian OHIANDI ABESBATZA.

Ekainaren hogeitan Ordizian gaueko hamar terditan Beti Alai pilota lekuan

URKOk kantaldia emango du.

Ekainaren hogeitabatean Aian eguerdiko hamabi terditan eliza nagusian CORAL DE MUNGIA eta egun berean Eskoriatzako parrokiaren arratsaldeko zazpiretan BILBOKO ESKUSOINUEN ORKESTA

Ekainaren hogeitabian Deban gaueko hamaiketant hondartzako lautadan URRIAREN kantaldia. Usurbilen arratsaldeko zortzi terditan Salvatore Deurenaren eleizan LA STRAVAGANZA. Eta Urretxun JOSEBA GOTZONEN kantaldia Ederrena pilota lekuan gaueko hamar terditan.

Egitaraia Uztailaren bosta arte luzatzen da. horrela bada datorren astetan emango dizuegu egitarauaren jarraipena. Astean astekoa.

hitzaldiak

Etorkik 30 urte

Etorki Euskal Ederti Bata-sunak hogeitamargarren urteburuan ekitaldi pare bat eratu du.

Ekainaren hamaseian. larunbata. arratsaldeko lauretan. Euskal Erakustokian (Baionako Marengo kalean) Filipe Oyhamburuk hitzaldi bat emango du honoko gai hau ardatz duelarik: Ohizko euskal dantzek maila goreneko talde baten beharra ote dute?

Mikologiaz

Ekainaren 22an. ostirala. Pablo Garcia Azkaratek mikologiaz mintzaldi bat emango du Amurion. zazpi terditatik aurrera.

dantza

Euskadiko VIII. Bikote Dantza Txapelketa

Seguran ospatuko da Euskadiko VIII. Bikote Dantza Txapelketaren kanporaketa-fasea ekainaren 21ean. ostegunez. Dantza Askatuko kanporaketa-fasea hau arratsaldeko bostetan hasiko da Segurako Frontoian. Parte hartzaileak hamabost urtetik gorakoak izango dira eta dantzatu beharreko piezak fandangoa eta ariñ-ariña izango dira. Finala berriz. hurrengo igandean jokatu da fase hau gainditzen dutenekin.

kultur astea

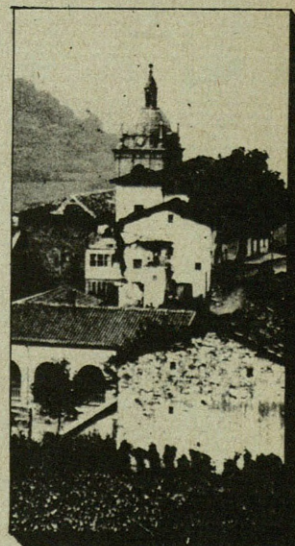
Elduaiengo IV. kultur astea

Elduaiengo IV. kultur asteari amaiera emateko aste buru honetan larunbatez eta Igandez honako egitaraua prestatu dute Urdelar Biltokia izeneko elkarteak.

Ekaina 16 Hamaseian. larunbatez IBILALDIA Adarra-Mandoei mendikatera. Herriko Historiaurreko monumentuak ezagutz Aranzadi elkarte kideren baten laguntzaz. Goizeko 8.30etan izango da irteera.

Gaueko 9.etan berriz antzerkia izango da Herriko eskolan. Bergarako Xeput taldeak TARTA ETA GERO ZER antzeztuko du.

Ekaina 17 Ekainaren hamazazpian. igandez. eguerdiko 12-etan Elduaingo Igo Krossa. Eta Kultur aste honi amaiera alai bat emateko arratsaldeko 2.30tan. trikitilarien laguntzaz. Herri Bazkaria.

lehiaketak

Euskaltzaindiaren antzerki eta olerki sariak

Euskaltzaindiak Bizkaiko Aurrezki kutxaren babespean, azkeneko hogeitabost urtetan, urteoro, euskal literatur sariak eratu izan ditu. Urte batean nobela eta saioa sariak eratzen badira hurrengo urtean antzerkia eta olerkia izaten dira eratzen diren sariak. Horrela urteoro aldatuz.

Aurten antzerki eta olerkiak dute beren txanda. Felipe Arrese Beitia olerki saria eta Toribio Alzaga antzerki saria dira aurtengoak.

Lanak, 1984-ko Urriaren lehena baino lehen, hiru aldakirekin, Bizkaiko Aurrezki Kutxaren Kultur Departamendura bidaliko dira: k/ Buenos aires, 4-1. Bilbao (1). Lanak Plikapean bidali edo eramane behar dira. Olerkien luzapenak gutxienez 750 bertsokoa behar du izan, eta antzerkiarenak ez du neurri minimorik. Lanak orijinalak behar dute izan bi kasutan eta ez dira onartuko ez itzulpenak eta ez moldaketak.

Euskaltzaindiak izendatutako epai-mahaiak aukeratu dituzte 1984.ko Abenduaren zortzian emango diren 300.000 pta.ko sariak.

Euskal Abesbatz doinuen V. sorkuntza lehiaketa

Bi urtetik bi urtera Bizkaiko Aurrezki Kutxak Euskal Abesbatz doinuen sorkuntza lehiaketak eratzen ditu.

Sari honen aurreko ediziotara lan asko aurkeztu dira eta irabazle gertatutakoak hurrengo urtean abesbatz onenari ematen ahotsetan publiko aurrera azalduak izan dira. 1982.an saritutako bi lanak, Bilboko Jatorki eta San An-

ton orfeoak prestaturik, uholdeak izan ziren udazken hartan ziren azaltzekoak, baina arrazoi hargengatik atzeratu beharra izan zuten. Datoren udazkenean aurkeztuko dira.

V. Sari honetarako oinarriak, Bizkaiko Aurrezki Kutxaren kultur sailean lortu daitezkenak, honako eskakizunak dakarzi. Konposaketak norberak sortutakoak behar dute izan, sei edo lau ahotsetarako, eta lautik hamar minutuko iraupenarekin. Textua euskaraz izatea ere beharrezkotzat jotzen da.

Lanak hiru aldakirekin aitaturako BAK-eko kultur sailera bidali behar dira 1984.ko Irailaren hamabost baino lehen.

Lehenengo saria eta hurrengo sei akzesitak 350.000 pta.koak izango dira eta Urriaren hogeitamaiketan ezagutaraziko dira.

erakusketak

Bilbo

ARTETA. Iparragirre, 15.

Luis del Olmo. Bizi garen mundu hau.

EL CORTE INGLES. Gran Via, 9. Ricardo-Juarez en oleak.

ESPIN. Marques del Puerto, 1. Manzanoren obra.

ARTE EDERREN ERAKUSTOKIA. Ekainaren 30a arte, Alfara eta bere garaia.

ARTE EDERREN ERAKUSTOKIA. Caledonia Galerica-n Juan Fernandez en erakusketa.

Iruñea

ZIUDADELA. Ekainaren 24a arte. Nafar artisauen erakusketa.

AURREZKI KUTXA MUNIZIPALA. G. Castañon, 1. Cuniren erakusketa.

Zarautz

SANZ-ENEAK ERAKUSTOKIA. Ekainaren 17a bitarte, Salvatore Mitxelena ikastolako plastika lanak.

Donostia

AURREZKI KUTXA MUNIZIPALA. Arrasate, 12. Ekainaren 17a bitarte,

Joaquin Garridoren erakusketa.

XARIBARI. Gipuzkoa Enparantza. Ekainaren 20a bitarte. JM Zabala en argazki erakusketa.

GOYAZ GALERIA. Sarriegi Enparantza, 5. Ayerdi, Fernandez, Erentxun, Juaristi, Marticorena eta Navascuesen azkenaldiko lan en erakusketa.

ECHEBERRIA GALERIA. Zubieta 20. Euskal Akua-relisten erakusketa.

GIPUZKOAKO AURREZKI KUTXA. Garibai, 20.

Artista nobelen XXVI. lehiaketa.

Amurrio

KULTURETXEA. Ekainaren 23a arte, jaien txartel en erakusketa.

Azpeitia

ANTXIETA ETXEA. Ekainaren 16a bitarte, Urolako Arte eta Diseinu zentruko ikasleak.

Ondarroa

IRUDI TAILER ESKOLA. Ekainaren 30a bitarte argazki erakusketa.

bertsolaritza

17 Bilboko Arenalean bertsotan

Ekainaren hamazazpikoa dugu oraingoz Bizkaiko Bertsolari Eskolen Elkarteak Bilboko Arenalean eraturiko lau bertsosaioren azkena. Bertso saio hauek bertsolaritza zabaldu eta ezagutaraztea dute helburutzat, eta zinez aukera aproposa eskaintzen dutela Bilbon bertan giro euskaldun batez inguraturik bertsolaritza hurbiletik jarraitzeko. Ohizkoa denez, datorren igandeko saioa goizeko hamaika terdian hasiko da; eta eguraldiak laguntzen badu Arenalera jeisten direnek Azpillaga, Enbeita, Lopategi eta Lizasoren bertsosak dastatzeko parada polita eukiko dute.

jaiak

Zalduondoko jaiak igandean, ekainak 17, bukatuko dira. Eguerdiko hamabitan Zalduondoko monumento historiko en berritzeaz mahai inguru bat ospatuko da herrian. Arratsaldean, gizon-emakume en arteko bolo-lehiaketaren kin bukatuko dira jaiak.

ARRASATE

Jaiak 16tik 25era bitarte. Larunbatean, 16, haur en tanborrada karrozekin eta Igandean, 17, haur en eguna. 16an Gaurko Nerri musika taldea; 17an, Oker taldea; 20an, Auteren aurkezpena; 21ean, Irrintzi eta 22an, Koxka.

OÑATI

Corpus eguneko dantzak, ekainaren 21ean

TOLOSA

20tik 25era. Ekainak 20, asteazkena, Euskalerrria Enparantzan Jazz Kursaal en kontzertua. Ekainak 22an, beste kontzertu berezia.

ZARAUTZ

16tik 28a bitarte. Ekainaren 16an, larunbata, IV. Txakoliñ Eguna; gaueko hamar terdian Koxka taldearen emanaldia en parantzan.

ANTZUOLA

Ekainak 16, plater tiroketa, krossa, etabar

HERNANI

Ekainak 20, asteazkena, iluntzetik goizalderarte Ganbara taldearekin; 22an, Iruñako Balletaren emanaldia

BARAKALDO

Ekainaren 22tik 24ra.

zinema

Martin GOIKOETXEA

Lapur ona... baina lapurra

Filmea: Ultimas tardes con Teresa. **Zuzendaria:** Gonzalo Herralde. **Gidoia:** Gonzalo Herralde, Ramon de España eta Juan Marsé (honen izenberekoko nobelan oinarrituta). **Argazkia:** Fernando Arribas. **Montaia:** J.M. Bardagui. **Akto-reak:** Maribel Martin, Patricia Adriani, Angel Alcazar, Cristina Marsillach...

Manolok. (Angel Alcazar, zine espāñolak aurkitu du bere galai). Bartzelonako auzo emigrante-miserable batetako txulo-lapur-morrosko-guapoa, Manolok alegia, bizi egin nahi du. Ondo bizi nahi du eta ahalagindu egiten da dakien modu bakarrean: motorrak lapurtu eta dirua aise gastatu nahi dituen emakumeak beer kortean dituelarik.

Hobeto bizi nahi du ordea. Aldegin nahi du bere auzotik. Aberatsen guateke batean ezagutuko du Maruja, ligatu, gelditu, oheratu eta goizean: hara!, neskamea izan. Teresaren neskamea. Aurreko gozo-gozo egotearen goxotasun guziak hautsi dira pobrea dela entzun orduko. Maite du, baina ez du bere miseriari aterako.

Eta agonian Maruja itzaltzen doan heinean Teresa landatuz doa Manoloren bihotzean: bere objetiboa zen Teresa: buruarekin ondo asko pentsatutakoa, baina azkenerrako aldatu egin zitzaion bihotzean lizar fresko baten antzera.

Teresaren arazoak bestelakoak dira: katalandar afilia aberats batetako izanik, unibertsitatean izanik, nahi

duena izanik, familiaren eta bere gizataldearen aurrean reafirmatzeko idealismo—rehelde-komunista batetaz blaiturjak ageri da. Manolo proletario—paroan—lapurtzera behartutako bat da. Benetazko auzo pobre batetako benetazko zelula komunista batetako gainera (Honela dakusa Teresak).

Baina azkenean, detenitu egingo dute Manolo, eta ez panfletoak banatzeagatik edota manifestaldi batera joateagatik, ez, motorrak lapurtzeagatik baizik. Bere auzoko neska-lagun bihotz mindutako bat ek salatuta gainera.

Hari horrek, fotografi eder eder batez, eta aktore lan zinez galant batez eta detaille guztiak ondo zaindu eta bestez, hari horrek interpretapen askotara eraman dezake gure burua. Zorionez (hanka ez duelako sartzen honetan) ala zoritxarrez (sakonxeago ikutu ahal zuelako) ez da sartzen katalandar (aberats) emigrante (pobre)aren arteko harremanean. Bikotea hor dago, baina edozein gauza izan daitezke nazio aldetik.

Ez da hori bilatu dena. Filme honetan maitasuna eta ezintasuna erakutsi nahi izan dira, edota erakutsi dira.

zine-klubak

BILBO, Cómo eliminar a su jefe, Colin Higgins. Cine Club FAS. Ekainaren 18an, astelehena, 7,30etan. San Vicente-2; BILBO-1 (423.59.49).

komikiak

Aizu! komikiak bilduz

Uda garairako ale berezi bat prestatuz dabilta Aizu! aldizkariak. Ale berezi hori komikien inguruan moldatu nahi dute, eta hori dela eta komikigileei dei bat egiten die Aizu!k bertara komikiak bidal ditzaten. Komikigileek bete beharko dituzten arauak hauek dituzue:

1. Komikiek orijinalak eta argitaragabeak beharko dute izan.
2. Bat, bi, hiru edo lau orrialdeko luzera.
3. 29x19 neurrikoak edo txikiagoak.

4. Zuri-beltzean ala bi koloretara; kasu honetan, kolore bakoitza soportez ezberdin batetan bidali behar da.

5. Testuak beste paper batean idatzi, komikian espazioa utziz. Aizu!n moldatuko dira.

6. Gaia, libre.

7. Helbidea: Aizu! Aldizkaria. Astarloa 2,3.a esk. Bilbo. Korreoz bidaltzekotan, kartoi batean bildu.

8. Eskatuz gero, orijinalak itzuliko dira argitaratutakoan.

9. Izena, helbidea eta telefonoa adierazi komikiarekin batera.

10. Epea uztailearen 10ean bukatuko da.

Komikigileek badakizue beraz non argitara ditzakizuen zuen lanak.

mendi ibilaldiak

17

Tabira (Durango): (16-17) **eskalada ikastaroa**
Arrola (Antzuola): **Lizarraga - Urbasa** (Egun guztirako)

Sestao Alipo Club: (16-17) **Isaba - Belaguara irtenaldia**. T. 425 86 63

Meategi eskualdeko mendi taldeak (Bizkaia): **Aretxabaleta - Aranguren (1.163 m.)**

Antigua (Donostia): **Burdinkurutzeta - Mendibel - Esakalier - Logibar (iparralde)**. T 21 14 40.

Ganerantz (Portugalete): **Errioxa-ra** egun guztirako, finalisten eta familiarren jaialdian.

Gasteiz: **Monkayo (2.313 m.) Tarazona**. T. 25 03 54.

Euskalduna (Andoain) eta Aizkardi (Bilabona): **Madarixa Erlo (1.062 m.) - Itziar** (Handientzat eta gaztetxoentzat). T. 59 22 32.

Club Vasco de Canping (Donostia): **Igeldon, Euskal Herriko VI. akanpaketa** (21,22,23, eta 24 egunetarako). T. 42 84 79.

Anaitasuna (Iruñea): **Canfranc - Pala de Ip (2.742 m.)**, larunbat eta iganderako.

Baskongado gezurtiak

Araba, Bizkaia eta Gipuzkoako biztanleek beren zergak txintxo ordaindu ditzaten Komunitate Autonomoko hiru diputazioek telebistan egiten duten publizitatea ikusi dugu. Hiru probintziei Euskal Herria deitzen zaie behin eta berriz (euskarazko bert-sioan) eta azkenean erreibindikazioa: Euskal Herriko hiru diputazioak.

Baina ez da hori dena. Autonomia Estatutua onartu duten euskaldunak badira Euskal Herria, eskualde eder bat sobran du Arabak: Trebiño. Zergatik sartzen da Trebiño Eusko Jaurlaritzaren mapetan?

Buron Barbak ezagutzen du Makua

Pujolen eta Banca catalanako buru izandakoen aurkako kerella daraman eta Estatuko Fiskal nagusi den Luis Antonio Buron Barba fiskala, Bilbon juez zegoen 1958an. Urte horretako azaroan baimen hau sinatu zion poliziari: gaur egun Bizkaiko Diputazioko buru den Jose Maria Maquaren etxea miatzeko baimena, legez kanpoko propaganda eduki zezakeelako. PNV alderdi klandestinoko militante izatea zen okerra.

Abertzaleak turismoaren bahituri?

Dagoeneko jakingo da Iparretarrak erakundeko Mouescari eta Herri Taldeetako lau militanteri (Borda, Koskarat, Bidart eta Mateori) Baionako auzitegian ezarri dieten zigorra. Muescarentzat lau urtez gorako gartzela eskatu zuen joan den ostegunean fiskalak, eta Herri Taldeetako lau entzat bina urte.

Oso politizatua izan zen epaiketa eta, hitz egin nahi izan ez zuen Mouesca ez beste lauek, Ipar Euskal Herriak Estatu Frantsesagandik jasaten duten zapalkuntza salatu zuten. Fiskalaren azken eritziak ere ez ziren politika gabeak: HTe-tako lau militante horiek edonola ere uda pasa arte espetxean edukitzeko eskatu zuen, turismoaren aurkako kanpaina bultza ez dezaten. Gerlan bezala, bahituri edo rehen beharrean dira frantsesak.

Presoen aldeko kanpaina

Amnistiaren aldeko Batzordeak antolatutik, aurrera darrarai Herrera de la Manchan errejimen digno bat lortzeko isolaturik borrokan ari diren presoen aldeko kanpainak. Itxialdiak izan dira herri ugaritan, karteletzatzeak ere bai, eta ostirale honetan, ekainak 15, doaz Herrera de la Mancha ibilaldi batean. Ekainaren 30ean izanen da nazio mailako manifestaldia.

PSOE Trilateralean

Espainiako Telefono monopolioaren lehendakari den Luis Solana sozialista (bere anaia ministroa bezala PSOEko) Trilateralean sartzera konbidatu dute. Jakina denez, mundu kapitalistako enpresagizon, politikari eta ekonomista indartsuenak biltzen dituen kluba da Trilaterala. Bere sortzailea Rockefeller izan zen eta partaideetako bat, ez ahulena, Henry Kiessinger.

Ot-23koak eguberrietarako kalean

Tramitatzen ari dira, graduazio haundiko ehun militarren eskariz, 1981eko otsailaren 23an Espainiako Kongresua inbaditu zutenen indultoak. Armada jenerala eta Gomez Iglesias kapitaina bakarrik gelditu dira tramitazioetik aparte. Eguberrietarako gehienak kalean izanen dira. Zailena Tejero teniente koronelak eta Armada jeneralak daukate, biek 30na urteko zigorra dutenez.

«El Pais» egunkaria bitartean auzipean dago, Bardellino mafiosoak askatzean inplikaturako Enkarna Reaño bere amorante Rodriguez Hermida juezaz deklaratu zituenengatik.

Nafarroako PNV etentze bidean

Joan den ostegunean ezagutarazi zituen EBBk, «Los Tres Reyes» hotelean, Nafarroarako izendatu duten gestora berriaren partaideak. Horien artean Innireraty, Opus Deikoa eta Iruñeko batzokian etekin haundirik lortu ez zuena.

Astelehen honetan eman dute arrapostua nafartarrak. 43 izenez osaturako zerrenda bat proposatu diote EBBri, Gestoraren legezketasuna ukatzen dutelarik. Horrekin batera, eta beste herrialdeetako jeltxideekin harremanak errezteko, kargu hautetsiek dimititu egingen lukete. Nafarroako jeltxideen hiru laurdenak proposamen honekin bat datozela dirudi, eta zenbait onartu ez badu dimisio horiek onartzeko prest ez dagoelako omen da.

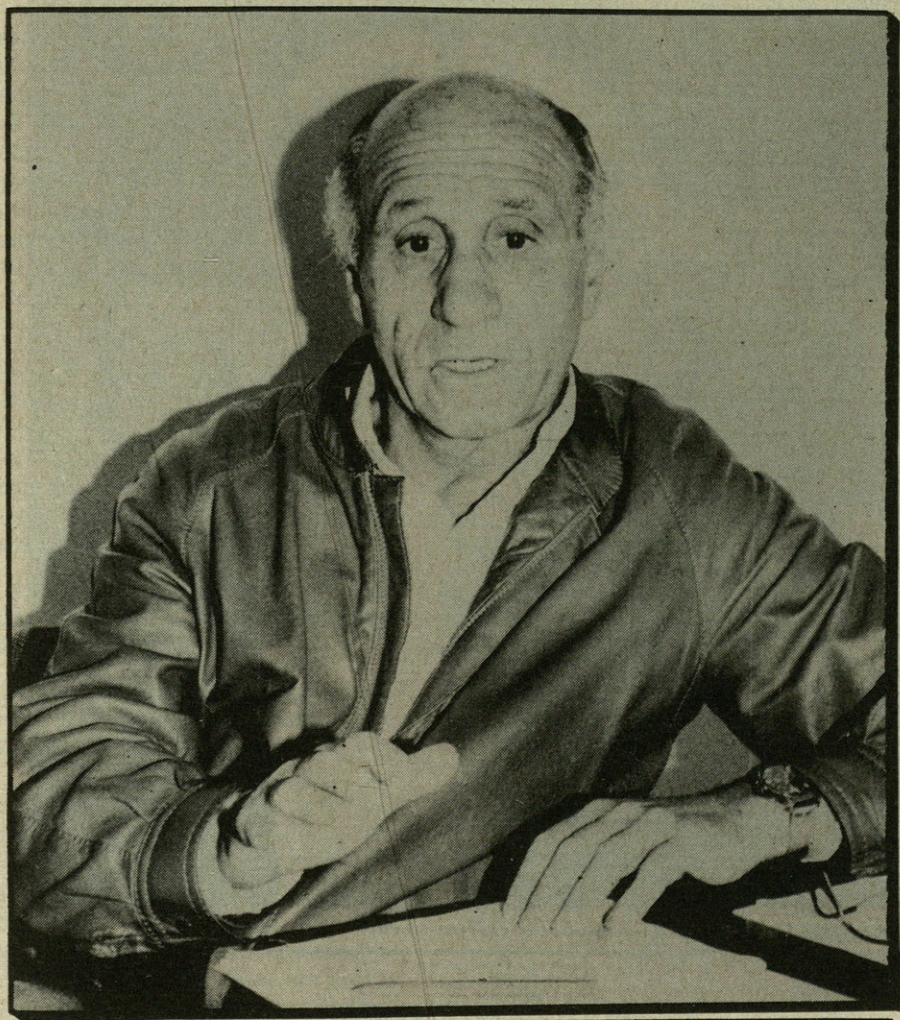
Honorio taberna, Agustin Amadoz, Imanol Mujika eta Timoteo Plaza bezalako jeltxide historiko eta gudarri izandakoak dira tartean, eta Pello Irujo Huartekoa eta Jesus Salinas bezalako prestijiodunak.

Erdibiderik oraindik ikusi gabe EBB eta nafartarrak bakoitza bere jarrera sendotu nahian ari dira. Baina etendurak laister ditu ondorioak beste probintzietan ere. Gipuzkoan lehertu daiteke.

PNVko hautsak astintzen

JERARDO BUJANDA: HORIEK ESANGO DIGUTE KONTSERBADOAREAK GARELA!

Urtetako militantzia darama Jerardo Bujanda donostiarrak Eusko Alderdi Jeltzalean. Arzalluzen konfidantzazko gizona, inork jakitekotan Jerardok daki nazionalisten azken ixkanbilen berri. «Nahi duzunean etorri, egia esateko erreparorik ez dut sekula», diosku Gipuzko Buru Batzarrak hartu duen egoitz berriko despatxu zurian. Ezpairik gabe, PNVn urak haundi dira.

ARGIA.— Nafartarrekin duzuen ixkanbilaz bakarrik ez genuen mintzatu nahi. Azken hilabete hauetan Eusko Alderdi Jeltzalea krisi orokor batean sarturik duzuela dirudi.

Jerardo Bujanda.— «Crisis de crecimiento» esaten dute erdaraz. Lehen Alderdi barruan ibili ginenok ez ginen asko, eta gero jendea hasi zen mugitzen, lehenengo hauteskundeen ondoren, jende asko hasi zen sartzen. Gero berriz hainbeste ahalmen eta indar hartu ondoren Alderdia hustu egin zen, eta guk aldiz jende asko behar genuen lekuak betetzeko, instituzio guztietan sartzeko.

Toki guztietan alderdi politiko guztiak nukleo baten inguruan dabilta. Nukleo hori txikitzen bada eta inguru osoa haunditzen, ez da ongi erreflejatzeko nukleo hori. Denok badugu bakoitzak gure eritzia une bakoitzean egin behar denaz, baina alderdian nukleo garbi hori ez baduzu gauza guztiak nahastu egiten dira.

Eta gainera beste eragin batzuk ere sortzen dira. Adibidez, orain Alderdian dauden batzuek duela denbora gutxi esaten zuten Alderdiak ez duela bizirik eduki behar. Lehen, Sabino Aranaren ondoren eta abertzaleek Alderdia egin zutenean, karlistak desegin egin ziren. Une honetan ere, baita Alderdi barruan dauden batzuek ere, esaten dute «Partido Nacionalista Vasco» horrek beste gauza bat izan behar duela, historian zuen bere papera bete duela. Guk aldiz, nukleo horretan, uste dugu Alderdiak jarraitu egin behar duela.

Beste bigarren eragin bat botere batzuetatik datorrena da. Jakina, zu postu batean bazaude eta besteak

hasten badira begiratzen ea nola betetzen duzun zure eginkizuna, kontrol bat balitz bezala, eta esaten badizute «aizu, hori ez dago gure programan», hori ez zaio inori gustatzen.

A.— Askotan aipatzen duzue, bai batzuek eta bai besteek, PNV barruan egitura zahartuak dituzuela.

J.B.— Gure egiturak oso zaharrak dira, garai hauetarako ez dute balio nere ustez. Oso partidu motela gara. Arazo baten aurrean herri mailako batzarra, probintzi mailakoa, nazionala... eta horrela. Ez naiz zentralismo demokratikoaren aldeko, ezta pentsatu ere, baina arindu egin behar dira gauza horiek.

Eta gero badakizu zer gertatzen den? Gure jendea oso ona da, hori hasteko, baina batzuetan bihotzez, sentimentu aldetik, jokatzan dute, eragin baten aurrean zentzu praktikoa utzi eta bihotzez. Nolabait esateko, masa «maleable» bat osatzen dute, eta maiz aski emozio batek alde batera edo bestera eraman litzazke.

1933ko estatutoak Sabino Aranak egindakoetatik ia kalkatuak dira. Gero 1977an berritu egin ziren. Konfederalitatea aldatu egin zen adibidez, eta nahiko ixkanbila sortu ziren. Orain gutxi hartu dut gutun bat esanaz Alderdiko gauza moraletan gotzaiarekin kontatu behar dela. Ni katolikoa naizu, baina Eliza modero baten aurka doa hori.

A.— Azkenaldian hala ere gehien eztabaidatu dena konfederabilitatearena izan da, ea alderdi unitario bat osatzen duzun ala konfederatuak zareten.

J.B.— Beno, estatutoen gorabeheraz esango dizut... Badakit nola eginak diren, han, Urkiolan zegoen txabola batean; gero aurkeztu eta mundu guztiak onartu zituen. Oraingoz balio dute, hor daude, baina ez nago konforme. Konfederabilitatearena dago auzitan: Konfederabilitatea ondo dago baina neurri batean hartu behar da.

Begira ezazu, batzarre nazionalen probintzia bakoitzak 15 ordezkari ditu. Hori, logikoa ez izanik ere, zergatik egin zen? Badakigu beti nafartarrak gutxiago izango direla: 10.000 afiliatu ditugu Gipuzkoan, 30.000 Bizkaian, eta hala ere Nafarroakoek beren 800 afiliatuekin guk haina ordezkari dituzte. Ikusten duzu beraz gure nahia Nafarroa sartzeko eta bere abotsa entzutea dela, besteok haina ordezkari bait dituzte.

Nafarrek ere erabakitzen dute beste guztiok bezala gauza guztietan. Esate baterako, komunitate autonomoko lehendakaria izendatzeko, edo berari alderdiaren disziplina kentzeko...

A.— Nafartarrekin duzuen istilura iritsi gara. Eta hori ulertzeko eskuinarekin egindako tratuaz hitz egin beharra dago.

J.B.— Guri bost axola zitzaigun sozialistekin ala APkoekin egin tratua. Garrantzia zuena zen zenbait alkate ziurtatzea eta batez ere Arabako Diputazioa. Bilbon berriz, gogoratuko zara nola Ibañez sozialistari partidua- ren disziplina kendu zioten gure kontra, abertzaleon kontra, joateko eta horretarako behar ziren tratu guztiak

egin ahal izateko. Bilboko alkategoa hartu nahi zuten, eta Barakaldo, eta Sestao, hor enklabe sozialista bat egin ahal izateko, sozialista eta espainolista. Pittin bat geroxeago gogoratuko zara Irungo alkatea zela eta ez zela sozialistekin izan ziren ixkanbilak.

Denekin hitz egin genuen guzti honetaz, baita nafartarrekin ere, eta denek esaten zuten horiekin ezetz, ezin zela. Zergatik ez ziren hasieratik sozialistekin hasi? Nafartarrek berek erantzuten dizute hori izan dela beren akats haundiena. Bestela guri berdin zitzaigun. Araban Ollora ateratzeagatik batez ere, edo sozialisten edo APkoen abstentzioa negoziatzea. Gero hasi ziren esaten nafartarrak hori ez

«Getafeko Comisiones Obreraskoa nintzela esan zuten».

Artxiboa

«Gu kontserbadoretzat jotzen gaituen bat orain arte beti ponentzia sozioekonomikoaren aurka egon da, liberalen mugetatik ere ateratzen omen delako».

zitzaiera komeni eta hau eta beste. Ikusi al duzu dokumentu hau, Nazio Batzarrak izendatutako batzorde bereziak, «Comisión Instructora» delakoak, egindako informea?

A.— «Deia» egunkariak ekarri zuen sintesia irakurri ahal izan genuen.

J.B.— Har ezazu, eta begira zer dioen Cabasesek besteren artean: «...hemos actuado en contra del convencimiento de las razones políticas que en Nabarra teníamos para intentar corregir el mal comportamiento que tuvimos en su momento...» Eta pittin bat aurreraxeago aipatzen du «lehen aldi hartan egin genuen akatsa» konpontzen saiatu direla.

Urte osoa egon gara, maiatzetik maiatzera, astero lelo berarekin. Baietz esan zuten, beteko zutela hartutako erabakia. Lehenengo Zubiaur-rekin negoziatu zen, eta horrekin ezetz. Gero Allirekin hitz egin zuten; ospetsua da Alli, beste nonbait bizi balitz Alderdian egongo litzatekeela esan omen zuen. Honekin ere ez ziren iritsi akordio batera. Gero Elizalderekin egin zen saioa, eta honekin ere ezer ez.

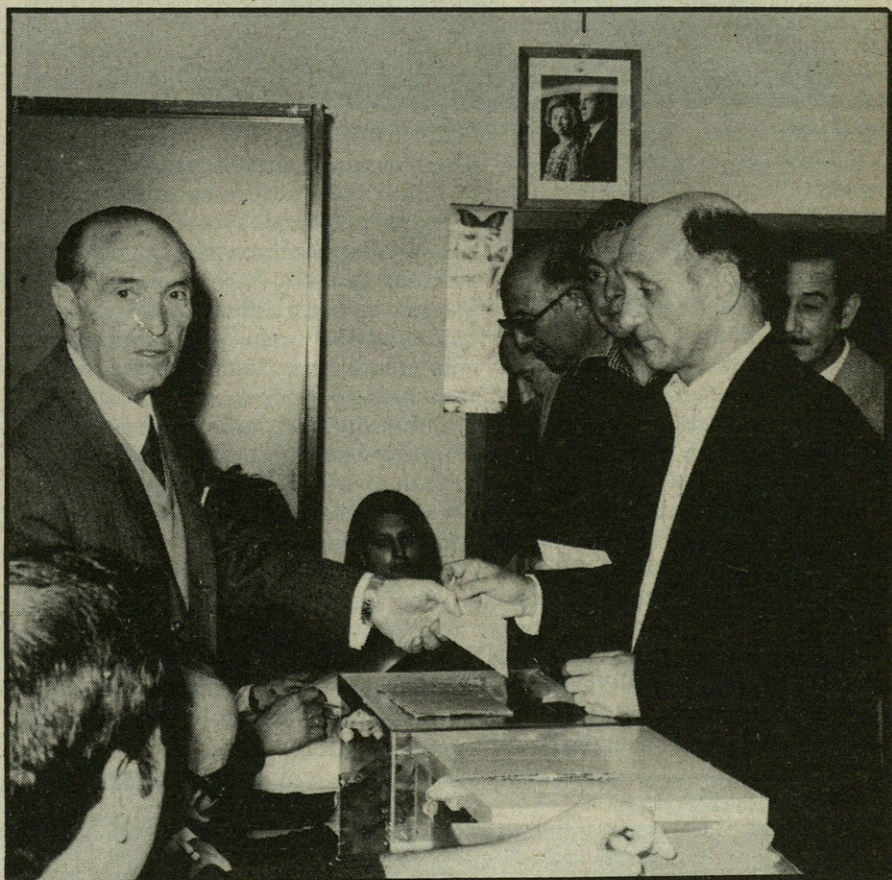
Azkenik Monge etorri zen. Eta laugarrena izan da! Mongekin berriz bere gobernuan sartzeko hasi ziren. Hori da beren kontraesan ikaragarria: gangster bat zela esan zuten eta gero bere gobernuan sartu nahi. Gero zertan bukatu zuten badakizu.

A.— Sozialistekin ere traturen bat egin nahian edo ibiliak omen ziren Nafar-eko batzuk.

J.B.— Sozialistekin ere harremanak bazituzten. Eta tarte horretan sozialistek buruan darabilten beste zera hau dago: Consejo Vasco-Navarro famatua. Consejo horretan nafartarrak bat izango lirateke eta Komunitate Autonomoa beste bat, eta hori gure filosofiararen aurka doa: guk ek ez dugu ametituko. Ate guztiak ireki genituen; begira Eusko Legebiltzarrean: herrialde bakoitzak 25 ditu, eta Nafarroak ere hor 25 izango lituzke, besteek bezalaxe. Ezin da jarri Nafarroako Diputazioa bat eta Araba, Bizkaia eta Gipuzkoaren artean beste bat, inolaz ere ez. Eta nafartar batzuk nahita edo nahi gabe asmo hori bultzatu dute.

Nazio Batzarrak behin eta berriz agindu zien hartutako erabakia, Na-

«Nafartarrek 800 afiliaturekin guk haina ordezkari dituzte, eta erabaki guztietan hartzen dute parte, Komunitate Autonomoko lehendakaria izendatzeko ere bai».

«Lehen Alderdi barruan ez ginen asko. Aurreneko hauteskundeen ondoren jende asko sartu zen».

farroako parlamentuan abstenitu beharra, bete behar zela. Bestela... Begira, demokrazia arriskuan dago Estatuan; ez dut uste militarren kolpe bat edo etorri daitekeenik, baina bai eskuineratze haundi bat, deretxizazio gogor bat. Hori guretzat oso kaltegarria izango litzateke. Guk orduan garai bakoitzean tratatuak egin ahal izateko, sozialistekin edo komunistekin edo APkoekin edo behar denarekin, guk kredibilitate bat behar dugu. Bestela, erabaki bat hartzen badugu eta etortzen badira udal batzarrak eta herrialdeetakoak eta ezetz esaten badute, non gaude?

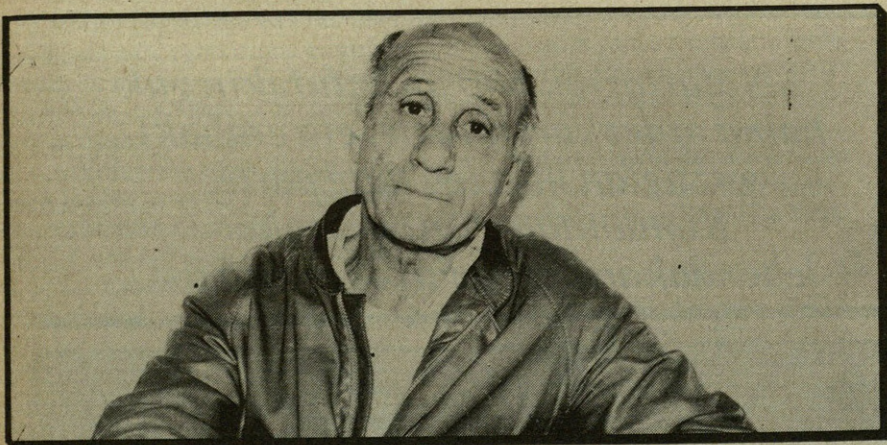
A.— Batzuek interpretatzen dute-nez, EAJn darabilzuen krisiaren oinarrietako bat zera litzateke, batzuek es-

kuinarekin egin nahi dituzuela tratatuak eta besteek sozialistekin.

J.B.— Hori gezur hutsa da. Begira ezazu hori esaten zeintzuk ari diren, begira Nazio batzarraren erabakiaren aurkako idatziak nork bultzatu dituen. Ez itzazu izenak jarri ARGIA, baina bai postuak dituen jendea dela. Lehen esan dizudana gertatzen da, alde batean dagoela Alderdiaren nukleoa eta bestetik kargu batzuk. Aztertu ezazu zer esan duten kontseilari batzuk, zenbait kargu, eta ulertuko duzu non dauden progresistak.

Nitaz esan dute ez dutela uste Alderdikoa naizenik baizik eta Getafeko Comisiones Obreraskoa. Eta neri esango didate konterbadorea naizela? Bizi osoan borroketan ibili naiz, eta

«Postuak dituen jendea aritu da Nazio Batzarraren erabakiaren kontra».

Iñaki Zubiondo

argi ikusten dut urtean zazpi milioi irabazten duenak nahi duena bere postua edukitzea dela. Nork gordeko du hobeto hori, ezkerak ala eskubiak? Madrilen funtzionarioekin gertatzen dena ikusi eta ulertzen da.

Argi dago, hemen baldin badago boterea «horiek» denak inguruan daude. Ez dut esango abertzaleak ez direnik, hori ez, baina bai Alderdiko sustraian ez dutela sakondu. Gero beste gauza bat ere badago, gaur egungo partidu gehienetan gobernuko presidentea eta partiduko idazkari nagusia bat bera izaten da, eta hori nahi dute gure Alderdiarentzat ere batzuek. Ezêtz esaten dugu guk, bi toki daude, bata Jaurlaritzarentzat eta bestea Alderdiarentzat. Eta Alderdiak hortxe egon behar du, begiratzen, ez gobernatzen baina bai oker

dabiltzanean gaizki doazela esaten.

Botereak botereari deitzen dio. Aginte batek indar ikaragarriak baditu prentsa bezalako mila medioz nahi duena egiteko. Horrela ulertu behar dira izan den hainbeste deklarazio eta jokaera. Aztertu itzazu zenbaiten interesak eta orduan ulertuko dituzu askoren jokabideak.

A.— Zuen krisiari eman zaion beste interpretazio bat: Estatutua beteaz doan neurrian, gizarte eredu argitu beharko duzuela eta horrek sortzen dituela tentsioak.

J.B.— Guk badugu gure gizarte eredu. Orain gogora erazten didazu hitz egiten ari ginenarekin lotzeko gauza bitxi bat. Dakizun bezala, EAJan badugu gure ponentzia sozioekonomikoa. Orain gu kontserbadoretzat kritikatzeko gaituenetako bat herenegun

arte ponentzia honen kontra egon da, liberalen mugetatik ere ateratzen zela argudiatuz. Eta guk oraindik ere ponentzia hori defenditzen dugu, funtsean egoera aldatu ez delako.

A.— Hartzen dituzu zuen astekariko hainbat elkarrizketa, eta deklarazioak eta abar, eta badirudi zuen eta eskuin espainolaren artean hurbiltze mugimendu bat dagoela.

J.B.— Haiei komeni zaielako, ez da guk gure jarrera aldatu dugulako, berak gaizki daudelako baizik. Badakite gure lerrotik jarraitzen dugula. Hurrengo hauteskundeak datorren urtean izango direla uste dut, sozialistek OTANi buruzko erreferenduma egin nahi ez dutelako. Eta APkoek ikusten dute nola beren ondoan operazio erreformista antolatzen ari diren, eta igoal PDPkoek alde egingo diete, hemezortzi-hogei parlamentari gutxiago beraz. Galizian zer gertatuko den ere ikusteko dago, katalanak beren alde-tik, euskotarrak gure aldetik...

Fragak ikusten du orain ehun diputatu baditu gero gutxiago izan ditzakeela, eta aliantzaren bat beharko dute. Hori egiteko gureganako eskuabaltasun haundiagoa beharko dute. Izan ere sozialisten aurka ezin dute ezer egin, eta sozialistek orain autonomiari begira neurri liberalagoak hartuko balituzte, gantxo bat egin behar dute eskuinekoek ere, gero esan ez degagun haiek kontra zirela.

Iñaki ZUBIONDO

gasteiz hiruburu

Posibilismoaren kontraesanak

Pasa den asteko kronika politikoa egiterakoan, esan beharra dago aipamen bat nagusitu zela besteren gainean, zera da: PNVk asteazkeneko osoko bilkuran jaso zuen bigarren legegintza honetako lehenengo galera. Dakizuenek, Joseba Leizaolaren erru bati esker, Legebiltzarrak tramitera onartu zuen Euskadiko Ezkerrako proposamen bat ikastolak eskola publikoetako sarean sartzeari buruz. Baina, ene ustez, galera horri baino inportantzia haundiagoa eman behar diegu bozketa horri buruz sortu diren deklarapenak.

Xabier Olaberriek, bozketa sekretoaren emaitza jakin ondoren, zera azpimarkatu zuen kazetarien aurrean: Legebiltzarraren bidez, instituzioen bidez, bide baketsuen bidez, politika arrazio-

nalaren eta abarren bidez, zerbait lort daitekeela. Dударik gabe, hitz horiek destinatario zehatz batzuk zeuzkaten: HB eta bere instituzioetara ez joatearen politika.

Deklarapen ofizial horiek, ikuspuntu kritiko batetik begiraturik, eta batez ere Legebiltzarraren dinamika piska bat ezagutzen duenarentzat, zeharo demagogikoak agertzen zaizkigu. Lehendabizi kontutan izan behar dugu, osoko bilkura horretan onartu zen gauza bakarra proposamen hori tramitera onartzea besterik ez dela izan. Horrek esan nahi du PNVk, edo Joseba Leizaolak, egindako hankasartzea geroxago proposamen hori artikulatzea eztabaidatzerakoan zuzenduko duela, eta beraz EEko erizpi-deak maldan beheara joango direla. Ze-

ren, dakizuenek, EIKE legea onarturik dago eta bertan oinarritzen da ikastolen etorkizuna.

Azken batez, posibilismoaren eztabaida dugu aurrean. Euskadiko Ezkerrak lehendabizi Erreforma politikoa posibilitate eta jokua besarkatu zuen, eta une berean Estatuto honek Gasteizko Legebiltzarrari eskaintzen zizkion ahalmenen alde apostu egitean posibilismo horren kontraesanei lotzen zitzairen. Beste batzuei aldiz, komunikabideek hainbeste haizatzen dituzten gertaera hauek beren aukera sendoagotzen diete: hausketa demokratiko baten beharra posibilismoen gainetik.

Martin OROZKO

Estatu gabeak

Katalunia: eskoinak jokatzeko du

«Banca Catalana»ren inguruan sortu ziren polemikak. Ofentsa handia egin omen zioten Jordi Pujol-i, bere gestioan zenbait irregularitasunetaz akusatzen zutelarik. Ondorioz Pujol-darrek adhesio-manifestaldi «espontaneo» bat antolatu zuten, esanez-eta beren liderraren onestasuna zalantzan jartzen zutenak, nazio osoa ari zirela iraintzen.

Batzuren ustez, manifestaldi hori sozialistak gobernura iritsi eta geroko eskoinaren lehen mobilizazio handiaren aurrean gaude. Pujol-ek milaka mobilizatu du jendea, Katalunia eta bere pertsona identifikaraziz. Halako lojikaz, beretar ez den katalandarra, ezkertiar katalandarra adibidez, katalandar ez dela pentsarazteraino iristen direla.

Espainiako eskoinak, aldiz, batsu egiten du Pujol-en kausarekin, hala nola «El Alcázar», «Diario 16»... Galdara bat zintzilik hala ere, nahasmen-iturri seguru aski: zer egiten zuten Pujol-en aldeko manifestapen hartan independentziaren izarra zuekaten seinerak zeramatzenak?

Flandria: erradikalizaten ari

60. tan «autonomista» agertzen zirenak ere, «konfederalista» agertzen dira gaurregungo Flandrian, eta eskoin-ekzker alderdi politiko denak molde berrian jarri dira; maoistek bakarrik segitzen dute «Belgika»ko direla esanez.

Jakinda denez Belgikako estatua erdibituta dago: iparraldean Flandria eta hegoaldean Wallonia. Flandiarrak aspalditik kexu dira, hegoaldeko frantses-mintzodunekin berdintasunik ez dutelako. Horrek eragin du erradikaltzea, eta horren azalpena V.R.S.B. (Flandiar Mogimendu Errepublikazale Sozialista)-ren militante batek ematen digu, okzitaniar «Volem viure al país» aldizkarian: «*Guk Flandriaren independentzia erreibindikatzeko dugu (...) Flandiar eta walloniarren artean berdintasunezko akordioa posible baldin bada, belgiar estatua onaritzen dugu; akordioa ez baldin bada, estatu hori gure kontra dago.*».

Zenbat frantses Estatu frantsesean?

Zenbaki eztabaidagarriak beti ere (e.b.: non dira okzitaniarrak?), baina Estatu frantsesaren populazioari buruz ideia bat ematen digute; Bruks errusiar idazleak ematen dizkigu, «Munduaren populazioa» argitaratu berri den bere liburuan, eta hona:

Frantsesak 82,5 dira: 44 milioi. Estatuaren periferian beste hauek bizi dira: alsaziarrak (1.400.000), flandiarrak (250.000), bretoiak (1.100.000), euskaldunak (130.000), katalandarrak (250.000), eta korsikarrak (280.000). Horiek eta Estatuan aspalditik bizi diren juduak (540.000), armeniarak (180.000) eta ijitoek (20.000) populazioaren 7,9a osatzen dute.

Eta kanpotik heldutakoek 9,4a osatzen dute: 1.200.000 italiar, 870.000 aljeriar, 760.000 portugese, 550.000 espainol, 300.000 poloniar, 300.000 marrokiar, 200.000 alemaniar eta 140.000 tunisiar, handienak baizik ez aipatzearren.

Sardinia: nazionalisten bahiketa

Hilaren 4-ean MAS Sardiniako Mogimendu Armatuak aurreko larunbatean burutu zuen bahiketa erreibindikatu zuen. Bahitutakoa Ernesto Pisanu da, nekazal enpresaria, eta 600.000 dolarretako erreskatea eskatu diote familiari. Nonbait orain arte gurean ez entzundako erakunde horrek nazionalistatzat dauka bere burua.

Iparamerikarren Europarako liberazio-plana, Normandian amaitu zena

Normandia non dagoen ez zekienak ikasteko aukera polita izan du joan den astean. Baita jakituria historikoa lantzeko ere.

Bertan elkartu dira Britainia Handia, Frantzia eta EE.BB. etako agintariak besteren artean, bat eginik ordu batzuz bederen. 40. urteurrena lagunartean ospatu zen.

A ze aldaketa ekintza hura liberazioa baino beste okupazio baten hasera izan balitz! Eta ez da gure asmaketa. Garai haietan amerikar presidentea zen Roosevelt horretan omen zegoen. Ez baitzuen uste Erresistentzian zebiltzan frantsesak, De Gaulle barne, fulamentuzko estatua eraikitzeko gauza izango zirenik gerra amaitutakoan (administrazioa, armada, ekonomia...).

Horrexegatik nazio galtzaileei, hots Alemania, Japon eta Italiari ezarritako sistema edo gobernu (Allied Military Government of Occupied Territories izenekoa) Frantziara aplikatu nahi izan zuen, frantsesak aldekoak baino etsaitzat joaz.

Frantziaren subiranotasun edo «integritad territorial»a ukatzera ere heldu zen. Europaren geroa eraikitzerakoan Belgikako balioen lurraldea, Luxemburgo, Alsazia-Lorena eta Frantziako iparaldearekin estatu berria sortzeko asmoa agertu zien bere gobernuakideei. De Gaulle berriz Madagaskarren gobernadore ikusi nahi omen zuen.

Eta ez da broma. Berak esandakoa jaso besterik ez dugu egin.

Ingelesak medio, azkenean oartu omen zen plan horiek burutu ezinezkoak zirela, eta De Gaullek Tananaribon ez eta Parisen jaso zuen beren herikideen txaloa.

GAURKO EUROKOMUNISMOAZ

Izena erdi ahaztuta dago jadanik. Aldiz, 1975-1977garretan **eurokomunismo**-tzat ezagutu ziren teoriak ez dira askorik aldatu. Eta **eurokomunistek** beren hartan jarraitzen dute.

Zer izan da, eta da (orain izen gabetik, esaten dugunez), **eurokomunismoa**? Zenbaitek —hala nola Carrillok— Europa mailako estrategizat ulertu du batez ere; baina gutxiren interpretapena da hori. Bestek (gehienek, bai eta azkenik espainolek ere) batipat sozialismo errealeko estrategien aurrean nazioz-nazio estrategia berezizat ulertu izan du: boterea hartzeari buruz komunismo ortodoxoekin hautsiko lukeen estrategiatzat.

Horrela, oraingo urteetako eurokomunismoa deskribatzerakoan, estatu bakoitzean segitu duen bilakabidea begiratu behar dugu. Italiarrak —bestalde indartsuenak mendebaldeko Europan— «herri bakar baten eurokomunismoa»ren aldeko definitzen dira; hango burukide batek deklaratu duenez: «ez dugu utzi eurokomunismoa; aitzitik, ekintzetan inoiz ez bezala aplikatzen dugu: *strappo* (SESB-i buruz erabateko independentzia)-ren kongresua eta sozialismo espezifiko baten projektua horren froga dira».

Besteak beste eurokomunistek abangoardiaren printzipioa jarri dute zalantzan: «ez dago prolema guztiei erantzun egokirik emango dien alderdirik» (Berlinguer, 1974). Horretaz, eurokomunistak indar moderatua goekin aliantzak egiten saiatzen dira... aski ondorio eskasekin, sozialistek eta bestek jeneralean jaramon gutxi egiten.

Nondik jo orduan eurokomunistek? Carrillok aliantza berriak ikuskatzen ditu: «Gaurregun sozialistak eszenaren aurrekaldean ditugu, Europan, nahiko politika autonomoak daramatzateka. Baina, bestalde, beste korrante batzuren indartzea gertatzen ari da,

inglesen laborismoan, Suediako sozial-demokrazian, bai eta Alemaniakoan ere, litezkeen aldaketen ernamuinak daramatzaketen korrante berriak...» (Carrillo, 1983).

Denen eboluzioa

Suedia aipatu dugu; bertako alderdi komunista izan zen italiarren berriketen aldeko agertu zen lehenengotakoa; 1977an eurokomunista azaldu zen. Orain gehiengoan alderdia posizio horietan dago, gutxiengo batek alderdi ortodoxo txiki batetan segitzen duenlarik.

Lehenago ordea, ingelesak hasi ziren, «berezko bide»az 1951ean mintzatzen bait ziren jadanik. Hor ere bi eginek daude komunistak, *Morning*

Star-en inguruan ortodoxoak, *Marxism Today*-ren inguruan eurokomunistak.

Belgiarrek hobeto pairatu bide dute krisia,erdibide bat bilatu —ez erabat aurkitu— dutelarik; aldizka PCFren posizioetara jotzen dute, aldizka PCI-renetara.

Suomin nork bere aldera jotzerik ebitatzerik ez dute izan; bestalde eztabaida aspalditik zetorren, gaurregun beraz «errebisionista» deituriko talde bat dago (Saarinen-ekin), eta «klasiako» dei genezakeen beste bat (Sinisalo-rekin).

Italiarrek —agian arraro, alderdirik haundiena izaki— lortu dute batasuna mantentzea; Armando Cossutta parlamentariaren inguruan (baina partiduguztian, goitik behera, indarra dutelarik) soviatarren alderaxeago dau denak bildu dira, eta honek (*strappo*-ren barruan beti ere), moderarazi ditu maioriaren jarrerak.

Espainiakoeke jasan dituzte kolperik bortitzenak. Katalunia eta Euskadin ez dute moldatzen jakin, eta SESB-re

Eurokomunismoaren ezaugarrietariko bat bere oinarri teorikorik eza da.

Sovietarrek ez dituzte eurokomunismoaren teoriak batere gustoko, beren esperientziaren balioa zalantzan jartzen dutelako.

kin erabaki duten enfrontamendua garesti atera zaie, Gallegotarrek alde-ginda.

Teoriarik eza

Alderdi guzti hauek, apuntatu bezala, momentuan momentuko gatazken arauera bilakatu dira, eta oso partikularzki ekialdeko komunisten ekintzak ikusmiran ukan dituztela.

Apur bat sinplifikatuz esan daiteke dena 1968ko Pragarekin hasi zela, orduantxe berezi bait ziren lehenbiziko aldiz mendebaldeko alderdi komunistak, ekintza hura onartzen eta kondenatzen zutenen artean. Geroztik jakina Afganistan eta Polonia nahi-ta-ezko erreferentzi puntuak ditugu; geroz eta gehiago, mendebaldetarrek «hirugarren bide» baten posibilitateaz hitz egingo dute.

Baina, gainerantzean, eurokomunismoaren ezaugarrietako bat bere oinarri teorikorik eza da: haren ideologia ezezkoaren bidez adierazi da: zer ez den behar esaten jakin du, ez ordea zer behar den.

Sovietarrek ez dituzte eurokomunismoaren teoriak batere gustoko, beren esperientziaren balioa (beren esperientziaren unibertsaltasuna, esan liteke) zalantzan jartzen dutelako. «Komunismoa —irakurtzen da Garai Berriak, Moskuko aldizkarian— bat bakarra da, Marx, Engels eta Leninek oinarritu zutena, zeinaren printzipioak egungo komunismoak jarraitzen dituen (...) Europako komunistak, «hirugarren» edo kapitalismoaren eta sozialismoaren arteko «erdibideko» dudazko bide batetik abiatuta, Sozialisten Internazionalak Geneva-n azaldu-tako ideietara hurbiltzen dira» (1977).

Eurokomunisten ustetan, gau, orain dela urte batzuk bezalaxe, beren alternatibak, aliantza berriak bilatuz gero, posible segitzen du. Horretan ari dira, eta oso axola bereziz ikusten dituzte bakezaleen mogimenduak, bai eta Europako iparraldean eurokomunista eta sozial-demokraten artean gertatzen ari diren hartu-emanak.

Pablo Sastre

Italia Komunisten bretxa

Italiako komunistek, Craxi presidente sozialistaren lorpen batzuk errekonozitzen dituzte: Eliza eta Estatuaren arteko konkordatoaren sinadura, Libanoko italiar tropen itzuliketa... Baina azpi-azpi-ko problemetan krisiak leher egin du, eta momentuan oso kontrajarriak daude sozialistak eta komunistak, aspaldiz geroztiko enfrontamendurik garratzenean.

Borroka sindikalean hasi dira gatazkak, edo behinik behin (hau gehiago sozialisten ustetan) horren aitzakian hasi dira. Komunisten gehiengoa eta sozialisten gutxiengoa dituen CGIL zentralaren hausketa errealtate bat da. Eta dena gobernuak erabaki duen soldata gutxitze txiki bat izan dela eta. Komunistak oposatu dira. Sozialistek, komunisten jarra, neurri ekonomiko horregatik ez, bai-zik eta Craxi boikoteatu nahi dutelako esplikatzeko dela, erantzun dute.

Dena dela, oposaketa ikaragazrrizkoa gertatu da, inoiz ez bezalakoa Italian (martxoaren 24ko manifestaldia inoiz ikusi den handiena izan da), eta bertan, denetarik mogimenduak (ezaguna da Italiako ezker radikaleko ugaritasuna), baina, buruan laster, komunistak noski. Erradikalek nahi zuketelako komunistez baliatu, behingoz langileen borroka azkartzekotan. Komunistek ere, erradikalak erabili nahi, beren komenientziak batasun sindikala bultzatu nahirik.

Baina obserbatzaileen ustez ez dago dudarik, horrez gainetik arazo politikoak dago. Eta komunistak —berak ere ez oso populista, baina— sozialisten elitismoaz («herriko etxeak» geroz eta utziagoak dituzte, ministerioen babesean antolatzen dira) aprobatzen dira, kontradikzioak —noski— esplotatzen dituzte.

Craxik langileriaren erantzuteko gaitasuna mespretxatu du, eta muturrez jo du haren indarraren kontra. Komunistentzat mesede: orain badute karta bat baino gehiago jokatzeko prest.

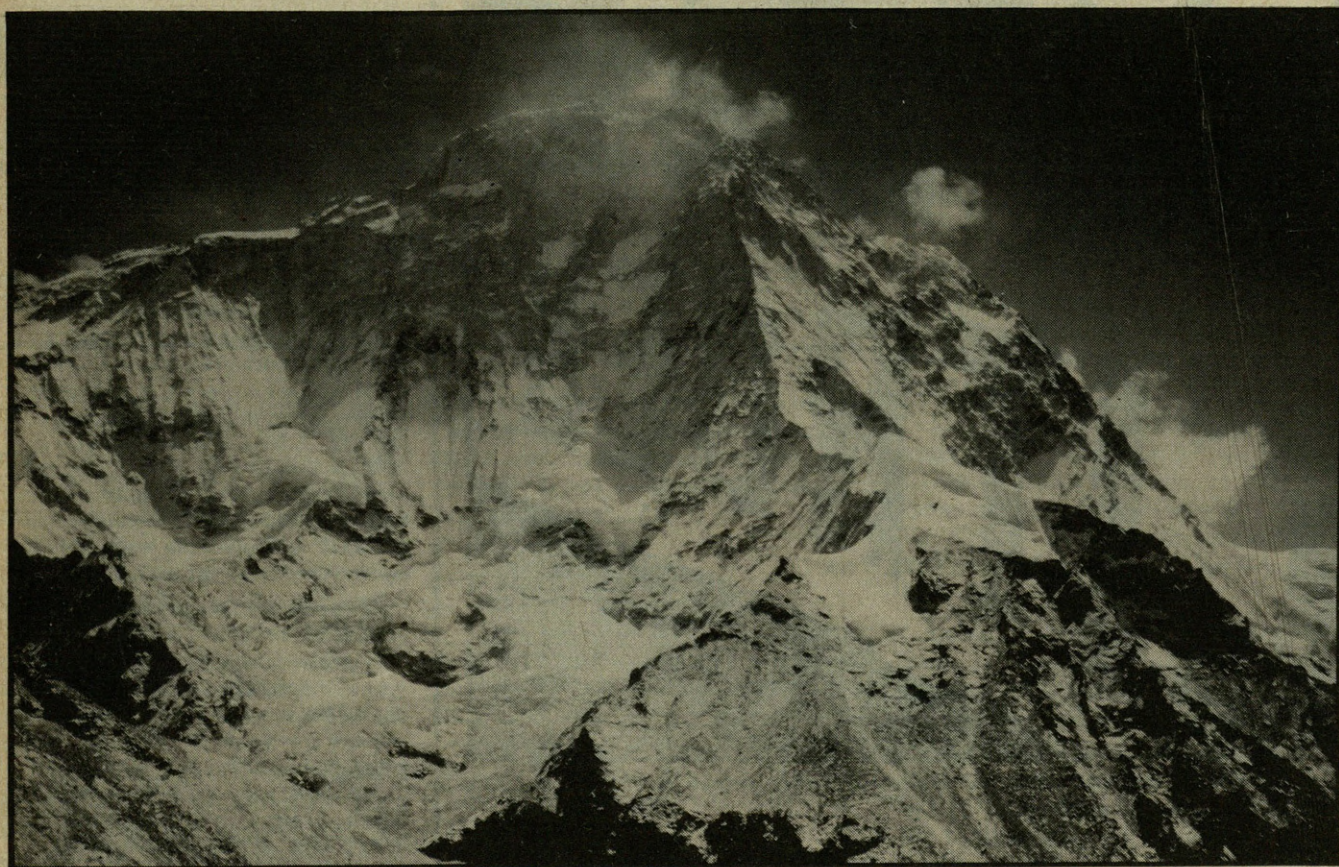
Arazoa, italiarrean komunistentzat hobeto baina, Europa guztian planteatu da, oso gisa berean: horra Lorraine-ko siderurgiaren borroka, Mitterranden aurka komunistek bultzatua; horra Gonzalezen aurrean Espainiako komunistak ahalaginarri egiten.

Eta erraza dute, sozialista gobernatzaileek politika eskuindarra eramaten dutelarik (Tatcher-ena eta besteona ez dira hain bestelako). Haatik, alderdi edo mogimendu komunista hauek, oso norantza garbirik gabe ari direla ematen du.

P.S.

Xabier Erroren motxilan gordetako apunteak (eta II)

Xabier Erro

MAIATZAREN 16-AN ARRATSALDEKO LAURETAN

Mari Abrego, Kike de Pablo, Martin Zabaleta eta Xabier Erro mendizaleek osatutako espedizioak, 8.481 metro dituen Makalu mendiko gailurrean ikurriña ipini zuen joan den hilaren 31an. Hori dela eta, joan den asteko ARGIA Xabier Errok idatzitako kronikari hasiera ematen genion. Aste honetakoan, jarraipena eta bukaera den artikulua argitaratzen dugu. Benetan erakusgarria eta irakurtzekoa Xabierren kronika.

Maiatzaren 2an erabaki genuen onena behe-kanpamendura jaistea izango zela, baina oraindik ere indarra bagenuenez, Kike, Mari eta ni Makalu II edo Kangchuntseruntz abiatu ginen, ordubatak inguruan iritsi ginen 7.640 metrotara. Zazpi egunez abiatu goruntz eta Alpino eran lortu genuen

7.6000 metro baino gehiagoko gailur bat, inolako laguntzarik gabe eta sherpa, kanpo, eta soka finko gabe ere, Alpino erarik garbienean.

Gailurrerako bidean

Lau egun geroago iritsiko ginen behe-kanpamendura, eta Makalu I-e-

runtz bigarren saio bat egin beharra zegoen. Mari eta Kike ziren egokienak, saio arin eta bizkor bat behar zuen izan, eguraldi ona aprobetxatuz eta horrela behe-kanpamendutik irtetzen dira (5.400 m.) maiatzaren 11an, egun berean 6.000 metrotan lo egiten dute eta maiatzaren 14ean dagoeneko Makalu-Lan daude 7.400 metrotan eta maiatzaren 15ean 7.700 metroak lortzen dituzte eta ia lorik egin gabe maiatzaren 16ko goizeko ordubetatik abiatzen dira goruntz eta arratsaldeko lauretan apur bat nekatutik noski lortuko zuten gailurra; helburua lortu zuten.

Maiatzaren 18an Makalu-Lako soketatik jeisten ikusi nituen —arin eta

ongi zetozen—, maiatzaren 19an elkartu ginen Cago glaziarraren morre-netan: zirrara, besarkadak, malkoak... Euskadik badu dagoeneko, laugarren zortzimilakoa. Berri ona, ezta? Eta maiatzaren 21ean, Kike eta Mari porteadore edo karga eramaleen zai geratzen ziren bitartean, beheruntz abiatzen naiz. Lehenbailehen bidali nahi dugu berri hau Euskadira.

Kathmandurako bueltako bidea hiru egunetan

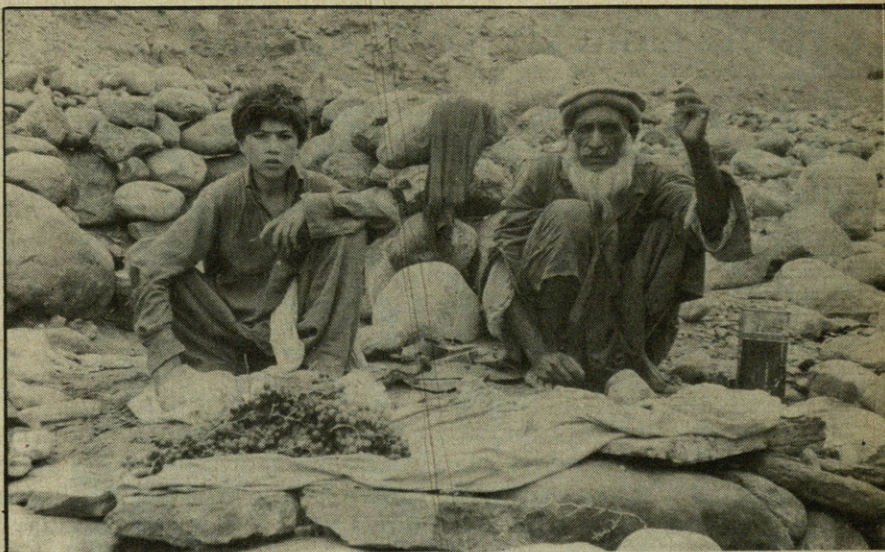
Gure etxeetan ez dute aspaldiko berririk, eta beheruntz hiru egunetan soilik egiten dut, igotzerakoan hama-bostetan egin genuena. Hau da nere notatxoan agertzen dena: «*Kathmandura noa telefonoz lehenbailehen hitz egitera gelditu gabe, gauerako, porteadoreen hiru egun eta erdi egina dut, errekan sartzen naiz, Neveroen ondoan halere ez dut hotzik sentitzen, buruz behera sartu ere! Hau poza eta egon ezina! Zuhaitz artean eta uraren zarata! Nahi adina ur! Elurra urtu beharrik ez! Redodendro artean sekulako atsedendaldia egiten dut ilunabarrean, gero artzain txabola batetan sartu, sua piztu eta sardina eta patata egosi batzu pres-tatzen ditut.*

Pozik nago glaziare, seracs eta arraildurak atzean uzteaz, egun osoa nere ski bastoiak paseatzen, piolet eta bota bikoitzen beharrik gabe, eta buruan oraindik azken asteetako burutapen berebera. leku honek Nee su izena, zoragarria da, Nepalen ikusi dudana politena, mendien edertasuna bera ere ikusten hasten da eta etenik gabeko ur hotza, Makaluko haize gogorraren ordainez. Hau da bizia hau! Bekokian daramadan argia bukatzen ari zait, gero arte».

Kataluniar emakumeen espedizioa... eta gurea

Maiatzaren 24ean Kathmandun nago, berriak bidaltzen ditut, telefonoz hitz egiten dut eta itzulerako konponketak egiten hasten naiz, baina ez dut lekurik aurkituko maiatzaren 29a arte.

Garai honetan Kathmandun ez dago turista askorik, gehienak espedizioetako jendea da. Afal ondoren garagardo batzu hartzera joaten nintzen KC-5 edo Doon Barrera eta han Makaluko bi ingles espedizionarekin eta Kangchen jungako espedizioako bi neozelandarrekin egoten, halako ba-

Xabier Erro

tetan, 6.909 metrotako Kantega egin duten sei kataluniar emakumerekin aurkitzen gara. Espainiako emakumeen arteko lehen espedizioa, sarritan gonbidatzen gintuzten, eta zirudien ez zuten diru arazo handirik («Lecturas»ek, Espainiako famatu bezain «kulturala» den aldikariak 1.500.000 pezeta eman omen zizkien). Esate batera, neri lo egitea 20 rupia (140 pzta.) kostatzen zitzaidan; hauei berriz 20 dolar (3.000 pzta.) kostatzen zitzaien. Bestalde kataluniar telebista mendira joana zen haiei erreportaia bat egitera, helikoptero bat alokatu eta 2.000.000 lan horretan gastatu ere, eta hemen dugu berriz gure ETB txintik ere esan gabe gure espedizioari buruz.

Nola esan duk... espedizio bat?

Benoa, eta hau bukatzera doa, itzultakoan «Egin» irakurtzen dut. Gaur maiatzaren 31an mendiko alorrean zera irakurri dut: «Makalu o la escalada que nunca existió», ia inori jakitera eman ez zaion espedizioa. Oso pobrea, babesle handirik gabe, azken momentuan «Balanoke» etxeak emandako lo egiteko zaku arin batzu (arinak inoiz baino hobeto esanda, sekula baino hotz handiagoa pasatu dugu eta).

Estatu mailako informabide guztiek boikoteatu duten espedizio bat. Egia esan, ohituta gaude honelako gauzetara, baina oraindik ez gaude ohituta Euskadik izan du axolagabetasun honetara (salbuespen aipagarriak ere badira noski).

Apirilaren 24ean bidali nuen telex bat Kathmandutik ETBera. Benoa, ba oraindik ez dute ezer aipatu; Txema Urrutiari esker jakin ahal izan da zer-

bait hemen eta... jaun-andreok, jakin ezazue Makalu mendian 1984ko udaberrian euskal espedizioak bere helburua lortu duela bere partaidetako bik gailurra lortuaz (50), maiatzaren 16an arratsaldeko lauretan, alpino erarik garbienean, laguntzailerik gabe, oxigenorik gabe, sherparik gabe, oso espedizio arina (4 partaide: sukaldari bat, ringing-Sherpa, Kitchen Boy bat eta amerikar gorri bat zein hilabete osoz gure janariaz bazkatzen aritu bait zen eta azkenik alde egitean ere dirua eman behar izan genion. «Mixiolari gisa ibiltzen gara.

Ba... bai, bai, bai, ikurriña Makaluko gailurrean egona da eta orain baino lehenago Dhaulagiri, Everest eta Nanga Parbat-en eta nahiz eta gure kirol hau informabideei ez gehiegi axola (dirurik ez bait du mugitzen), asko gara asteburuetan eta oporretan motxilak hartu eta mendiruntz abiatzen garenak egun batzu bizitzera, eta asko gara baita antzeko gauzen jakimina dugunok eta futbol edo hainbeste gauzatarako aurrez fabrikatutako figurin horiei baino garrantzi gehiago ematen diogunak... eta hau ez da hemen bukatzen, euskaldunok menditara igotzen jarraituko dugu, eta ahal den neurrian espedizioetan irtetzen beraz gure ikurriña berehala bostgarren zortzimilakora igoko delakoan agurtzen zaituztet.

Eta lerro hauek bukatutakoan, hauxe jakin ahal izan dut: Espainiako Gobernuak Lehendakaria den Felipe Gonzalezek berak ere, Mari Abregori bidalitako telegrama batez zoriundu gaituela, HAU AKABUKOA DA!

Xabien ERRO

Urkiola gaineko AEKANpadan

AKORDATZEN AL ZARA ZER EGIN GENUEN?

Datorren 21etik 24era bitartean AEKANPADA berri bat ospatuko da Durangaldeko Urkiolan AEKren eskutik. Bigarren aldiz antolatzen du AEKk euskararen aldeko ekitaldi kultural eta alaitsu hau, aurtun ere eta iazko esperientziaz baliaturik Urkiolako landetan, neguan zehar izandako ikasturte gogorrari nolabaiteko jai kutsuko bukaera eman nahirik.

Ekainaren 21ean hasi, osteguna, eta lau egunetan zehar Urkiolako landak AEKk AEKANPADArako prestatutako egitarau zabal eta mamitsuaren lekuko izango dira. Bi helburu nagusik bultzatu dituzte AEKko partaideak ekitaldi hau berriro antolatuzera «Batetik» —adierazten digu AEKko ordezkariak— iaz bezala euskaldunei edo euskalduntzen ari direnei, eta baita euskalduntzeko gai direnei leku bat eskaini nahi genien euskal giroan euskaraz hitzegiteko edota euskararen garrantziaz ohartarazteko. Bestetik, eta bigarren argumento hau guretzat aurtun guztiz garrantzitsua da, ikasturtearen bukaera aldeko ekitalditzat jotzen dugu AEKANPADA. neguko ikasturtea bukatuta dago leku gehienetan edo bukatzeaz eta udako ikastaro trinkoei lekua eman aurretik bukaera alaitsu bat eman nahi genion ikasturteari.

Bi helburu hauek gogoan izanik, euskararen aldeko ekintza bat eta ikasturteari bukaera ematea, Bizkaiko AEKk egitarau mamitsu bat prestatu du egun hauetarako. «Pisurik haundiena musikak eramango du egun horietan, eta era ezberdinetako musika-motak aurkeztuko dira Urkiolako AEKANPADAn, horretarako errezital ezberdinak eratu bait ditugu. Honetaz gain dantzak, bertsolariak eta abarrek osatutako programa landu dugu Euskal Herrian gaurregun kulturaren arloan egiten denaren erakusketa zabal bat eman nahirik».

Lau egunetako egitaraua

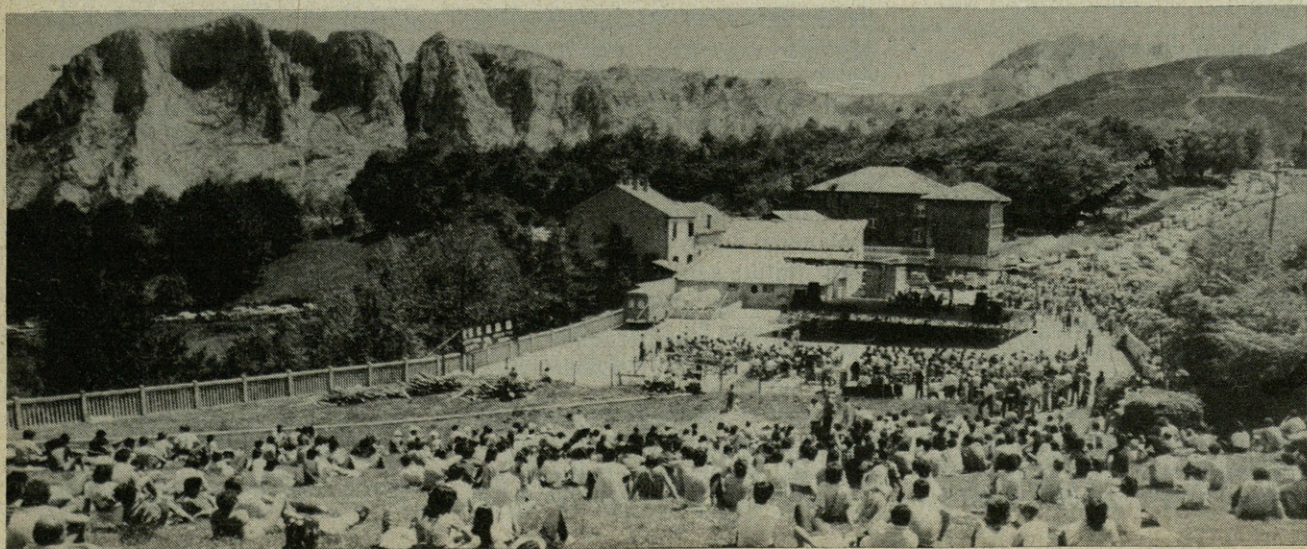
Ostegunean emango zaio hasiera AEKANPADARI, ekainaren 21ean, eta egun horretan bertsolariek emango diote agurra edo ongietorria Urkiolako landetaraino hurbildutako

ien de multzoari: Amuriza, Lazkano, Pañagarikano, Telleria, Ajuria eta Enbeita bertsolariak izango dira bertsotan arituko direnak. Gero eta iluntzera arte trikitilariak, gaiteroak, antzerkia, kale-animazioa, fanfarrea... gauean musikari paso emateko Herri zainak eta Zarama rock-taldeek eskainiko diguten saio interesgarria eta segidan dantzaldia Niko Etxarten taldearekin.

Ostiralean hiru saio berezi aipatuko genituzke. batetik Benito Lertxundi kantariaren aktuazioa. Bestetik euskal egunkariari buruzko mahaingurua, zeinetan «Egin», «Deia», Eusko Jaurlaritza eta ARGIA parte hartzeko diren Mikel Aramendi moderatzaile izanik. Hirugarren aipamena gaueko dantzaldiari doakio Zubipeko Zwing eta Redoble Atxuritarra taldeek alaitutako dantzaldia hain zuzen, AEKANPADAREN egitarauari «camp» kutsua emango diona. Bezperan bezala ostiralean kale animazioa, euskal dantzak eta zinema.

San Juan bezperako ohitura zaharra aprobetxatuz larunbateko egitarauak ekintza berezi bat eskaintzen digu: San Juan sua. Eta suaren inguruan sorpresa berezi bat gordetzen digu AEKk. «Ez dugu ezer aurreratu nahi —diosku AEKko partaideak— bakar bakarrik larunbatean ondo pasatzeko aukera izango dutela bertara hurbiltzen direnek, baina sorpresa bezala gorde nahi dugu oraindik». Egun honetako jaialdian Ruper Ordorika eta Itoiz izango ditugu kantari.

Igandean emango zaio bukaera aurtengo AEKANPADARI bertsolari

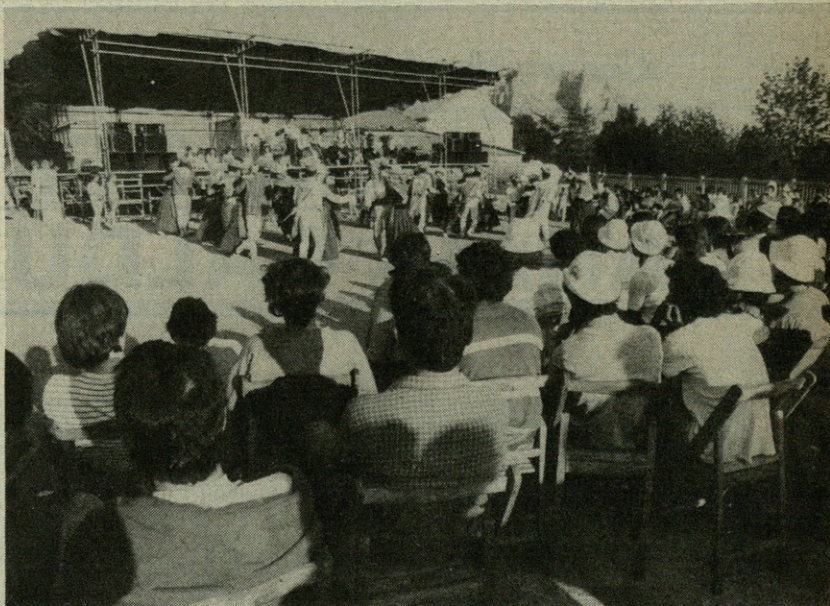
gazteen eta bertsolarikumeen eskutik. Bukatzeko AEKko Julen Kalzadaren hitzak.

Honetaz gain lau egunetan zehar ateratako argazkien artean argazki-txapelketa bat prestatuko da, sariak eta guzti. AEKANPADA igaro eta gero.

Ia hamar miloitako aurrekontua

«Oso berandu heldu diogu aurtengo AEKANPADAREN antolatzeari, batez ere azken mementura arte AEKANPADA egitea ere aidean egon delako». Horrela mintzo zaigu AEKko ordezkaria ekainaren 21etik 24erako ekitaldiaz. «Egia esan guk aurretik dinamika bat jarrita genuen, Bizkaian behintzat, horrelako antolakuntzei buruz. KORRIKA urte t'erdian behin prestatzea zen gure asmoa eta hor tartean geratzen zen hutsunea AEKANPADAREkin betetzea urtero urtero ospatuz. Hala ere, Urkiolan ospatzeak milaka arazo erakarri dizkigu eta iaz bezala azkenengo mementura arte ezin izango dugu esan dena prest dagoenik».

Milaka oztopo sortu zaizkio AEKri AEKANPADAREN prestakuntza lanetan. aurten aurreko edizioaren esperientziaz baliatzen badira ere. Diru aldetik iazko edizioan zazpi miloi t'erdiko presupostuaz jokatu bazuten ia hamar miloitara iritsiko da.

Ekhundaka pertsona arduratuko da AEKANPADA egunetan bertako antolaketaz. aurretik hilabete osoan zehin horretan berrogei eta hamar bat inguru ibili direlarik. «Dei berezi bat egin nahi genieke Urkiolara joango direnei, iaz AEKANPADA bukatu ondoren lan itzela egin behar izan genuen landak eta ingurunea lehen zegoen bezala utzi ahal izateko. Aurten dei berbera zuzentzen diogu jendeari, zain ditzatela Urkiolako landak». Ekolo-

giari loturik goizero txango edo irteera ekologista batzu izango dira AEKANPADAREN agitarauaren barruan nahi dutenek Urkiola inguruko mendiak ezagut ditzaten.

Bizkaiko AEKren inizatibaz antolatzen da AEKANPADA hau. Euskal Herriko osoko partaideen laguntzaz. Egunak: ekainaren 21, 22, 23 eta 24a.

Jon LARIZGOITIA

AEKANPADA: ikasturte luze baten bukaera ote?

Iazko esperientzia baikorraren ondoren AEKk berriro prestatzen digu egitarau mamitsu bat ekainaren 21, 22, 23 eta 24erako Bizkaiko Urkiolan bigarren AEKANPADA ospatzeko. Bi helburu nagusi ditu, bataz beste, aurtengo ekitaldiak: euskaldunei eta euskara ikasten ari direnei euskal giro egokia eskaintzea batetik eta, bigarrenez, ikasturtearen bukaera-ekintza izatea.

Baina hauetaz gain eta AEKANPADA ikasturtearen bukaera-ekintza delarik beste arazo batzu aipatu behar dira eta bereziki bukatze dagoen ikasturte honetan: AEK eta Eusko Jaurlaritzaren artean izandako istiluak. Ezaguna denez KORRIKA bukatu bezain laster AEKk HABE legearen kontrako kanpainari ekin zion Eusko Jaurlaritzak AEKrekin izenpetutako akordioaren betetze ezaren salaketa plazaratuz baita.

Ikasturte gogora izan da helduentzako irakaskuntzan nagusi den AEKrentzat. KORRIKA kanpainak AEKren euskaltegi eta gau eskolak ikaslez bete zituen haren eraginez baina KORRIKA denboretan datu berezia dugu HABE legearen onespina. HABE legearen onespina euskararen irakaskuntzan ari direnen erakundeekin ezertan ere kontatu gabe, nahiz eta AEKk aurretik askotan ere eskatu.

Otsailetik hona AEK notizia izan da Hego Euskal Herriko komunikabide guztien —Iparraldean euskararen urtea bilakatu zaigu aurtengoa AEKren ardatzaren inguruan— notizia, arrazoi eta ekintza ezberdinengatik: herri askotako ekintzak, Donostia, Bilbo eta Gasteizko manifestazioak. Anoetako konzentrazioa. HABE euskaltegi eta bulegoen okupazioa, eta abar luze bat.

Eusko Jaurlaritzak ez du bete Labaien bidez sinatutako hitza, ez du bete here hitza eta HABE legea onposatu zuen bezala orain HABE legearen desarrolloa edo garapena inposatu nahi dio AEKri. AEKren eskakizuna hauxe da: iazko ikasturtean Labaienekin izenpetutako akordioaren betetzea eta bilera negoziatzaile bat aurrerantzean zeintzu izango diren AEK eta Gobernuaren arteko harremanak aztertzeke.

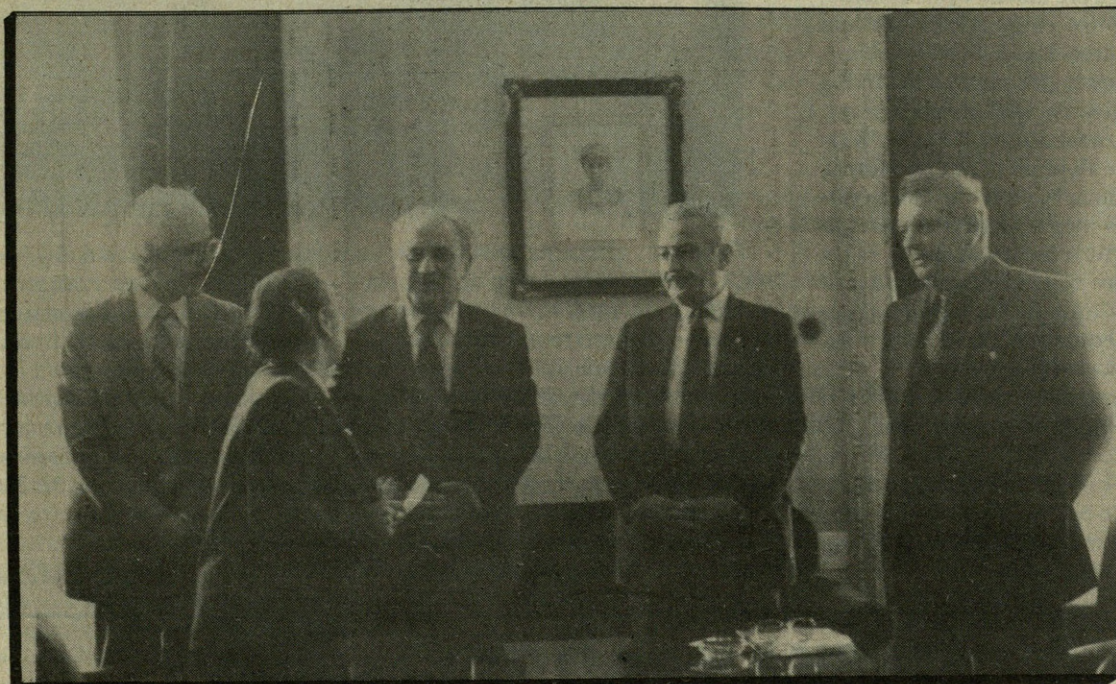
Bitartean bigarren AEKANPADAREN atarian gaude. Agian AEKren aurpegi alaitua, ikasturte latz baten amaiera. Ez, ordea, kanpaina gogor batena. Gobernuak ez du bete here hitza. Ertzaintzaren bidez bete nahi du antza. AEKANPADA kontextu honen barruan kokatu behar da.

Jon LARIZGOITIA

Georgiako kultur ordezkariak gure artean

EKIALDEKO ANAIA GALDUA OTE?

Joxe Mollari

Georgiarren enbajada; ezker eskubira: Murman Gueorgadzhe pintorea, Shota Dzhidzhiguri euskaralogoia, Teimuras Baburashvili kultur ministroa, eta Merab Mgebrixvili Tbilisi-ko alkate-ordea interpreteak aurkezpenetan diharduen bitartean.

Nolakoak ote dira? Hori zen gutako askorengan zegoen galdera. Lehenbiziko enkontrua zen, horrela ofizialki, eta elkar ezagutzeko gogo handia soma zitekeen bi partetatik. Gure aldetik zera galdetzen genuen, ze harremanetan daude Georgiako Errepublika eta gainontzeko Soviet herriak? Hizkuntza eta kultura mailan ze egoeratan bizi dira? Beraiek ere antzeko galderak zituzten ahotan. Beraiek, Teimuras Baburashvili kultur ministroa, Shota Dzhidzhiguri hizkuntzalaria, Merab Mgebrixvili, Tbilisi hiriko alkate-ordea, eta Murman Gueorgadzhe pintorea.

Egia esan ez ziren horiek bakarrik, gehiago baizik, Georgiako Dantza eta Koru Talde estatalarekin batera etorriak bait ziren. Hori erakutsi behar ziguten. Hori eta gehiago, baina denbora handirik ez astebete eskas ba-

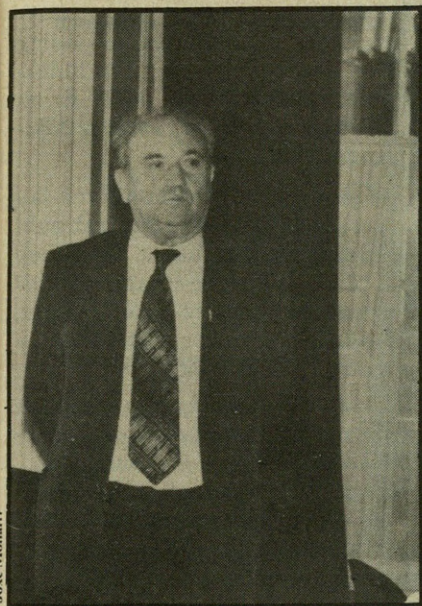
tean. (Ederra izan zen Dantzarien eta Koruen emanaldia. Indar handikoa)

Astebete horretan Euskal Herriko hiriburu guztiak pasa behar zituzten gainera. (Hego Euskal Herriko lau hiriburuak, parka!). Eta denborarik ez,

noski.

Guk hasieran harrapatu genituen: astelehenean. Donostiako Maria Cristina hotelean, udaletxeko zinegotziekin bazkaldu ondoren «kultur gizonen» eskeini zitzaizen bazkalondoan.

Euskara eta georgiera aita baten semeak direla sostengatzen du
Dz:hid:higuri hiz:kuntz:alariak.

Lauretan zen ordua eta han agertu ginen: bazkaritan ari ziren oraindik. Bitarte horretan Euskadi-SESB kultur elkarteak batek Georgiaren berri eman zigun.

«Errepublikak bat da Georgia eta bere barruan beste bi errepublika autonomo dauzka: Abjazia eta Adzaria. Hori-zaz gain badauka beste eskualde autonomo bat Osetia izenekoa. Abjazia eta Osetia bi nazionalitate txiki dira eta erabat errespetatuak dira Georgia barruan. Osetiarrek indoeuropearren familiako hizkuntza bat dute, Iranekoaren familiakoa. Adzariako jendea bestalde, berez georgiarra da baina erligioz kristaua izan beharrean musulmanak dira».

Jendea etortzen hasia zen Maria Cristinako sarrera-gelara: Tomas

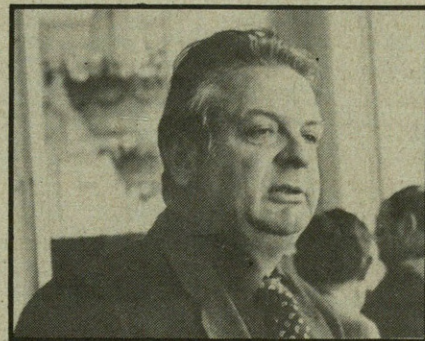
«Ez dakit benetazko teoriak izango diren baina lagunak izan gaitzen proposatzen dut»

Hernandez Mendizabal, Carlos Santamaria, Patri Urkizu, Alfonso Sastre eta Eva Forest, Urbeltz, Apalategi anaiak, Rafael Castellano, Alfontso Martinez... baina oraindik ez zuten bazkaltzeaz amaitu.

Bitartean beste zera esan genion Euskadi-SESB kultur elkarteakari: datu gehiago emateko. Non kokatzen da Georgia esatebaterako?

«Mapa hartzen baduzue Errusiaren behekaldean aurkituko duzue: Mendebaldera Itsaso Beltzarekin egiten du kostea, Hegoaldera berriz Turkia eta Armenia dauzka eta Hego-ekialdean Azerbaidjan. Georgia bera 69.700 km.2. takoa da, hau da Euskal Herria baino hiru aldiz handiagoa. Biztanleaz berriz ia ia dobla da 4.800.000 lagunekin».

Datuak ondo zeuden bai, baina guk gehiago jakin nahi genuen. Nolakoak dira? Bazkaritan ari ziren oraindik. Eva Forestek bota zituen bizpahiru zertzeladatan beltzaranak bezala pintatu zituen, arraza ezaugarri markatuekikoak eta normalean handiak.

Jose Moliari

Merab Mgebrixvili Tbilisi-ko alkate-ordea da. Gizon handia, esku zabal, traje beltz, mingain arin; haren azalaren kolorea ikusirik, galdetu diogu:

- Sortzez georgiar a al zara?
- Hiru belaunalditan bai, eta gehiago ez naiz gogoratzen. Bai, gurean gehienak gara georgiarrak...
- Denak ez?
- Tbilisi-n esango dizut, 85 talde etniko dagoela, orotara populazioaren ehuneko 30a. Nahi baldin baduzu hanga dato batzu emango dizkizut...
- Nola ez...
- Tbilisi ez da betidaniko hiriburua: lehen, orain dela 1.500 urte, Msjeta zen. egun, errepublikaren zentro politiko-administratiboa da; bertan dago

«Herri-bakar batekin dauzkagu lotura historikoak: Euskal Herriarekin»

«Hizkuntzari buruz jarraitu zuen kultur elkarteak bereziki guri erreparatuz zera esan behar: errepublikan bizi diren denek dakite georgieraz, eta minoria batek, georgieraz jakiteaz gain errusieraz ere badaki».

Datu ederrak gure egoeraren aldean, baina España-URSS kidetasun-elkarteak andereak pasa gaitzekela adierazi digu.

Sartu gara bada saloi batera eta korru handi bat egin dugu: georgiarrak aurrean, hemengoak bueltan. Ikusi eta handiak dira, helduak, oso serioak,

Georgiako Tbilisi hiriburuko alkate-ordea mintzo

ministroyen Sovieta, ministerioak, akademiak....

- Nahiko zentralizatuta?
- Alde horretatik baietz esan liteke.
- Jendea zein lanetatik bizi da?
- Errepublikak guztian ehuneko 42a langile jendea da, industri jendea, eta ehuneko 52a nekazaritzan iharduten da. Tbilisi-n gehiago dira noski fabriketan aritzen direnak, ehuneko 60a edo. Fabriketan nekazaritzarako makinak, abioiak, kalkulagailuak etab. produzitzen dira.
- Eta nekazaritzan?
- Mahatsa da nagusi. Han ageri ziren

Teimuras Baburashvili kultur ministroak harreta handi entzun zituen hémengo herriak, berak ere Georgiaren berri eskaintzen zigun heinean.

diplomatikoak....hango denak ez dira hauek bezalakoak izango': «Gure ohitura da ondo bazkaltzea eta ondoren patxadan deskantsatzea. Gaur zuekin hitzeginez deskantsatu behar ko dugu», hitzegin zuen aurrena Badurashvili kultur ministroak.

Ondo bazkaltzea eta gero deskantsatzea da gure ohitura

Aurkezpenak egin zituen gero elkarteko gure lagunak. Jende gehiago etorria zen: Edorta Kortadi, Luis Nuñez, Jon Urrujolegi, Radio Nacional de Españako lokutara, EGIN, La Voz eta El Pais-eko kazetariak, argaz-

kilariak...

Interpreteak ez zuen abastorik ematen. Georgieraz ari ziren haiek, noski, eta gazteleraz gu, noski. Ez zituzten ekarri Georgian euskaraz dakitenak (datu bat).

Eta aurkezpenak egin ondoren lau tertulia antolatu ziren: bakoitzak nahi zuenarekin zeukan joatea. Pintoreek pintorearekin, hizkuntzalariek hizkuntzalariekin beste saloi batetara, erdian kultur ministroa eta beste gelan Tbilisi-ko alkate-ordea.

«Zuen aurrean Euskal Herria, Herri handia agurtu nahi dut _hasi zen bere korroan Dzhidzhiguri hizkuntzalaria_, Euskara eta georgieraren arteko kide-kotasunak eta ahaidetasuna aztertzeraz dedikatzen natzaizue. Dakikezuen ez badago hipotesi bat esaten duena euskara Kaukasiar hizkuntza dela. Nere ustez, hainbat teoria egonik euskararen eta euskaldunen jatorriari buruz, Kaukasoan sortu zeneko honek pisu handiagoa dauka».

Georgiarrak eta euskaldunak Iberoen seme izango ginateke. Mediterraneoaren ekialdetik batzuk goruntz

munduko ardoak eta koñakak. Tea ere badago franko.

— Azoka libreak badirela entzuna dut...

— Bai, gauza normala da, lurr lantzen duenak, sobratzen zaiona, plazañ saltzen du bai...

— Eta kanpora saldu...? Zein hartu-eman ekonomikoak ditu Georgiak munduarekin:

— Munduko 30 herriekin ditugu merkatal hartu-emanak. Errusiarekin haundiak, guk te asko dugularik baina garirik kasik bat ere ez.

— Bestela hartu-eman zuzenak al dira?

— Ez: COMECON-en bitartez:

— Mintza gaitezen eraikuntzaz.

— Eraikuntzarako Tbilisi-n 40,5 mila milioi metro koadratu dago, hortik bosteko bat pribatua da. Eraikuntza bada problema, baina ez handienetakoa. Gero badakizu, etxeak debaldekoak dira, eta mantentze gastuetarako (gasa, ura...) bizi-lagunari soldataren ehuneko 3a kentzen zaio.

— Garraioetan problemarik?

— Gehiagokoak bai. Trolebusa, tranbia, eta 1966tik metroa baditugu; azken hau potentziatzen dugu: baditu jadanik 22 kilometro. Kilometro bakoitza 10.000 milioi errublo kostatu zaigu, eta egunean 400.000 bidaiarik

erabiltzen du.

— Ez diguzu esan Tbilisi-n zenbat jende zareten...

— A bai: 1.200.000tik aski gora. Eta aparte baditugu aero-trenak, batetik bestera kablez doazenak, eroso, arront menditsua bait da gure lurra...

— Ikaste aldetik zertan zarete?

— Eskolak eta? Derrigorrezkoa eta gero 44 eskola dugu langile kualifikatuentzat, 11 unibertsitate 70.000 ikaslerekin. Ikasteagatik Estatuak 80 errublo soldata ematen dio ikasleari. Gero 109 inestigazio zentro dago, 21.000 ikaslerekin...

— Udalaren halako datu batzu emango bazenizkigu?

— Bai. Hiriak 10 distrito du. Baditugu 46 kultur palazio eta 126 liburutegi, hiritik atera gabe. Baita 17 museo eta 14 teatro profesional ere; teatro gehienak georgieraz dira, beste bat fijo errusieraz dago, beste bat armenieraz. Kiroletarako 10 estadio ditugu, Dinamo-rena handiena 80.000 lagunentzat, 10 piszina ur epelekoak, 496 kirol sala auzoetan barreiaturik. Medizinan, 1.000 bizilagunentzako 11,9 mediku dago: munduko proporziorik altuena.

— Eta nola funtzionatzen du hiriak, zerbizioetan eta?

— Diputatuen Sovieta dago zuzendari.

Berau bi urtetarako aukeratzen da: 640 diputatu dago. Hortik kobratzen ez dutenak noski, baizik eta beren lehenagokö soldatetik. Kondizio bereetan ejekutiboko 24 lagunak; erdia baino gehiago emakume dira, eta ehunetik 57 langile. Aparte, orotara, garraioetan eta denetan, 140.000 funtzionario dago.

— Bueno: eta arazoetaz, zer?

— Inportanteenak, abastezimenduarienak ditugu; gero ekologikoak ez dira txikiak, nahiko fabrika hiri barruan dagoelarik...

— Esan duzunagatik, emigrante asko dago, armeniarrek eta; zer dela eta?

— Klima hobea eta lurra emankorra dago Georgian. Eta seinalatzeakoa da bestalde zein georgiar gutxi alde egiten duen: gureari oso lotuak bait gaude.

— Guri asko interesatzen zaigun gauza bat: udaletxeko bilerak etab., georgieraz ala?

— Gehienbat bai, hori da gure hizkuntza normala, dokumentuak eta georgieraz daude. Orain, errusieraz ere badago, eta kale seinalizazioak ahal dugun neurrian bietan daude: bestela georgieraz bakarrik. Horretan errepublika batetik beste batera alde

«Tbilisi-n 85 talde etniko bizi gara elkarrekin»

joanak eta besteak pirineo inguru honetara etorriak. «Antigualeko auto-reek Iberia deitzen zioten Georgiari. Bi Iberia egongo lirateke beraz: Mendebalekoa eta Ekialdekoa. Gehiago esango dut, VIII. mendean Mendebaldeko Georgiarrak esaten zitzaion iberoen ondorengokoei, hemengo biztanleei. Gure uste zahar bat izan da beti izan ditugula ahaideak mendebalean».

Bestalde jakina da georgiarrek, euskaldunok bezala, ez daukatela ez bere inguruan ez inon beren kideko herri-rik. «Herri bakar batekin dauzkagu lotura historikoak: Euskal Herriarekin».

handia dago: Armenian ez dago kasik errusierarik, eta armeniera hutsean daude.

— Georgia barr' ko errepublika autonomoetan ba al dago igualtasunik?

— Errepublika txikiak dira. Adzaria-n esate batera 75.000 lagun dira, halere beren teatroa eta telebista dute, adzerieraz dena.

— Lurraren propietateaz gehixeago esango al diguzu? Zeinena da lurra?

— Lurra, izan, ez da inorena, hots, Estatuarena da, hots, denena, edo hobeto esateko, lantzen duenarena. Zuk partzela bat nahi duzu, lan egiteko: eskatu eta eman egiten zaizu, landu dezazun kondizio bakarrarekin. Hainbat hiritarrek badu orain partzelatxo bat horrela; ematerakoan langileek dute lehentasuna; nik aspaldian eskatu nuen, eta oraindik ez daukat...

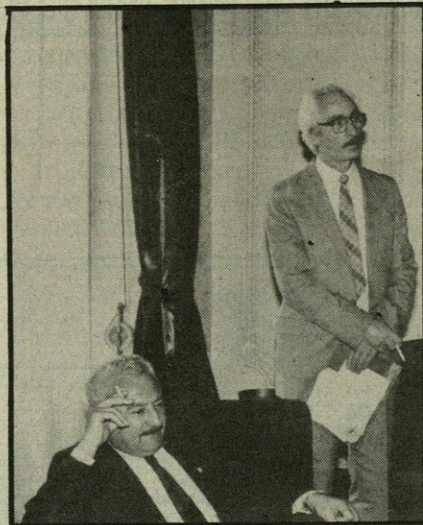
— Zerorrek landuko zenuke?

— Neronek eta, familiak eta... portzieto ilobatxo bat izan berri dudala...

Elkarriketa geroz eta lasaiago egiten dugu. Bere berrogei-ta-piko urtetan aiton gaztea dela esaten diogu.

— Bai, gazte ezkontzen bait gara, hogeitau urtetan eta...

Ondotik dibortzioaz, festetaz, patxaranaz etabarretaz segitzen dugu baina denak ezin kontatu hemen...

JOAN MOLARTE

Ekialdeko Iberia deitzen zioten Georgiari

Uste hori frogatzeko bi hizkuntzen arteko parekotasunak aipatu zituen. Egitura mailako antzekotasunak batez ere. «Hizkuntza gehienek nominatiboan egiten dute sujeta. Georgierak, euskarak bezala, nominatibotik edukitzeaz gain Ergatiboa ere badauka».

«Parekotasunak ez dira hizkuntzan bakarrik ematen. Musikan ere handiak dira antzekotasunak». Hipotesi hau gehiago ikertu behar dela zioen. Georgiarrek interes handia jarria dutela horretan. Euskaralagia katedrak, zapi dotore gai honetan, Euskara eta Euskal Kulturaren elkartea... eta dauzkaten beste hainbat ondasun aipatu zituen. «Ez bakarrik intelektuala, nekazariak ere asko arduratzen dira gai honeaz; gizartearen maila guzitan».

Hirugarren aldia omen zen hau Dzhidzhiguri gure herrira zetorrena. Villasante eta Kintana aipatu zituen besteren artean. Berak duela bi urte Gasteizen argitaratutako liburua: «Vascos y Georgianos».

«Autore zaharrek Iberia deitzen zioten Georgiari»

Euskaldunen lagun izan nahi dugu

«Madrilen euskaraz ez zekien baina abertzalea zen basko batekin egin nuen topo. Honela esan zuen: hemeretzi anaia dauzkan bati iritsiko balitzaio berri bat esanez beste anaia bat daukala, asko poztuko litzateke. Baina batek

«Ikasleari soldata bat ordaintzen zaio ikas dezan»

anaiarik ez daukanean, eta beste anaia bat badagoenaren berria iristen denean zeharo emozionaturik aurkituko da eta bere bila joko du. Ez dakigu egiazko teoria izango den baina lagunak izan gaitzen proposatzen dut».

Ondoren galderak etorri ziren. Beste korroa, pintorena animatuagoa agertu zen. Hemengo pintore baten etxera eta dena joan ziren.

Kultur ministroak berriz hango kultur instituzioen berri utzi zuen. «Idazleak beka batekin laguntzen ditugu idatz dezaten. Obra txarra egiten badute, edota interesik gabekoa, ez diegu dirua kentzen ez daitezen frakastuak sentitu. Egingo dituzte hobeagoak».

Pare bat ordu pasa eta joan beharra zeukaten georgiarrek. Gasteiz, Iruñea eta Bilbo geratzen zitzaizkien aurretik. Inpresio batzuk besterik ez ziren izan guk jasotakoak. Haiek ere apenas gauza gehiago eramango zuten hemendik. Eusko Jaurarlitzakoekin izandako bileran konbenio batzuk egitea pentsatu omen zuten elkar-lana egiteko linguistikari, zientzian eta kulturean.

Asmo ederrak, besterik...

Unibertsitate euskaldunaren bidean, urratsak emanez

XII. UEU UDAN, EUSKARAZ ETA NAFARROAN

Uztailaren 16tik 28ra eta Iruñeako Larraona Ikastetxean, ohi denez, egingo da aurten XII. Udako Euskal Unibertsitatea. Iazko edizioan 500 partaidetik gora izan zuen; aurtengoan eta orain arte matrikulatu direnak ikusiz, UEUK bere bideari gogor darraikiola soma dezakegu.

1. koadroa

UEU - 84aren programaren laburpena

Arloa	Ikastaldia
1. ARTEA ETA KOMUNIKAZIOA	● Antzerkilaritza ● Bertsolaritza I eta II ● Musika
2. GIZA ETA GIZARTE ZIENTZIAK	● Ekonomia ● Filosofia ● Historia ● Pedagogia ● Psikologia ● Soziologia ● Zuzenbidea
3. HIZKUNTZALARITZA	● Glotodidaktika ● Linguistika ● Literatura
4. MEDIKUNTZA	● Medikuntza
5. NATUR-ZIENTZIAK	● Natur-zientziak
6. TEKNIKA ETA ZIENTZIAK	● Alfabetatze Teknikoa ● Elektriika ● Fisika ● Informatika ● Kimika ● Matematika ● Mekanika

Idazkari kargua estreinatzen duen Baleren Bakaikoa jaunak horrela definitzen zituen UEUren helburuak duela gutxi Euskal Herriko Unibertsitateko Leioako Campusean emandako hitzaldian: «Unibertsitate euskaldunaren bidean, urratsak ematea, irakasle eta materiale prestakuntzan aritzea, eta Unibertsitate eta gizartearekiko funtzio kritikoa betetzea, betiere euskararen hedakuntza bilatuz».

23 ikastaro ezberdin eskaintzen ditu aurtengo UEUK, sei sail nagusitan banaturik, eta hauen artean zenbait berrikuntza (ikus 1 koadroa).

Artea eta Komunikazioaren arloan, azken urteotan bezala, Bertsolaritza ikastaro mailakatuak eskaintzen dira. Trino Azkoitia eta Jon Lopategiren ardurapean. Iaz hasitako Antzerkilaritzak jarraipena izango du aurtengoan. Gorputz-espresioa eta Plastika landuz; eta arlo honetako nobedadea: Musika ikastaroak dakarkigu. Jose Antonio Arana Martijak eta Jon Lasak zuzenduko dute ikastaro teoriko-praktiko hau. Bertan orkestra txiki bat eratzeko asmoa ere dutelarik.

Giza eta Gizarte Zientzien arloan, bestalde, Ekonomia, Filosofia, Pedagogia, Psikologia, Soziologia eta Zuzenbide ikastaroetaz gain, Historia sailekoa ere izango dugu aurten bi astez. Filosofia sailean adibidez, «Gatazkaren inguruko azterketak» egingo dituzte. Psikologian, Talde dinamika landuko dute lehen astean eta «Droga-dependentsiaren inguruan» arituko dira bigarrenean. Zorroagako Pedagogia taldeak Hizkuntza eta Peda-

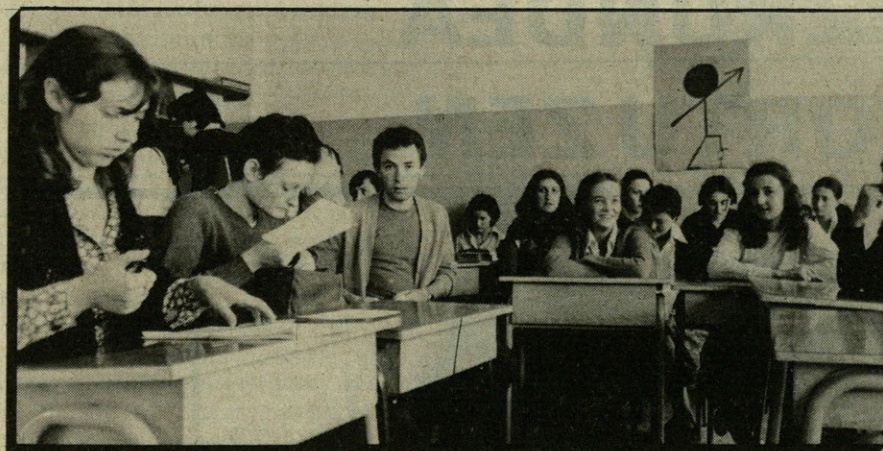

gogiaren inguruko gaiak aztertuko ditu.

Hizkuntzalaritzaren arloa da hiru-garrenà. Honetan Glotodidaktika eta Linguistikazko ikastaroez gain, Literaturakoan gai erakargarriak proposatzen dituzte: Euskal Literaturaren alorrean, «Emakumea Euskal Nobela Modernoan», Carlos Cid-ek emana;

del-en mendeurrena dela eta, berari buruzko ikastaro monografiko bat proposatzen dute, Genetikaren jaiotza eta egungo egoera aztertuz. Ohi den bezala, irteera bat ere egingo dute aurtun Arbaiungo erroila aztertzeraz.

Seigarren eta azken arloa, **Teknika eta Zientzia** da, eta honetan Alfabetatze Teknikoa, Elektrizitatea, Fisika,

«Mirande eta Nietzsche», Joxe Azurmendiren kargura; «Gerraondoko Euskal Poesia», Karlos Otegi irakasleak, eta «Euskal Baladak», Maria Goiri Mintegikoez zuzenduta; «Munduko Literaturaz», André Gide aztertuko du Kepa Dieguez-ek eta «Formalismo Errusiarra», Deustuko Talde batek.

Laugarren arloa, **Medikuntzarena** alegia, birsortua da aurtengo UEUn, eta aurtun «Medikuntza paraleloari» buruzko ikastaroa eskaintzen du.

Boskarren arloan aldiz, esperientzia luzekoa: **Natur Zientziak**, beste zenbait gairen artean, Gregor Men-

Informatika, Kimika, Matematika, Mekanika ikastaroak izango dira.

Aukera zabala beraz, Uztaila erdia Nafarroako hiriburuan eta giro euskaldun eta unibertsitarien igaro nahi duenarentzat.

Matrikula eta egoitza, merkeago

Iaz baino diru gutxiagorekin apain daiteke aurtun UEUko ikaslea. Iaz 18.000 pezeta ordaindu behar bazen matrikula eta egoitzagatik, aurtun 15.000 ordainduta nahikoa da. Gaine-

3. koadroa

Izen emateko tokiak

ARABAN: AXULAR Liburudenda
Avda. Sancho el sabio, 29.
Tfnoa: 22.51.95
GASTEIZ

BIZKAIA: U.E.U.
Licenciado Poza 2, 1. ezk.
Tfnoa: 415.44.02
BILBO-8

GIPUZKOAN: ELHUYAR
Urbietia 7, 5.
Tfnoa: 42.99.45
DONOSTIA-4

IPARRALDEAN: ZABAL Liburudenda
Pannecau karrika, 25
Tfnoa: 25.43.90
BAIONA

NAFARROAN: AUZOLAN Liburudenda
S. Gregorio, 3.
Tfnoa: 21.34.47
IRUÑEA

ra, herri askotako udalek, hala eska-tuez gero, diru laguntzak ere ematen dituzte zama ekonomikoa arintzeko modukoak.

Esperientziak agertzen duenez, gero eta gehiago dira Uztailero UEUra hurbiltzen direnak (Ikus 2. koadroa). Eta hauetarik, iazko edizioan adibidez, ia erdia (46a) euskaldun berriak. Probintziak begiratu, bizkaitarrak izaten dira ugarien, eta gero, ordena honetan, gipuzkoarrak, arabarrak, nafarrak eta Iparraldekoak.

UEUra aurtun doan, jakin behar du arratsaldero, eta ikastaro orduak amaitu ondoren, bestelako ihardunaldi osagarriak ere izaten direla. Hala-koak eskaintzen dira XII. edizio honetan: Bigarren Gerra Karlistari buruzko muntaia audiobisuala; Jose Agustín Arrieta eta Bernardo Atxagaren hitzaldiak; Akelarre pelikularen ikustaldia eta debata, bertsolari saioak, Oskorri taldearen kantaldia eta Koldo Amestoi-ren antzerkia.

Azken urteetan bezala, Tesi eta Tesinen aurkezpenak ere egingo dira aurtengo UEUn, bai eta argitaratutako liburu berrienak ere. Izan ere, ehun liburutik gora argitaratu ditu UEUk azken hamar urteetan. Eta aurtun ere, 7 gehiago aterako dira: Fisika, Ekonomia, Pedagogiaz bi, Informatika, Hizkuntzalaritza eta Biologia liburuak.

UEUko matrikula egin nahi duenak, Ekainean zehar du aukera, (2. koadroan azaltzen diren tokietan).

UEU Prentsa Bulegoa

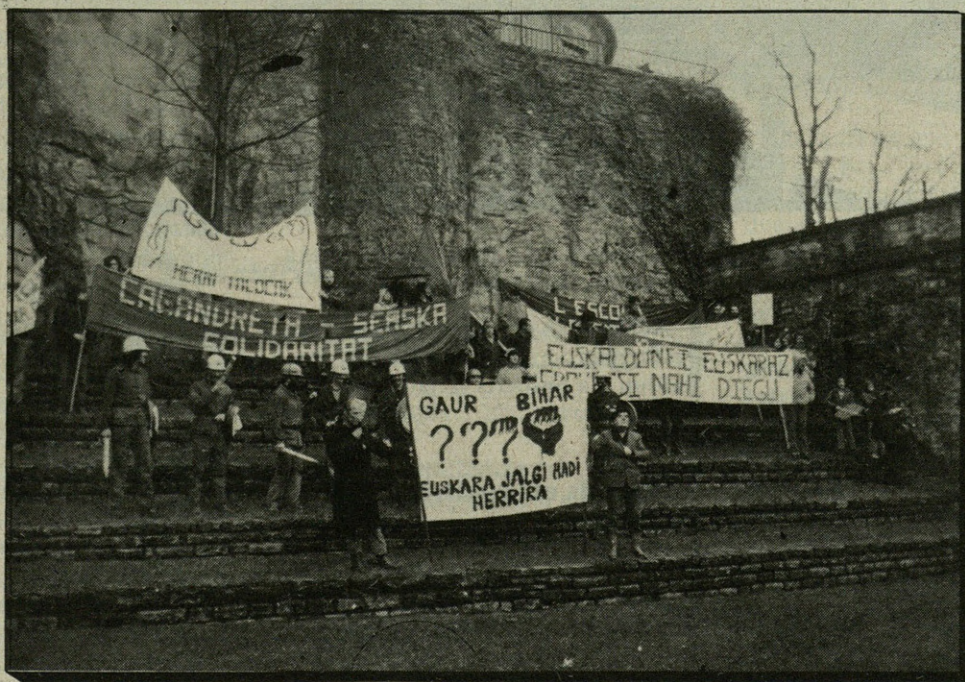
2. koadroa

UEUko partaideen bilakaera

urtea	orotara	Araba	Bizkaia	Gipuzkoa	Nafarroa	Iparraldea	Beste
1973	80						
1974	120						
1975	200						
1976	332	1	116	163	24	—	28
1977	407	6	161	175	54	—	11
1978	501	8	240	181	50	—	22
1979	348	3	153	132	23	—	19
1980	440	11	203	167	28	—	31
1981	544	18	259	201	33	8	15
1982	467	22	221	166	40	3	15
1983	509	46	255	151	39	13	5

...ETA PIZKUNDEA SORTU ZEN

Bi urtetako tirabira luzea Iparraldean

Duela bi urte sortu ziren «Assises de la Langue et de la Culture Basques» delakoak, «Ikas» eta Euskaltzaindiaren iniazitibaz. Horietan Iparraldeko euskal kultur mugimendu guttiz gehiena biltzen da, lokarria dutela elkarrekin idaztiriko «Statut de la Langue et de la Culture Basques» delako liburuttoa.

Bi urtez, liburua eskutan, ibili dira Assises-etako ordezkariak eskaulde, herriko etxe, departamendu, ministeritza eta abarren kultur sail buru, arduradun edota ordezkarien pasilo eta bulegoetan.

Bi urtez ere ez dira bakan izan Biltzak Nagusiak, debate mamitsu, zorroztz eta beroak ekarri dituztenak.

Eta azkenik, Assises-ek elkarte gisan egituratu dira, «Pizkundea» izena hartuz.

«Ageriko» batzuek, txaloka besteak, «ba zen garaia» azkenek.

Ezin daiteke erran ainitz gauza lortu dutenik Assises-ek kargudunekin izan dituzten biltzar zerrenda luze horretatik. Hortik emaitzak urri ditugu eta

aski da ikustea orain aidean dauden bi proiektuek nolako garrantzi eman dieten Assises-ei:

— Euskal Herriko Centre Culturel delako Assises-ekin kondatu gabe egin da eta, Kudeaketa Batzordean hamabost partaideetatik hiru kultur mundukoak izanen dira, beste hamabiak berri instituzioetakoak.

— PSak Destrade diputatuaren birtartez prestatu hizkuntzei buruzko lege gaia Assises-ekin kontatu gabe egin da eta Assises-ek idatzi liburutik atzera zenbait mila kilometrotan dago.

Axerietan otso izan behar, neholaz

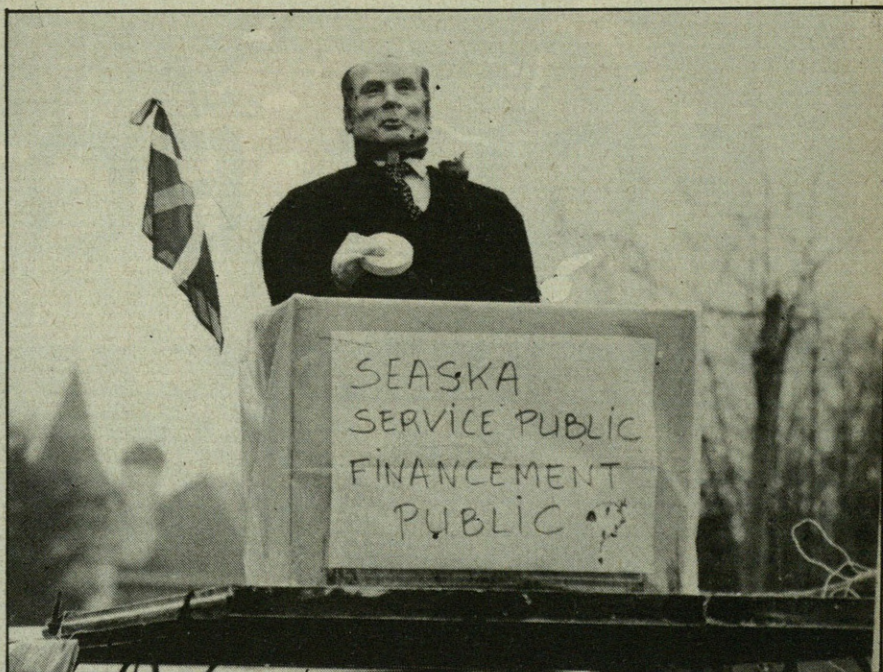
ere axeri. Joko honetan beti arribatu berria izorratua: kortesia, diplomazia eta gainerateko manera onek pizu gutti faltsukeria baizik erabiltzen ez dutenen muturren aurrean. gaude ibilbide horietan zenbat lume galduak izan direla.

Bainan honek ahogozo nolabat ki-resten badigu ere, ez dira ahanzi be-har esperantzarri gertatu direnak:

— Euskal kultur mugimendua xede orokor baten inguruan biltzea eta egi-turatzzea, bait zen beharra aspaldi.

— Boterea gibel eraztea, behin edo birritan gertatu bezala, Assises-etako partaide guziek bloke egin dutenean boterearen erabaki bati olartzeko (joanden urtean, paueko Kontseilu Orokorrak hartu erabakiaren kontra erraite baterako).

Horiek bideak zabaltzen dizkiote sortu berri den «Pizkundea»ri, bera ere berreuskalduntzeari bideak urratzen ibil dadin. Baina horrek eskatzen du bi alde lehentasunez zaintzea:

Artiboa

Artiboa

— Euskara: tamalez Assises-etako hasierako praktikak guziz joiten zuen erdarara eta egitura baerrietan ez da oraino finkatzen euskarari derrigorrez eman behar zaion lehentasuna. Harri-garri ikustea nolaz batzuek ez duten oraino ulertu euskararen ehortzaileak guhaur garela gure hizkuntza eraboltzen ez dugun bakoitzean...

— Dinamika: ez gaitezen itsu, herri dinamikarik gabe ez dago Euskal Herria berreuskalduntzerik. Dinamika hori, gero eta jende gehiago inplikatu behar duena borroka honetan, jada-nik erabiltzen dute «Pizkundea»ko partaide batzuek, eta bere hedadura eta zabaldura «Pizkundea»ren bidez ukan behar du, hori bait da egiturarik zabalena. Bi baldintza hauek betetzen badira «Pizkundea» ez da debalde

sortua izanen eta, epe laburrera, eus-kara eta euskal kulturaren berresku-ratzeak urrats berriak emanen ditu aintzina, urrats garrantzitsuak, erant-zukizun garrantzitsua beraz «Pizkun-dea»rena, ja historikoa.

Elkarretaratzea Baionan ekainaren 23an

«Pizkundea»ren bulegoa biltzen hasi da hilabete honetan eta lehen ai-patu bi gaiei lotu da: lehenik Centre culturel edo Kultur Etxea, estado eta gainerako instituzioen esku hartzez Baionan egin beharra dutena. Den bezala ez onartzea erabaki du «Piz-kundea»k, eta, laster, bere kontra-proposamena aterako du, gehienik kudeaketa eta funtzionamoldean el-

karte kulturelek ukan behar duten be-tekizunean oinarrituZ bere errebin-dikazioak.

Bigarren lan arloa, PSak moldatu duen lege gaia dute. Kanpaina bat eratu da lege gai horren kontra eta, batez ere, «Pizkundea»k dituen bi es-kabide nagusien inguruan:

— Euskara ofizializatuko eta kultur mugimenduaren eskariak hartuko di-tuen lege bat.

— Lege horren betetzeko plangitza orokor bat.

Kanpaina informatiboa izanen da gehienik, egin ahala jendeengan eus-kararen egoerari ohartzea sortu nahiz eta azkenik, eskarien alde, lema bi-koitz horren atzean:

EUSKARA HERRI HIZKUNTZA.

POUR UN STATUT DE LA LAN-GUE ET DE LA CULTURE BASQUES.

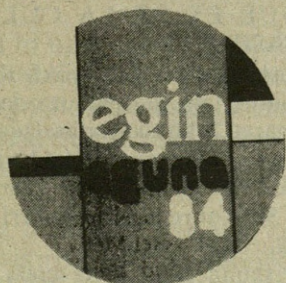
Euskal Herria indio erreserba bila-ka dadin nahi ez deun oro deitua da ekainaren 23ko elkarretaratzean parte hartzera, hain segur «Ibilaldi» batekin hasiko bait da Baionako karriketan, gero St. André plazan «Herri pesta» batekin burutzeko.

«Pizkundea» sortu da duela hilabe-te pare bat ofiziali. Desira dakioken gauza bakarra da sort dadila bigarren aldikotz ekainaren 23an, herrikoiki, milaka zangoz, oihuz eta kantuz. Ba dela beharra.

ASTEMA

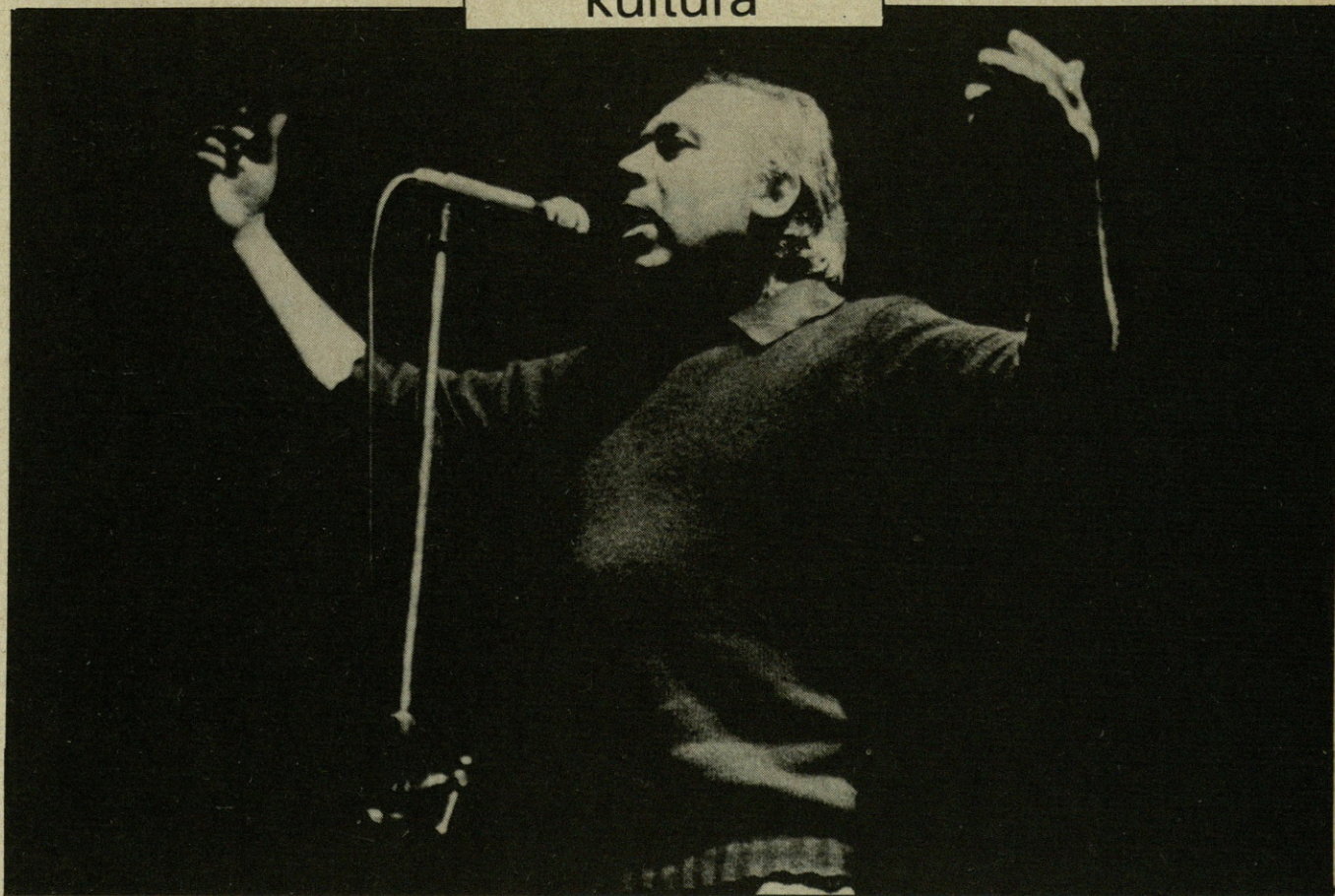
EGIN EGUNA

EKAINAK 17

GUZTIOK URDIAINERA!

Mikel Laboa berriz ere taulen gainean ikusteko aukera iritsi da. Bost urtez isiltasunean egon ondotik Mikel Laboa berriz ere agertu egingo da Donibane Garaziko «Jai-Alai» en, ekainaren 22an, ostiral arratsean. Kantaldi hori Artze anaiekin eskaintzekotan dabil Mikel, eta kantu zahar batzuren birmoldaketarekin batera, kantu berririk ere eskainiko du. Iritsi da, beraz, hainbestetan anuntziatu eta desiratutako momentua.

berriak

Sabin

Xipri Arbelbidek bigarren urtez irabazi du «Xalbador Saria».— Heletar den Xipri Arbelbidek «Garazi» izeneko lanaren bidez Iruñean antolatzen den «Xalbador Saria» bereganatu du aurtien, iaz «Irri solas» obrarekin beste hainbeste egin zuen bezala. Aurtengo liburu horretan 23 herriri buruzko datuak eta kondairak biltzen ditu, garai batetan Garaziko herrialdean zeuden herri guztienak. Ikertu ditu Xiprik herri horiek dituzten oroitarri zaharrenak, era berean aintz dokumentu eta herri-artxibo ere goitik behera mosketatu darelako. Azkenik, gaur egungo Garaziri buruz ere saiatzeko ematen eta gaur egun dauden ikuspegi material desberdinak agertzen dizkigu.

«Bordaxuri» antzerki-taldeak bere itzulia bukatua dauka Bretainatik.— Hazparneko «Bordaxuri» antzerki-taldeak joan den astean amaitu zuen Bretainako lurraldeetan egindako «bidaia». Izan ere, beren «Basajauna» obra berriarekin, Alsazia, Bearn, Occitania, Auvergn, Picardia eta Bretainatik bertatik joandako beste hamaika talderekin batera, sekulako antzerki-jaialdi batetan parte hartu zuten Menansal herri bretainarrean. Dudarik ez dago gure talde hazparnearra gero hobekiago ari dela muga zaharrak hausten eta listoi berriak bilatzen, horien bidez euskal teatroa besteei erakutsi ahal izateko. Eta benetan «Bordaxuri» taldekoen drama komerziatsua guztiz aproposa dela horretarako.

«Herriz Herri» astekaria, Zuberora ere datorren astetik aurrera.— «Herriz Herri» astekaria ezagutzen ez duen inor baldin badago, esan dezagun aurretik astekari hau Baxe Nafarroan kaleratu ohi dela, eta azken garaioan gero eta inportantzia handiagoa hartuz joan dela Iparraldeko giro euskaltzale eta abertzalearen artean. Orain artean, astekari elebidun honek Baigorri, Garazi, Oztibarre, Amikuze, Hazparne eta Ezpeleta inguruetan banatzen zen, baina horrekin kontent ez zeudela laster Zuberora ere ikutzeko asmoa omen daukate. Horrekin, beraz, Lapurdiko kostalde estu bat besterik ez zaie geratuko Iparraldean lasai kubritu ahal izateko. Aurrera, neska-mutilok!

OHARRA: Oker bat zuzentzen

Bilbon euskara kalera ateratzea zela eta, nik izenpetutako lan batetan oker bat agertu zen, orain zuzendu nahi dudana.

Lan hartan agertzen zen Bilboko euskaldunak 20 (hogei) ginela. Zorionez, bilbotar euskaldunen kopurua hori baino hobeagoa da. Han agertu nahi zena euskaldunak 20 % (ehuneko hoge) ginela zen. Gure hirian egindako azken zentsutik zifra hori hartu daiteke egiazkoa bezala. Auzategi batzu daude, Deustu adibidez, egoera hobeagoan, portzentiaia hori 25 %era igoten delarik.

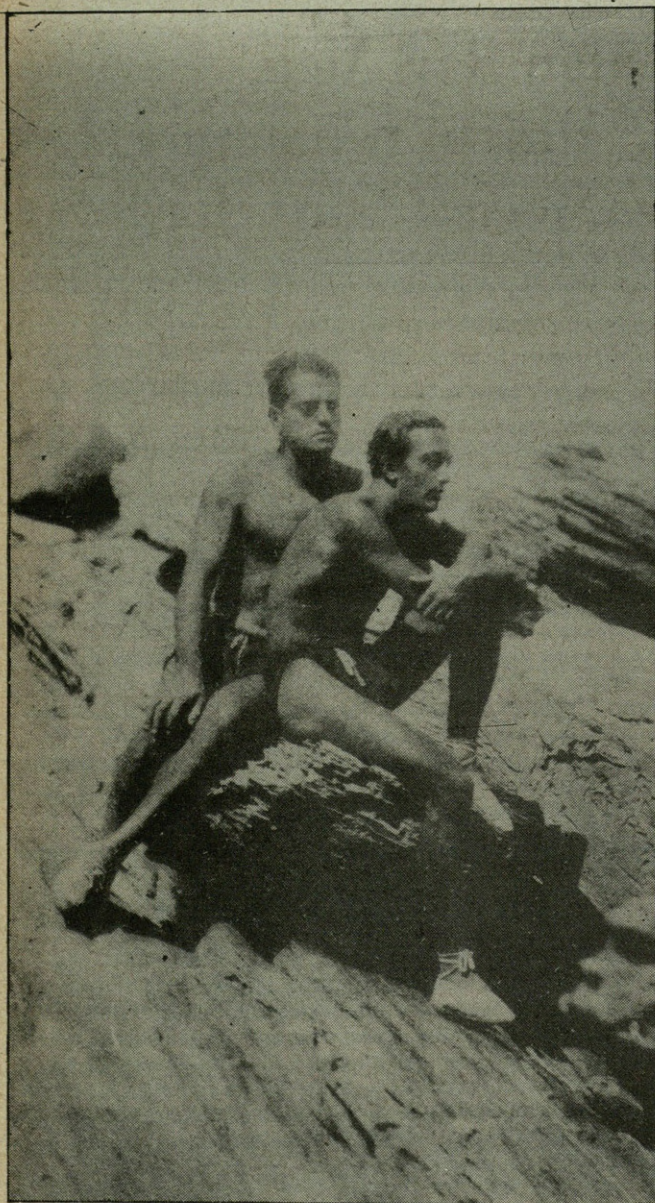
Xabier GEREÑO

Erakusketa interesgarria Bilboko Arte Ederretako Museoan

Dali argazkitan, eta argazkilari

Dali gizon polemikoa izan da, da eta agian, geroan ere izango da. Pintorea, idazlea, gidoigilea, eskultore eta, orain argazkilaria ere dela ikusi dugu Bilboko Museoan.

Dali eta Buñuel, Cadaques, 1929.

Artxiboa

Maiatzaren 4tik aurrera, Bilboko Arte Ederretako Museoan. Dali pintoreari eskeinitako erakusketa zabaldu zen: erakusketa laburra baina mamitsua. Galeria bateko bi hormetan zehar. Dali agertzen zaiugu, gazte heldutsu eta nagusi; bakarrik. Galarekin edo itxura-aldaturik; turismoa egiten, etxeko lasaitasunean, edo estudioan... baina beti Dali.

Nola ulertu, orduan, programetan agertzen dena? «Dali argazkilari»? Antza denez, Dalik argazkilaritzarekin izan zituen kontaktuetan, bi arlo bereiz daitezke. Bata, berari egindako argazki espontaneoak, egilearen gustoen arauera eginak, eta bere bizitzaren testimoniotzat har daitezkeenak. Bestea, berak asmatutako, sortutako eta landutako argazkiak, gero profesional batek prozesatuak.

Lehenengo argazki horietatik, erakusketan ikusi dugun interesgarriena, agian, 1929an Buñuel-ekin egin zuena izango da, biak Cadaques-en, bainuko arropaz. Baina beste batzu ere badaude, René Crevel, edo Galarekin, edo biekin batera, esaterako.

Bigarren arloko argazkiak, argazkilari profesional batzuekin izan zituen harremanen fruituak dira. Honela Philippe Halsman-ekiko erlaziotik «Daliren biboteak» (New York, 1954) liburua sortu zen, edo «Dali Gioconda» argazki ezauna.

Aurretik Marc Lacroix-ekin argazki-pintura estereoskopikoa egin zuen, eta norbaitek, argazkilaritzak pintura baztertuko zuela esaten zionean, berak Marc Lacroix-ekin argazkiak ahalik eta fidelen kopiatzen zituela erantzuten zion. Are gehiago. Behin baino gehiagotan marrazkiaren efikaziatasun eza eta argazkiaren balio grafikoa (testimonia) aipatu zituen.

Dalik bere argazki autobiografikoetan azaltzen dizkigun gaiak, berak sortutako unibertso dalitarrari dagozkio, hainbestetan dalikeriaz beterik, bestetan kasualitatearen produktu hutsak.

Honela sortu zen, esaterako, Galarekin margoitu zuen autorretrato bikoitza, biak lienizian eta ispiluan agertuz, aurre eta atzekalde erakusten dituela. Marc Lacroix-ek egin zion gero irudiari argazkia, ziklo osoa itxiz.

Salvador Dalik, beste zenbaitekin ere, esperientzia aberasgarriak izan zituen, Marcel Duchamp frantsesarekin, esaterako. Dalik argidun bola bat mugituz, aidean figurak sortzen zituen, eta Duchamp-ek argazki-makinaz mugimendua hartzen eta argizko eskulturak lortzen zituen fotogrametan.

Kontua, gauza berriak egitea zen, normatibatik ateratzea, arauak —bere gustoko ez ziren arauak, behinik behin, hemen ere luzaro mintza bait liteke— apurtzea, eta batez ere, berpizkundetik zetorren tradizioa berreskuratzea. Dalik, beti, bere burua leonardiartzat hartu du, eta tradizio horren jarraitzaile izan da kontsideratua zenbait kritikoren ustetan.

Ondo ezagutzen zutenak, eta Buñuel horien artean, honela mintzatu dira berataz:

«Dali mutiko ikaratia zen, ile luzeduna eta ahots sakonaz mintzatzen zena. Eguneroko betebeharrak zentzugabeek arteagatzen zuten, zeharo. Jantzera extrabagantea eta zenbaitetan probokatzaila eramaten zuen, baina zeukan helburua ez zen probokazioa, bere gustoa betetzea baizik. Jarrera horrek, bestaldetik, irainak eta sortarazten zizkion kalean, baina beraren ustez, extrabagantzia aske izateko baldintza beharrezkoa zen».

Laura MINTEGI

Hitza ere behar den neurrian zizelkatzen jakitea

Manex Lanatuaren «Hegatz urratuan» poema-liburua

Euskal Herrian, gauza berriak egunero ikusteko gai gara. Oraintxe bertan eskuratu dugu zoramen bat, bai forma aldetik, bai mamiaren aldetik. Ez zaituztet, irakurle amultsu, tua ezpainetan utziko. Ez naiz hain krudela!. Goazen haria segituz, minautoro honen kaiolaraino.

Manex Lanatua-Uhaitzek poema liburu bat agertu du azken aste hauetan; Ahatsan bizi den zur-langile trebe honek badakike egurra moldatu ondolan, armairu oparoen eraikitzen; manera berdinean badaki hit-

zaren lantzen, eta behar den neurrian zizelkatzen.

Beha diezaiozun, lehenik, luburuari. Azala beltza du, gauaren atzekaldea bezain beltza, eta barneko orrialde pisuek, nasaiek, iduri dute udaz-

kenaren ezbaian lainoki lehortzen diren haritz ostoa. Dena soka xuri batez estekatua da. Hemen, liburu osatzen duten materiak ez dira beren izateetan kartzelatuak, burdinkiz lotuak. Berezko libertatea daukate orrialdeek, azalak eta sokak.

Mamia ere hein berekoa da: senditzen da sei poema horietan, libertate haize batek leerroak oro zorutzen dituela. Artzain izanak, eta ebenista denak ez zezakeen noski bestela egin. Trixtura onartu desesperantzia sakon batez zutabetuak dira, poemak, halere nehoiz arras trixteak ez izan arren. Hitzak zela dira. Baina oroitzapenak aipatzen dira, bakartasunak

dakarren giza-semeen arteko inkomunikazio nazkagarria, edo bestela errateko, komunikazio faltsua. Adibidez: «aberri egun horretan/desertuko haize latz galduetara/ari ginen hitz eta hitz baina, lehen bezala, beti bezala/ez gaituzte gure hitzek biluzi». «Hegatz urratuan» liburu hau dei bat da: zintzotasunaren deia, umiltasunaren eta modestiaren deia. Balirudike, hitz bakan eta pizatu haue-tan Manex Lanatuak, mundua-ren traderia zaharra ongi ulertu duela, nahiko lukeela, berantegi gertatu aintzin, guk ere konpre-ni dezagun.

Zorigailte, eta hau huts bat dela guretzat iruditzen zait, sei poema baizik ez dira agertzen 32 orrialdeetan zehar. Behar bada, edizio xumeagoa eginez, gure ele eder gose ezin ase pixka bat betetzen ahalko zuen, poema gehiago eskeiniz. Hemen gaude zerbait gauza onetarik jasta apur bat ukan bage-nu bezala, eta poesiaren tabernan leporaino mozkortzeko arnorik ez balitz bezala, alta guk dirua nasai bagenukeelarik den-en edateko.

Larehun ale zenbakitu atera dituzte; lehen orrialdean Ixabel Thevenonen marrazki bat dator, biziaren bihurria eta dorpea azaltzen duena. Azkenean, naski, poema liburu hau beharrezkoa dugu Euskal Herrian, aspaldi baitzen ez zela horrelako kreaiozko lanik agertu. Erran nahi ote du, euskalduntasunaren kultura ofizial baten itzalean, beste kultura, literatura bat badagoela, biziaren ikarak hitzetan jartzen dituen, heriotzaren hegale mehatxudunak beldurtu nahiz ari dena?

Itxaro BORDA

MANEX UHAITZE-LANATUA

HEGATZ URRATUAN

«Musikaz blai» ren arrakastatik proiektu berriei begira

«Itoiz», ospearearen erresakaren erdian

Lp batetatik hamar mila kopia saltzea oso talde gutxi lortzen dute. «Itoiz»ek lortu egin du bere azken diskoaz eta esperientzia horrek bere alde onak eta txarrak izan zitzaizkela nork esan. Guzti horretaz Juan Karlos Perezekin mintzatu ginen, eta benetan interesgarria izan zen kontatu ziguna.

ARGIA.— Azken aldi hone-tan fama haundiena daukan musika-taldea zarete dudarik gabe, eta bestalde ere zeuen momentorik onenean zaudetela esan daiteke. Hori zer dela eta, sortu da?

ITOIZ.— Niretzat klaroa da oraingo momentu hau diskoaren gorabeherengatik dela. Orain, hori da jendeak gutaz daukan imajina, diskotik hartu duena, baina gu orain beste estiloko lan bat egiten ari gara. Beno, ez dakit oso garbi beste estilo batetako lana den ala ez, baina guretzat desberdina da fama horren imajina eta gu oraintxe egiten gagozen gauzak. Dena dela, hori ezin zaio jendeari expikatu. Beharbada zuzenean jotzen duguna entzunda argiago ikusten da diferentzia hori.

A.— Esan nahi duzu zuzenean jotzen duzuen diskoarekin konparatuta diferentzia nabar-menik badela?

I.— Bai, kantu berri batzu sartu ditugu, batzu Bernardo Atxagaren letrarekin, beste batzu nirearekin, eta beste batzu Joxe Mari Argoitiarekin, azken diskoan ere guretzat letrak egin zituen.

A.— Eta aldaketa horiek nondik norakoak dira?

I.— Ez dira izango aurreko

diskoko kantuak bezain komertzialak, zeren ikusten denez aurreko diskoa oso komertziala izan da; asko saldu da eta horrexegatik diot komertziala izan dela. Alde horretatik, kantu hauetatik sortuko den diskoa askoz gutxiago salduko da, baina ni askoz gustorago sentitzen naiz kantu hauekin, estilo berri

honekin, eta moldaketa hauekin.

A.— Nahiz eta gutxiago salduko dela imajinatu, aurrera jo behar al duzue ideia berri horrekin?

I.— Azken finean guretzat hobe da hainbeste ez saltzea. Gutxiago saltzeak lasaiago bizitzea erakartzen du, eta azken diskoarekin zankadila asko jaso ditugu alde guztietatik.

A.— Beharbada, zuetaz jende askok daukan imajina horixe litzateke, ezta? Ahalik eta gehiena saldu ahalik eta diru gehiena ateratzeko...

I.— Beno, alde batetatik asko saltzea eta diru asko irabaztea ez doaz batera. Asko saldu daiteke eta gutxi irabazi. Beste gauzen artean, gu taldean jendea asko garelako. Gertatzen da imajina hori kanpotik distor-

sionatua dagoela, eta jendeak pentsatzen du «jo, hauek Rod Steward-ek bezala irabaziko dute» eta hori ez da horrela. Hori alde batetatik.

Gero, bestetik, errekonozitu behar dut txikitatik beti edukitzen dela gogoia ezagutzeko «eta zèr izango da piska bat famosua izatea...?» Alde horretatik, beteta dago gogo hori, iadanik asetu naiz eta baita aspertu ere bai. Eta egia da nik pertsonalki gogo hori baneukala, baina hori dagoeneko beteta dago, azken diskoarekin hori pasatu dela esan daiteke baina esaten dizut, hori iadanik pasata dago. Orain disko berriarekin nik uste dut hori guztia jeitsi egingo dela.

A.— Zuen taldean nola sortzen dira kantuak? Esate batera, azken disko honetan, nola eraman dira aurrera?

I.— Azken diskoan, «Musikaz blai»n kasik kanta denak kitarristak eta biok egin genituen, hantxe, eta gero taldearen barruan denon artean moldaketak egin. Eta berdin egiten dugu orain. Kitarrista aldatu egin dugu, hori bai, eta orain kanta guztiak —musika alde-tik— nireak dira, baina gero taldera eramandakoan aldatu egiten dira, moldaketak taldean egiten dira.

A.— Oso metodikoa al da zuen lan egiteko modua?

I.— Epokaka egiten ditugu entsaioak; beharbada aste oso

Zuzeneko saiotan jende gehiena erakartzen duen musika-taldea dugu Euskal Herrian.

Artxiboa

bat dedikatzen gara horretara, beste batzutan lau egunez egoten gara gelditu gabe, gero aste-bete libre... piska bat ikusi eta segun zein lan dagoen horretara dedikatu.

A.— Zer da gehien gustatzen zaizuen, diskoa ala zuzenean kantatzea?

I.— Nik behintzat askoz ere nahiago dut zuzenean kantatzea. Esate batera, «Musikaz blai»n ageri diren kantuak nik nahiago ditut zuzenean jotzea diskoan baino. Eta imajina askoz autentikoagoa da. Soinu aldetik ere nahiago dut zuzeneko soinua, eta gero jendea ere hantxe edukitzea...

A.— Zuzenean jotzen duzuen, zer da gehien zaintzen duzuen, soinua, imajina...?

I.— Beno, soinua inportantea da, noski; musikoak gara, ezta? Imajina ere guk daukaguna agertuko dugu, besterik ez. Baina guzti horien gainera guk jotzerakoan bilatzen dudana ongi pasatzea da. Niretzat aste-buru batetan Mutrikura joatea edo jotzera joatea berdina da, ongi pasatzea da arrazoi nagusia, komunikazioa egotea.

A.— Zuen ustez zein inportantzia dauka birtuosismoak? Noraino da derrigorrezkoa instrumento bat ongi jotzen jakitea musika egiteko?

I.— Hauxe daukat epoka honetako teoria: bi mundu daude, musikoarena eta artistarena.

Musikoa da mekaniko bat bezala eta beraz birtuoso bat aspergarria izan daiteke; eta bestetik egon daiteke beste jende bat ondo jotzen ez dakiena baina jendearekin konektatzen badakiena, horregatik da artista eta horretarako ez du nahi ta nahiezko birtuoso bat izatea. Batzutan ere konplementarioak egoten dira, badakizu?, artistak dira, kontzeptu eta imajina bat daukate jendearekin konektatzeko, jendea ondo pasatzen dute, eta gainera oso ondo jotzen dute. Horiek «supermonstruoak» dira: Stevie Wonder, Police, etabar. Industriak ere funtzionatzen du baina horiek ez dira industriak sortutakoak, horiek berez dira onak.

A.— Eta hitzek zein pisu daukate zuen musikan?

I.— Beno, gu letretan beti oso eklektiko izan gara, era askotako gaiak ikutu ditugu baina gehienak halako istorio xeblebre eta erdi-surrealistak izan ohi dira, batez ere hasieran. Klaro, izan ere guk lau disko ditugu eta bakoitza linea diferente batekin eta horrek ez luke horrela izan behar, talde-izen berdinarekin hain jira desberdinetako lau disko ateratzea.

A.— Ez al dira askotan oso akzidentelak gertatzen zuen letrak?

I.— Bai, ez daukagu inongo filosofiarik letrei dagokienez.

Artiboa

«Zuzenean jotzea askoz autentikoagoa da».

Baina nahiz eta kanta batek bestearekin zerikusirik ez izan kanta bakoitzak zerbait kontatzen du, bere mundu propioa dauka.

A.— Zuek guztiok honetatik ateratzen al duzue sostengua?

I.— Bai, ez dugu beste edozertan lanegin behar bizitzeko. Baina musikatik bizitzea esateak, badirudi diru mordo bat ematen duela eta hori ez da egia. Justu-justu jan eta bohemia moduan ibiltzeko, baina ni

horrekin konformatzen naiz. Niri ez zait ailegatzten biajerik egiteko. Hor badago betiko problema, eta ez dakit hori nola konponduko den: jendeak daukan imajina eta errealtatea. Jendeak pentsatzen du guk 10.000 disko saldu ditugulako halakoak edo bestelakoak garelako, baina hori gero errealtatean ez da horrela. Hori gaur egun niretzat hil ala biziko problema da.

Dabid ZUAZALDE

Erromantzeak Imanolen arabera

Imanolen elkarrizketa izan genuen duela aste pare bat bere azken lanaren aurkezpai, aurrerapen gisan. Gauekoan, dagoeneko IZ etxeak argitaratu eta Lp bikoitz moduan dendaratua duelarik, lan honi buruzko aipamen eta komentariotxoak doakiz.

Erromantzeak izan ditu azter eremu oraingoan Imanolek, bere musika sortze bilakaeran hesiarteko bat eginenez.

Hasteko, eskertzekoa dugu doinu herrikoi hauen bildumatze ahalegina, orain arte hainbat euskal kantarien bertsio sakabanatuak besterik ez bait genuen azken urteotako artxibo diskografi-

koan. Azal polit, ironiko eta alaia JM Zabaleren eskutik datorrena. Musikazko laguntzarik nabarmenenak taldekide izan dituen Karlos, Pascal eta Mitxelenak alde batetik (piano, kitarra eta soinu hain zuzen), eta Amaia, Beñat eta Iñaki Eizmendiren ahots ezagunak bestetik.

Halaxe, oro har, lana Imanolen ahotsaren nortasun berezian oinarritzen bada ere, aipatu musikariek gehitzen dituzten kolorezko marrazkiek entzun aldia arindu eta goxatu egiten dute. Doinuak interpretatzeko erak bestalde, bere iturburuak errespetatzearen intentzioa nabarmentzen du, kantuen aireak

lehen planoan nagusi azalduz. Honek pisutasuna lekarke zenbait unetan baina ahots eta bestelako musika tresnen erabilera poliki orekatua dagoen detailtxo moduan gehituriko zenbait konponketa berritzaile kontutan hartuz gero. Aipamen berezia noiz behinkako Imanolen ahots baxuari eta Alostorrearen bertsioari (doinuaren bertsio libreago bat azaltzen baitu; halako gehiago behar nire gustorako).

Hona hemen beraz, hainbatetan kantatu, entzun eta dantzatu dituzten doinuak, aukera egoki batez bildumatuak, Imanolen ikuspegi eta nortasuna tarteko.

KAKI

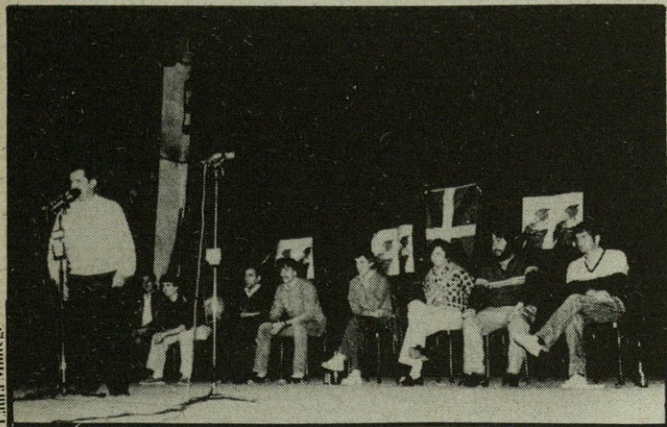

Arabako Lehen Bertsolari Txapelketa erabaki da

Arabian euskara zuzpertzeko bidea

Ekainaren 11an, Gasteizko Florida antzokian, Arabian egon den lehen bertsolari txapelketari eman zitzaion amaiera. Lau euskaldunberri eta beste lau euskaldun zahar, zortzirak bertsotan eskolaratuak, eta gehienak oso gazteak. Azkenean Gasteizen bizi den deustoar batek eraman zuen txapela.

Abel Enbeita mikrofonoan delarik, atzean zortzi finalistak daude, esperoan urduri.

Enbeitarren zozpala Arabian

Amurrio eta Aramaiora aurkeztu ziren 16 bertsolariatatik, 8 heldu ziren finalera, Gasteizen eta 11an ospatu zena. Irabazle suertatu zena, euskaldun berri bat, Juan Isasi, «Txinotxu» izengoitiaz ezagutua. Baina guztien ustetan, irabazle euskarra bera izan zen, eta oro har, bertsolaritza. Igandean agirian gelditu zena, Enbeitarren zozpala, Arabian hedatu duten itzala, izan zen. Alde batetik Balentinek sortu duen saga; bestaldetik Abel-ek Arabian aurre-

ra eraman duen izugarritzko lana.

Gaur egun, Enbeita deitura daramaten askok dihardute bertsolaritza jokuan, bertso kirolean, kirol nazionalen: Abelek, Kepak, Jonek eta Moisesek ez dute aurkezpen beharrik, baina Enbeitar emakumeek ere zeresana badute: Libek, eta honen alabak, Olatzek.

Abelek, bestalde, Arabian sortu diren bertsolari eskolen sorreran parte handia izan du, dudarik gabe. Gasteizen bertan, Aiaran, Amurrioren eta Aramaioren, baina honez gain, zenbait ikasletoleko ikasleekin aritu da, eta hauengan bertsolaritza-

zarako grina sortu du. Errioxan, Agurain-en, Arrespalditzan eta Laudion bertsoak entzuten dira; orain urte batzu ametsa izan zitekeena, gaur egun errealitate bihurturik.

Bazkalondoko saio lasaia

Horrela adierazi zitzaion bai Abeli, bai eta Balentini ere, Gasteizen txapelketa amaitu ondoren ospatutako bazkalondoa. Saio herrikoia, inprobisatua, alaia eta atsegina, non Balentinek hamahiru puntutako bertsoa osatu bait zuen, eta bertsolari eskoletako beste partaide batzuk, txapelketara ez aurkeztuak, beren saiotxoa egin zuten. Agian, aipagarria, epai-mahaiko batzuk eskeini ziguten gozamenarako aukera: Eusebio Osa, Alfredo Krauss-ek inbidiatuko zukeen ahots sendoaz, bertso ederra bota zuen. Bestalde, Jose Ramon Etxebarriak, Mikel Mendizabal-ek eta Abelek berak, Ertzaintza kontrako ekitaldia

bete zuten. Udaletxeko eta Diputazioko ordezkari ofizialen aurpegiak zurbiltzen ikusten genituen bitartean.

Nerbioak nagusi

Euskal Herriko Bertsolari Txapelketa Nagusian ikusi genuenez, hemen ere bertsolariak artegitzen dituzten nerbioak nagusi izan ziren. Plazan kantatzeko esperientzia laburren eraginez, batzuei plaza-gizonek duten lasaitasuna, faltan hartu genuen, baina guztiek eman zuten barruan zeukaten guztia borondatez, eta azkenean bertsoa borobilduz.

Hasieran, banaka, lau oinak emanik, bertsoa osatu behar zuten, gai bati buruzko bina bertso sortu, neurri eta doinu librean. Ondoren, binaka, ofiziotan airtu ziren zortziroko, Abel Enbeitak prestaturiko gaiak zortziko nagusian emanaz. Agertutako gaiak, hauexek izan ziren: Juan Mari Fernandez eta Iñaki Muruarentza «Emazteak oporretan Benidormera joan nahi duen bitartean,

Epai-mahaikoak lanean: Mikel Mendizabal, Eusebio Osa, Karlos Ibarzabal eta J.R. Etxebarria.

senarrak Errioxara»: Serapio Lopez eta Ricardo G. de Duranarentzat «Txirrindulari bi iheska, eta batek, errelebo bat ere hartu barik, etapa irabazi». Juanjo Respaldiza eta Txerre-
nrentzat «Parkean, uso batek,

baten gainean, bere lana egin du. Besteak barreari ekiten dio». Eta laugarren gaia, Kepa Bizkarguenaga eta Txinotxu-
rentzat izan zen, «Batak, ertzai-
na delarik, besteari alkohol fro-
ga egin nahi dio».

Ofizioak osatu ondoren, Gartzelako gaia zetorren. Lau oinak hauexek izan ziren: «kordela, honela, dela eta txapela», eta gaia, «Esaera zahar batek dionez, hobe oinez eta segurora eta ez zaldiz eta zulo-

ra». Gaia, guztien ustetan, ez zen batere erraza izan, esanguratsua ez zelako, eta honen frog, bertsolari askok ez zutela ondo harrapatu, eta betegarriak baino ez ziren bertsoak entzun zirela, zenbait kasutan.

Laura MINTEGI

Entzun ziren bertsoak

Aipagarriak Txinotxuk bere gaiari heltzeko bota zituen bertsoak, lehenago «poza, goza, aproposa, eta arroza» oinei eran-
tzunez, gero hurrengo gai honi «Euskarak iraungo al du Araban?».

Hauxe da kantatzean daukadan gaur poza gero bazkari baten gaur dezagun goza jarri diezadaten jana aproposa Txinotxu-a izanik niretzat arroza

Euskararekin batera dugu hainbat ekaiz eta laino gure euskara gaur bezain larri ez da egon egundaino Euskara zaintzen ez du jarri behar hainbeste enpeino Araba hontan gu zer gerade euskaldun ala zer koño ez dezagun utz Araban ere bertan behera hiltzeraino

Juanjo eta Txerren honela aritu ziren jarritako gaiaz:

Orain barreak nik aguantatzen horrekin det ahalegina itxura denez txoritxo horrek zeukan tripetako mina horregatikan ipurzulotik bota du azkar zirina buru galanta daukazu eta fallatzea da ezina

Gauza batzuri esango dizut mesedez ondo adizu zer pasatzen den nik baino hobeto Txerren, zuk ere dakizu buru handitan zu ere zabiltz eginikan nahiko maisu nire ondoan ibili zaitez zuri ere tokauko zaizu.

Txapeldunarekin solasean

ARGIA.— Zergatik aurkeztu zenuen zure burua txapelketa honetara?

TXINOTXU.— Egia esan, nire eskuetan egon balitz, agian ez nintzatekeen presentatuko, baina martxoan edo otsailan, hartu genuen nolabaiteko konpromisoa, eta pixkanaka pixkanaka animatuz joan gara. Abelen ere izugarritzko eragina izan du horretan, eta azkenean hona agertu gara, eta begira...

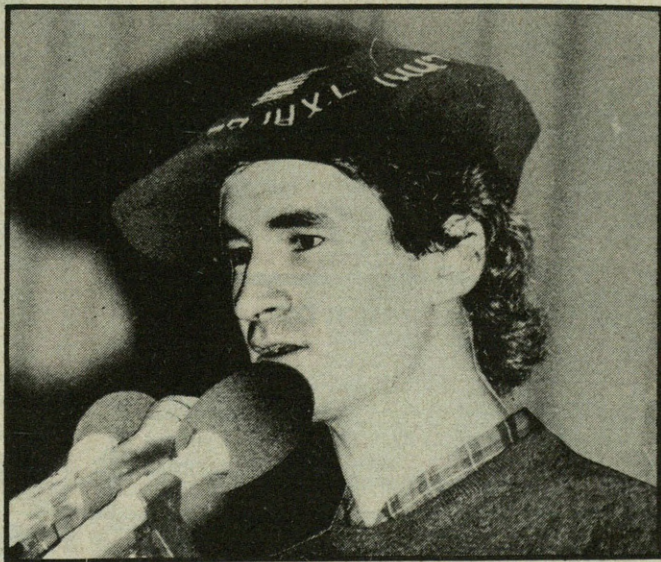
A.— Zure ustez bertsolari eskolek eragin handia dute herriaren?

TX.— Nire esperientziak bakarrik, esan behar dizut zenbait jenderengan izugarritzko influentzia daukala, edo eduki dezakeela, batez ere euskaldunberriengan. Ni Algortako eskolan hasi nintzen, batez ere euskara praktikatzearren. Bertsozale-
tasunik ez neukan orduan, baina hara joan eta berehala hasi zitzaidan bertsozale-
tasuna. Hori da, dudarik gabe, euskara ikasteko eta euskal giroan murgiltzeko aukera bat, eta nik uste dut oso eragin positiboa eduki dezakeela, batez ere ikasten ari direnengan.

A.— Bertsolari Eskolei euskara artifiziala eta hiritarra, jatorra edo herrikoa ez dena, erabiltzen dutela leporatzen zaie. Zer uste duzu horretaz?

TX.— Alde batetik hori egia

Saioa amaitu ondoren, Txinotxu ETBren kamaretatik erreskatatuz, aparte batetara eramane eta galdez hasi gintzaizkion.

Laura Mingi

da. Eskoletan euskaldunberri asko dagoela kontutan hartzen badugu, batez ere. Ni batzutan akonplejatuta sentitzen naiz euskaldun zahar batzuen aurrean, ez euskaldun zahar guztien aurrean, ezta, baina bai sentitzen dut nire euskara ez dela bizia, bueno, gatza edo zerbait falta zaiola. Baina hala ere, beste modurik ez badago, bertsolari eskolen bitartez euskaldundu daiteke herri hau.

Esate baterako, Gasteiz honetan, euskaldun kuadrilla bat ez badaukazu, ez dakit non praktika dezakezun euskara. Ez badituzu lagun euskaldunak, hemen ez dago praktikatzetik. Bide bat izan daiteke, euskara praktikatzeko edo euskaldun munduan sartzeko.

A.— Bertsolari eskoletan, batez ere, jende gaztea egoten da. Baina jende hori «mobida»koa da, edo denetarik dago, pasotak,

punkiak, euskal girotik kanpo egoten direnak? Eskolek, beste giro horietako jendea heuren-ganatzeari lortu dute?

TX.— Ez, dudarik gabe, ez. Bertsolari Eskoletan dagoen jendea mobidakoa ohi da, bati-pat, hau da, euskal giroak, gehienbat. Eta ez dut uste eskola, talde edo ideologia edo izakera berezi batekin identifikatu edo parekatu behar denik. Hala ere, nik uste dut nahiko urrun gaudela punkiak eta sektore marjinal horiek integratzetik. Baina punki batek euskara ikasi nahi baldin badu, bide ederra dauka bertsolari eskoletan ere. Nire ustetan behintzat, ez litza-teke marjinatua izango.

A.— Bueno, eta txapelketa hau irabazi ondoren... zer?

TX.— Orain, begira, egia esaten badizut, pentsatuta neukan, eta pentsatuta daukat oraindik, erretiratzea. Erretiratu egingo naiz. Trino Azkoitia ezagutzen duzue, nire lehen maisua izan da, Algortan, bertsolaritza kontuan nire aita izan da. Eta nik, berak pentsatzen duen bezala pentsatzen dut. Hau da, bertsolaritza lagunekin gozatzeko, disfrutatzeko eta ondo pasatzeko dela, baina inolaz ere sufritzeko. Eta ni aste bi hauetan ibili naiz flan bat eginda, eta nerbiotan oso gaizki.

L.M.

diskoak

● **Oskorrik disko berria dagoeneko grabatua dauka.** Oroimena apur bat astinduz gero, gogoan edukiko du irakurleak nola iaz Oskorri taldeak Alemaniatic halako jira bat egin zuen. Pues bien, jira horretan kantatutako zenbait kanturen bilduma bat osatu dute Oskorrikoek eta "Alemanian euskaraz" izena eramango duen disko bat grabatu dute. Disko horren bitartez, beraz, bere kantu ezagunenen artean errekopilazio bat egin nahi izan dute. Grabazioa duela aste batzu bukatuta daukate eta oraingoan produzio-prozesuan dago. Horrek esan nahi du suerte pisika batekin hilaren bukaerarako kalean izango dela Oskorriren disko hau, kantu berririk gabe baina zuzeneko saioen freskotasunaz. "Elkar"ekin kaleratu behar omen dute.

● **Gorka Knör-ek bere diskoaren maketa bukatua dauka.** Aspaldi iragarri genuen Gorka Knör arabar kantariak disko bat grabatzekotan zegoela. Baita disko hori kantu tradizionalaz osatua joango zela ere. Bada garaia beste berririk emateko eta ildo horretatik esan beharra dago disko horren maketa honez gero burutua daukala Knörek, eta beraz dagoeneko grabazio-estudiotan sartzekotan dago behin-betiko grabapenari ekitearren. Gogora dezagun ere IZ disketxeak kaleratuko diola Lp hori, eta kalkuluak oker ez badabiltza, bere Jaurilaritzako okupazioekin azken garaiotan hain isilik zebilen Gorkak udazkenerako ikusi ahal izango du bere hurrengo lan luzea.

● **Ume kantaz osatutako diskoa ez da "Itoiz"ena izango.** Duela aste batzu informazio oker bat ematen genuen, esanez "Itoiz"ek haur kantaz osatutako disko bat egin behar zuela. Alde horretatik, disko hori Juan Karlos Perez eta Bernardo Atxagaren artean erabilitako asmo bat da, eta "Itoiz"ek irailerako kaleratu behar duena beste bat da, nahiz eta azken honetan ere Atxagaren letra batzu egon ere. Bi disko dira, beraz, berezitu beharrekoak: bat Juan Karlosena bakarrik eta bestea talde guztiaarena.

euskal kulturaz

Sabin

TXU TXU MU TXU KA

antzerkia

● **Donostiako Udalak antzerki-eskola bat muntatuko du antza.** Itxura denez, Donostiako Udaleko kultur batzordearen proposamenez, oso posible da Gipuzkoako hiriburuan udal antzerki eskola bat izatea hilabete gutxi barru. Izan daiteke aurtengo bukaera aldean, edota datorren urteko hasierako hilabeteetan, baina dagoeneko nahiko gauza segurua da. Areago, ia segurua da ere Antzoki Zaharra berriz Udalaren eskutara itzultakoan lokal horixe izango dela horretarako tokizat erabiliko dena.

euskalgintza

● **Ertzainek EHEko partaideak detenitu, errotuloak euskaratzeagatik.** Iragan asteko lehen egunetan, erderaz zeuden errotulo batzu euskaratzen ari zirelarik, Ertzantzako agente batzuk EHEko zenbait partaide detenitu eta beren kuartelilora eraman zituzten deklarazioa eta datuak hartu eta berriz ere kalean uzteko. Itxura denez, saporetsuena eztabaida izan zen, EHEkoek Gasteizko Parlamentuan onartutako Normalizazio Legea erabiltzen bait zuten arrazoi bezala (bertan esaten da erdera hutsez ezingo dela seinalerik egon), baina ertzainek ezetz eta ezetz eta beren komisaldegira eraman. Egoki legoke ertzainek horregatik multa jarri behar izatea.

liburuak

● **Luis Haranburuk klasi-ko-kolekzio haundia prestatzen ari.** Luis Haranburu editorea nobedade haundi bat aurkeztekotan omen dabil aurtengo ekitaldian: klasikoei dedikatutako sail bat. Bertan mundu guztiko klasiko entzunena sartuko lirateke eta espainolezko bertsioa alde batetik joango bada ere, euskarazkoa ere argitaratzeko asmo finkoa dauka Haranburuk. Modu horretara, garai zaharretatik datozkigun erderazko klasikoek ere beren lekutxo izango lukete gure liburutegietako apalategietan.

● **Juan Mari Atutxaren nobelak argia ikusteko zorian.** "Elkar"en literatur sail berriaren barruan, Juan Mari Atutxa idazle gaztearen lehenengo nobela argitaratuko da aurki. "Arrosa zimeldua" izango da Durangoaldekoa den idazle honen nobelaren izenburua, eta bere gaia drogaren ingurukoa dela jakiterik ere izan dugu.

● **Pio Berasategiren liburuak hamabost ipuin bilduko.** Pio Berasategi dagoeneko bi nobela argitaratuak daukan idazle goiherriarra dugu. "Herbesteratua" eta "Hiltamuzko lantzuak" dira aspalditik Madrilen bizi den idazle honen lehen bi nobelak, eta itxura denez bere hurrengo liburuarekin kondaira fantastikotara joko du, orriatan hamabost kondaira bilduko dituelarik. Gehienak bere jaioterrian eta inguruotan jasotakoak dira eta "Hamabost istorio Aizkorpeko" izenburupean argitaratuko omen dira "Elkar" argitaletxearen babespean.

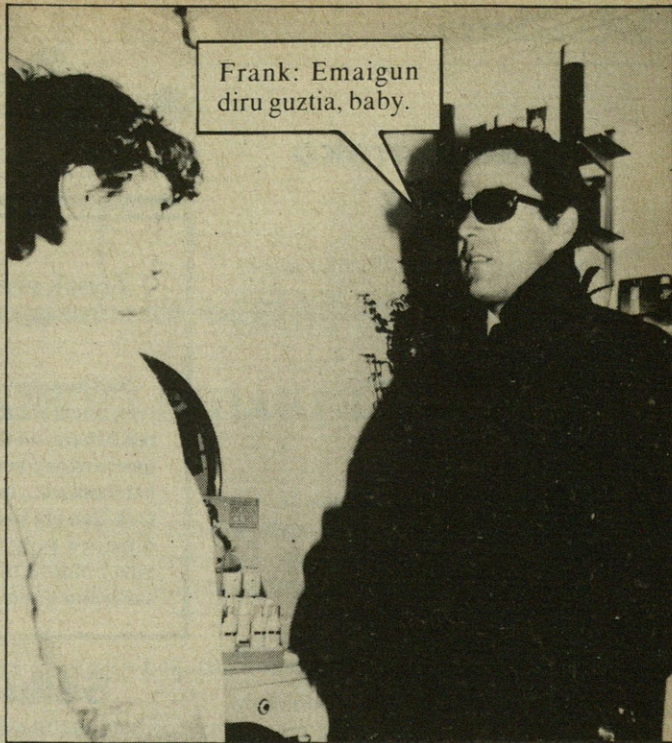
zinema

● **Atzeratzen ari da zinema-subentzioak banatzeko erabakia.** Gasteizko Gobernuak aspalditik emana eduki behar zuen zein filmeri zelako subentzioa tokatuko zaion erabakitzea eta hasiera batetan hauteskundeak hortxe egon baziren ere, azken aldi honetan pulamentu falta izan da, jakin ahal izan dugunez, atzeratze horren arrazoina. Bien bitartean, aurkeztutako dozena bat inguru proiektuen produktoreek zain segitzen dute, aurrea jo al ez erabakitze gehienak.

Frank pozik dago: bere mutillek ezin hobeki bete dute lana.

Frank: Emaigun diru guztia, baby.

(Pelukeraren ikara nabaria da.)

Mesedez ezzz! Bost seme alabā mantendu behar ditut.

Ja, ja, ja. Begirada bat bota...

Jhonny-ri emaztea hil zion poliziak janaria lapurtzen ari zela-rik.

Gorkovich, puta-seme abandonatua.

Sam-ena... tristegia da hemen kontatzeko

Kaskezurreko minez

Hogeitahiru urte eta buruko minez akabatu beharrean zebilen Josu. Ezin zuela horrela jarraitu eta azkenean medikuarengana jo du.

- Asko erretzen al duzu?
- Bai zera! Orain dela urte pare bat utzia daukat.
- Eta edan?
- Ezertxo ere ez, ura besterik ez.
- Baina zer baitetan ibiliko zara, parrandan edo lo gutxi eginez edo...
- Ez gizona, formal-formal bizi naiz, gauero hamarretan ohera.
- Andregaiagatik behar bada, lan gogorregiak emango dizkizu edo?
- Aizu, ni txintxo portatzen naiz andregaiarekin, e? Baina zerk emana ote da ia lehertzeko naukan buruko min ikaragarri hau?
- Begira, erantzuna aurkitu dizut: zu santu bat zara eta koroeak gehiegi estutzen dizu burua.

Munduko gizonik alferrena

Martinen harrokeria guztia zera zen: bera zela munduko gizonik alferrena. Eta benetan titulu hori merezi ahal izateko haina meritu egina zuen, zorria baino alferragoa bait zen.

Hala ere, bere lagunen artean eztabaida gogorrean ari ziren tabernan eta egun batez apostura iritsi ziren.

— Oraingo honetan erabaki behar diagu arrazoia nork duen. Mila duro jokatzan dizkiat Martin dela aurkitu daitekeen gizonik alferrena.

— Bota mila duroak. Ni ezezkoaren alde. Eta erabakitzeke, demostrazio bat egitera behartuko diagu.

Badoa koadrila osoa eta aurkitu dute ostatu batean, mahai aurrean eserita, Martin.

— Hi Martin, entzun diagu beti ari haizela esaten munduko alferrik haundiena haizela.

— Ez al naiz bada?

— Mila duro emango dizkiagu munduko alferrena haizela demostratzen baduk?

— Bale, sartu itzazue nere poltsikoan.

Zeuok ere izan zaitezte txistegile!!

Sail honetan ateratzen diren txistetek zuek bidalitakoen konpainiaren beharrean daude. Izan ere, zuek igorritakoek beste zapore desberdin bat daukate... um!! Ez zaitezte alperzak izan eta han-hemenka entzuten dituzuen txistetak idatzi eta geure zuzenbidera bidali «Jo... adarra» sailerako direla adieraziz.

Seilu berezia

Gure gizona estanko batean sartu da. Mostradore atzean erdi lotan dagoen dependientearengana hurbildu eta:

— Egun on, gazte. Jarriko al zenidake pezeta bateko seilu bat?

— Bai, gizona.

Dependientea nahiko harriturik joan zen, pezeta bateko seilu batekin gauza askorik ezin egin zitekeela pentsatuz. Hala ere ekarri dio eta erosleak:

— Mesedez, prezioa kenduko al zenioke, erregalo baterako da eta.

Zorioneko zenbakia

— Motell, nik ez diat zenbaki berezietan sekula sinetsi.

— Hago isilik. Nik nerea esango diat: 7arekin izan diat kristoren suertea.

— A, bai? Zaila zirudik horrek sinesteko

— Esango diat. 1907ko uztailaren 7an jaio ninduan, arratsaldeko zazpitan.

— Txurro galanta duk hori.

— Itxoin, orain entzungo duk eta ederrena. 7garren hilabeteko 7an, 7.777 loteri zenbakian jokatu eta 70.000 pezeta egokitu zitzaizkidan.

— Eta zer egin huen hainbeste dirurekin?

— Zaldi-karreretara joan eta 7garren karreran 7garren zaldiaren alde jokatu nian diru guztia. «Zazpi enanitoak» zian izena.

- Jakina, eta irabazi egin huen?
- Bai zera. 7garren geratu huen.

Sheriff demokrata

Oraindik ere Ku-Klux-Klan delakoak indarra duen Alabama inguruko herri txiki batean zera baino arrazistagoa zen sheriff bat zeukaten.

Egun batez gizon beltz baten gorputza aurkitu dute baso ilun batean eta gorputzean hogeita hamar bala zulo dituela. Sheriffa ikerketak egitera urreratu da.

— Kristorena da gero! Hau da nire bizitzan ezagutu dudana suizidiorik odoltsuena.

Mexikano ipurterreak

Betidanik eduki dute mexikanoek langile porrokatuen fama (porlos) eta bi haiek ere benetan zaleak ziren.

Biak etxe berean bizi aidanean, eta bonbila bat funditu zitzaielarik, nork konponduko eztabaidan ari ziren:

— Hor goiko bonbila ser iruditsen saisu?

— Aldatu beharko da.

— Aldatu esasu bada, Pantxo.

— Es, hori sure lana da, luseagoa sara eta.

Eztabaidatu dute hiru orduz, baina bietatik inor aulkitik altxa gabe, eta azkenean erabaki dute formula: aulki gainean ez arriskatzeagatik bata bestearen gainean jarriko da, gainekoak bonbila aldatu dezan.

— Ser Pantxo, ser modus?

— Bonbila errea dago.

— Aldatu esasu bada.

Orduerdi pasa eta bietatik inork hitzik ez.

— Ser Pantxo, ser modus?

— Oso ondo eta su?

— Es isan alua! Askatu al dusu bonbila?

— Es, hasi ere es.

— Eta seren sai saude?

— Erroskatik askatseko ea suk bueltak nois ematen ditusun.

«ARGIA» BERTSO-PAPER LEHIAKETA

ARGIA astekaria argitaratzen duen «Zeruko Argia» kooperatibak bertso-paper lehiaketa bat antolatzen du, bertsolaritza idatzia sendotzen laguntzeko asmoz. Hona hemen anonimatoa gorde nahi duten bertsozale koadrila baten bultzadaz eratutako sariketa honen ezaugarri eta baldintzak:

- 1— Irabazlearen saria 50.000 pezetatakoa izanen da, eman beharrezkoa eta banaezina. Saria ARGIA EGUNEAN emango zaio irabazleari.
- 2— Bertsoen neurria librea da eta gehienez 12 bertso izanen ditu bertso-paper bakoitzak.
- 3— Parte hartzaile bakoitzak nahi haina bertso-paper bidali dezake.
- 4— Gaia librea da.
- 5— Bertso-paperak bidaltzeko azken eguna irailaren 30a izango da eta honela bidaliko dira: sobre batean bertso-papera ezizen batez sinatua eta beste sobre txikiago eta itxi batean, azalean ezizena dela, egilearen izen-deitura, helbide eta telefonoa ahal bada.
- 6— Epai mahaia ARGIAk izendatuko du, eta bere erabakia eztaba daezina izanen da.
- 7— Helbide honetara igorri behar dira bertso-paperak:
ARGIA- Bertso lehiaketa
Virgen del karmen z/g
DONOSTIA 12
- 8— Lehiaketara aurkeztzen diren bertso-paperen artetik ARGIAk berak derizkionak argitaratuko ditu bere «Bertsoak» orrialdean.

UEU eta UPV Euskal Herriaren alde... desberdinak

POLEMIKA baten abagune bihurtu zaigu ARGIAren orrialde hau azken zenbakiotan Euskal Herriko Unibertsitateak guri babesik eskaini ez eta Donostian, duela urte bi hasita, antolatutituen Udako Ikastaroak ez ote diren Unibertsitate Publikoak Udako Euskal Unibertsitateari egiten dion kompetentzia desleialaren frogaragudiatu zuen Txillardegik, lehen artikululu batetan. Laster jaso zuen erantzuna, beste bi artikulutan, UEU eta UPV, elkarren borrokan ez ezik, biak Euskal Herriaren alde ari zirela erantzunez eta elkartasuna bultzatuz.

Interesgarria deritzot eztabaidari eta adierazgarria ere ba da non kokatu den —ARGIA, alegia— eta nortzuren artean ematen den —UEUko partaideak denak. Nahiz eritzi desberdinekoak— kontutan hartzea. Etxekoen artean ari gara, beraz, eta ez diot nik batzuren alar-mari arrazoirik aurkitzen, azken garaian eta zenbait tokitan gertatu zen polemika hutsaren ohitura ez bada beldur horren kausa. UEUko zuzendari den Baleren Bakaikoak ere polemika sakontzera deitu du, Iruñean bertan edota Irailean horretarako ihardunaldi batzuk proposatuz.

ZENBAIT puntutan ados gaudede, antza denez, orain arte eztabaida honetan parte hartu dugunok. Akordio nagusia baieztapen honen inguruan ematen dela esango nuke: UPVk ez bezalako helburuak betetzen dituela UEUk, hura baino urrunago doala, euskara hutsez egiten dela, ikasle-irakasle harreman herrikoia ezartzen dituela, Txillardegik aipatutako helburuak, batean. Beste gauza litzateke UPVren muga hauen zergatiak galdetzea eta inoiz xede horiek gainditzeko betarik izango ote duen pentsatzea, Agirreazkuenagak bere artikuluan esandakoa egia bihurtuz: «Niretzat UEU desagertu egingo da eta ez dit penarik emango, alderantziz baizik, urte osoko Euskal Unibertsitatea lorturik dugula adieraziko bait du».

Ez dut nik uste UPV bide horre-

Karmelo LANDA

tik doanik. Egia da aurrerapausuak ematen ditugula unibertsitate publikoan baina beti ere ezarri dizkiguten horma horien barruan. Zergatik, mila aldiz eskatu arren, ez dute euskararen errektoreorderik jarri? Zergatik ez du berea egin euskararen estatutu projektua talde errektoral berriak? Zergatik gara, oraindik, «lau katu» irakasle euskaldunak unibertsitate publikoan? Beude hor galderok.

BIGARREN arazo bat dago, baina gehiago kezkatzen nauena. Esperientziak dioskunez, instituzioek agertzen duten joera, beraiengandik kanpo gelditzen den guztia baztertzea eta suntsitzearena da. Baditugu horren frogaragudiatu zuen Txillardegik, lehen artikululu batetan. Laster jaso zuen erantzuna, beste bi artikulutan, UEU eta UPV, elkarren borrokan ez ezik, biak Euskal Herriaren alde ari zirela erantzunez eta elkartasuna bultzatuz.

Eta erantzunen giltza bilatzen ahalegindu behar. Luis Mari Banderesen baieztapen batek zerbait argitzen duela uste dut. «Euskal herriko Unibertsitatea Euskal Herriaren parte handi batetan jarritako erakunde publiko bat denez gero, gizarte horren agerpen edo isladapen bat da». Hor dago gakoa, UPV ez bait da euskal gizartearen agerpen edo isladapena, gure gizarte aurrean dihardutenen ispilu guztiz deformatua baizik. Espainiako Estatuaren erakundea da UPV, zentzurik zabalean. Non egiten da bestela UPVren legedia nagusia?

ARAZOA pertsona bakanen borondate ona baino urrunago doala iruditzen zait. UPVri dituen muga horiek gainditzeko gehiegixko eskatzea dela uste dut. Unibertsitate publikoan gaudenean lotura guzti horien barruan eta hala

ere aurrera eginez jokatu behar dugu. Baina bestalde, joko onartezina dugularik. UEUren beharra eta lotura horietatik kanpo jokatzaren duten herri erakundearen premia ere luzaroan izango dugulakoan nago.

Hizkuntzak traizionatu zuen Joseba Agirreazkuenaga, bere artikuluan. «UEU, nola edo hala, Euskal herriko Unibertsitateko erakundean, sarean, sartzeari komeni zaigu» proposatu zigunean. Ez dut uste unibertsitate paraleloa izateko egoeran dagoenik UEU. Bere 500 ikasleak ez dira asko UPVren 40.000en alboan. Eta gainera ezer gutxi irabaziko genuke UEU eta UPV kontrajarriz, bietan bait dago lanerako arloa. Zentzu horretan, osagarriak ere badira, baina beti ere non ibiltzen garen jakinaz. Bi hankaren gainean jarraitu beharko dugula oraingo, UPVk eskaintzen dizkigun aukerak erabiliz eta instituzio honen jokaera konpetitiboak kritikatu beharko ditugu UEUen.

Torturatuen hospitalean mediku euskaldun bat

Agur lagunok:

1015 zenbakian, Kopenhageko torturatuen hospitaleaz artikululu bat idatzi zuen Leo Bastidak. Sarkasmoz beteta, bestalde. Nik ez dakit zer ekartzen duen hango prentsak hospital horretaz, eta horregatik, ez dut esango Bastidaren errua dela gehiago ez jakitea. Halere, zuzenketa batzu behar du artikululuak:

1. Ez da hospital bat, hospital baten departamentu bat baizik.
2. Bai, mediku artean ba dago euskaldun bat: neroni.
3. Departamendu hori antolatu duten medikuak, askotan egon dira Euskal Herrian. Eta, zoritxarrez, asko ikusi eta ikasi dute.
4. Departamentuaren inguruan mugitzen diren jendeak, bai komunikabideetan baita Parlamentuan ere, torturak erabiltzen dituzten nunahiko Gobernuak, salatzen dituzte. Juan Carlos eta F. Gonzalezek ere, hona etorri direnean, kritika gogorak jasan behar izan dituzte. Ondorioak bakarrik ez, arrazoiak ere konpontzen saiatzen dira.

Besterik gabe, agur.
Kopenhage-tik, 84.5.22.

Patxi Alberdi (Dinamarca)

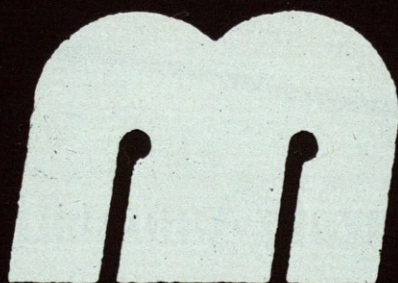

Horixe da Auzmendi. Bitxia. Berezia.

Donostiako estiloa.

**kirolzaleen
zerbitzutan**

miner

donostia

271050 eta 270447

30 segunduren buruan zeure eragiketak eginik daude.

"Tarjeta 24 CAP" txartelaz
gure Kutxazain Automatikoak
erabiliaz dirua atera, dirua sar,
talo edo txeke, zure
kontuaren laburpena
eska, talonari berri
bat eska eta hori
dena
herrenkan
jarrita itxoin
beharrik gabe,

denbora asko aurreztuz.
30 segunduz behetik, eta batere
konplikaziorik gabe, Gure
Kutxazain Automatikoak
egunaren 24 ordutan
zerbitzeko

baitauzkazu, nola
funtzionatzen
duen pausoz
pauso azaltzen
dizute.

Kutxazain Automatikoa

CAJA DE AHORROS PROVINCIAL DE GUIPUZCOA
GIPUZKOAKO AURREZKI KUTXA PROBINTZIALA